

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL MEDYADA KİŞİLİĞİN KORUNMASI

MELİS GÜLKANAT

AĞUSTOS 2022

ÖZET

SOSYAL MEDYADA KİŞİLİĞİN KORUNMASI

GÜLKANAT, Melis

Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Emel BADUR

Ağustos 2022, 142 sayfa

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle beraber sosyal medya kullanımı artmıştır. Sosyal medya artık bir iletişim aracı, gelir kapısı, sosyalleşme ortamı haline de gelmiştir. Sosyal medya kullanımının artması ve bu platformlarda kişilerin fotoğraf, video, ses, yazı vb. içerikleri paylaşması nedeniyle kişilik hakkına saldırılar oluşmaya başlamıştır. Sosyal medya yoluyla yapılan saldırılar suç teşkil etmekle birlikte aynı zamanda haksız fiile de neden olmaktadır. Sosyal medya yoluyla kişiliğe karşı yapılan saldırılar kişilik hakkının ihlaline yol açmakta olup bu nedenle kişiler, Türk Medeni Kanun'un kişilik hakkının korunmasına ilişkin hükümlerine göre hukuki koruma yollarına başvurabilecektir. Bunun yanı sıra sosyal medya yoluyla kişilik hakkı ihlallerinde daha etkin bir koruma yolu sağlamak amacıyla 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ile özel hükümler çerçevesinde de koruma altına alınmıştır.

Sosyal medya ve sosyal medya platformlarında yapılan kişilik hakkı ihlalleri ve bu ihlallere karşı başvuru yolları güncel bir konu olması sebebiyle oldukça önem arz etmektedir. Bu nedenle 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında

Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 29 Temmuz 2020'de Meclis'te kabul edilmiş ve 31 Temmuz 2020'de Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Uzun zamandır gündemde olan ve toplumda sosyal medya kanunu olarak anılan bu düzenleme ile birçok esaslı değişikliğe gidilmiştir.

Bu çalışmada kişilik hakkının konusunu oluşturan değerler, sosyal medya ve sűjeleri ve sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkı ihlallerine karşı Türk Medeni Kanunu ve 5651 Sayılı Kanun kapsamında başvurulabilecek hukuki koruma yolları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Sosyal Medya Sűjeleri, Kişilik Hakkı, Kişilik Hakkı İhlali, Kişiliğin Korunması, 5651 Sayılı Kanun

ABSTRACT

PROTECTION OF PERSONALITY ON SOCIAL MEDIA

GÜLKANAT, Melis

M.A. in Private Law

Supervisor: Assoc. Prof. Emel BADUR

August 2022, 142 pages

Lately, the use of social media has been increased with the development of technology. Social media has now become a means of communication, a source of income, and an environment for socialization. Due to the increase in the use of social media and content sharing such as personal photos, videos, audio and information, unexpected attacks have begun to occur against personal rights. Attacks made through social media not only constitute a crime but also cause tortious acts. Since attacks against individuals via social media lead to violations of personal rights, individuals will be able to apply for legal protection in accordance with the provisions of the Turkish Civil Code on the protection of personal rights. In addition, in order to provide a more effective way of protection in violations of personal rights through social media, a framework of special provisions within the Law No.5651 on the Regulation of Broadcasts on the Internet and Combating Crimes Committed Through These Broadcasts has been established.

Personal right violations that are done on social media and social media platforms and way to appeal against these violations are very important because it is a current issue. For this reason, the Law No. 5651 amending the Law on Arranging Broadcasts Made on the Internet and Combating Crimes Committed Through These Broadcasts was accepted by the Parliament on July 29th, 2020 and published in the Official Gazette on July 31st, 2020. With this regulation, many fundamental changes

have been made which has been on the agenda for a long time and is known as the social media law in the society.

In study, the values that constitute the subject of personal rights, social media and its subjects, and legal protection ways that can be applied within the scope of the Turkish Civil Code and Law No.5651 has been examined.

Keywords: Social Media, Social Media Subjects, Personal Rights, Violation of Personal Rights, Protection of Personality, Law No.5651

TEŞEKKÜR

Tezin yazım sürecinde ilgisi, tavsiyesi ve yol göstermesi ile tezimin bu aŐamalara gelmesini sağlayan tez danıŐmanım Doç. Dr. Emel BADUR'a sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans tez savunma jürimde yer alan ve tezimle ilgili değerli görüş ve önerileri ile tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Seldağ GÜNEŞ PESCHKE ve Doç. Dr. Gamze TURAN BAŞARA'ya teŐekkürlerimi sunarım.

Son olarak bugünlere gelmemi sağlayan ve hayatımın tüm aŐamalarında desteklerini hep arkamda hissettiğim annem Sonden BAŐŐOBAN'a, babam İbrahim BAŐŐOBAN'a ve tezimin yazım sürecinde desteğini ve anlayıŐını bir an bile esirgemeyen, tezimi bitirmemde en büyük destekçim olan eŐim Ozan GÜLKANAT'a teŐekkürlerimi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

İNİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN SAYFA	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1
BÖLÜM I.....	3
KİŞİLİK VE KİŞİLİK HAKKI.....	3
1.1. Kişi ve Kişilik Kavramı	3
1.1.1. Kişi Kavramı	3
1.1.2. Kişilik Kavramı	4
1.2. Kişilik Hakkı ve Özellikleri	5
1.3. Kişilik Hakkının Kapsamına Giren Değerler.....	7
1.3.1. Maddi Değerler	8
1.3.1.1. Yaşam.....	8
1.3.1.2. Beden Bütünlüğü.....	9
1.3.1.3. Sağlık	10
1.3.2. Manevi Değerler.....	10
1.3.2.1. Özgürlükler	11
1.3.2.2. Onur ve Saygınlık	11
1.3.2.3. Ad Üzerindeki Hak	13
1.3.2.4. Resim Üzerindeki Hak	15
1.3.2.5. Giz Alanı	16
1.3.3. İktisadi Bütünlüğe İlişkin Değerler	18
1.3.3.1. Ekonomik Özgürlük ve Varlık	18
1.3.3.2. Mesleki Onur ve Saygınlık.....	19
1.3.3.3. Mesleki ve Ticari Sır Alanı	19

BÖLÜM II	21
SOSYAL MEDYA VE KİŞİLİK HAKKI	21
2.1. SOSYAL MEDYA	21
2.1.1. Sosyal Medyanın Tanımı	21
2.1.2. Sosyal Medyanın Tarihçesi	22
2.1.3. Sosyal Medyanın İşlevleri ve Araçları	23
2.1.3.1. Sosyal Ağ Siteleri.....	26
2.1.3.2. Medya Paylaşım Siteleri	28
2.1.3.3. Bloglar	29
2.1.3.4. Mikro Bloglar	30
2.1.3.5. Wikiler.....	31
2.1.3.6. Podcastler	32
2.1.3.7. Sanal Dünya Kavramı	32
2.1.3.8. Sosyal İşaretleme Siteleri.....	32
2.2. 5651 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE SOSYAL MEDYA SÜJELERİ, YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE SOSYAL MEDYA YOLUYLA GERÇEKLEŞEN KİŞİLİK HAKKI İHLALLERİNE KARŞI ÖZEL KORUMA YOLLARI.....	33
2.2.1. İnternet Servis Sağlayıcıları (Internet Service Provider)	33
2.2.2. İnternet Erişim Sağlayıcıları (Internet Access Provider)	34
2.2.2.1. İnternet Erişim Sağlayıcılarının Yükümlülükleri.....	35
2.2.2.1.1. Zararı Önlemeye Yönelik Yükümlülükler	35
2.2.2.1.2. İçeriğin Yayından Çıkarılması Yükümlülüğü.....	36
2.2.2.1.3. Erişimin Engellenmesi Yükümlülüğü	37
2.2.2.1.4. Diğer Yükümlülükler	39
2.2.2.2. İnternet Erişim Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu.....	39
2.2.2.2.1. Sözleşme Sorumluluğu.....	39
2.2.2.2.2. Haksız Fiil Sorumluluğu	41
2.2.2.3. İnternet Erişim Sağlayıcının Cezai Sorumluluğu.....	42
2.2.3. İnternet Yer Sağlayıcısı.....	42
2.2.3.1. İnternet Yer Sağlayıcılarının Yükümlülükleri	44
2.2.3.1.1. Sözleşme Öncesi Bilgi Verme Yükümlülüğü	44
2.2.3.1.2. Hukuka Uygunluk Ön Denetimi	45
2.2.3.1.3. İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi Yükümlülüğü	45

2.2.3.2. İnternet Yer Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu	50
2.2.3.2.1. Sözleşme Sorumluluğu.....	51
2.2.3.2.2. Haksız Fiil Sorumluluğu	52
2.2.3.3. İnternet Yer Sağlayıcının Cezai Sorumluluğu	54
2.2.4. Sosyal Ağ Sağlayıcıları	54
2.2.4.1. Sosyal Medya Platformlarının Sosyal Ağ Sağlayıcısı Sıfatıyla Tabi Olduğu Ek Yükümlülükler	56
2.2.4.1.1. Türkiye’de Yetkili Temsilci Belirleme ve Kuruma Bildirme Yükümlülüğü	56
2.2.4.1.2. Başvurulara Cevap Verme Yükümlülüğü	57
2.2.4.1.3. Rapor Verme Yükümlülüğü.....	57
2.2.4.1.4. Verileri Türkiye’de Barındırma Yönünde Gerekli Tedbirleri Alma Yükümlülüğü.....	58
2.2.4.1.5. İçeriğin Çıkarılması veya Erişimin Engellenmesi Yükümlülüğü	59
2.2.4.2. Sosyal Ağ Sağlayıcının Hukuki ve Cezai Sorumluluğu	60
2.2.5. İnternet İçerik Sağlayıcı	61
2.2.5.1. İnternet İçerik Sağlayıcılarının Yükümlülükleri	62
2.2.5.1.1. Hukuka Uygunluk Denetimi	62
2.2.5.1.2. İçeriğin Yayından Çıkarılması Yükümlülüğü.....	63
2.2.5.1.3. Erişimin Engellenmesi Yükümlülüğü	63
2.2.5.1.4. Bilgilendirme Yükümlülüğü	64
2.2.5.2. İnternet İçerik Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu	64
2.2.5.2.1. Sözleşme Sorumluluğu.....	65
2.2.5.2.2. Haksız Fiil Sorumluluğu	65
2.2.5.3. İnternet İçerik Sağlayıcının Cezai Sorumluluğu	68
2.2.6. Toplu Kullanım Sağlayıcılar	68
2.2.6.1. Toplu Kullanım Sağlayıcıların Yükümlülükleri	69
2.2.6.1.1. İçerik Filtreleme Yükümlülüğü.....	69
2.2.6.1.2. Erişim Kayıtlarını Kaydetme Yükümlülüğü	70
2.2.6.1.3. Kullanıcıları Tanımlayacak Sistem Kurma Yükümlülüğü.....	70
2.2.6.1.4. Ticari Toplu Kullanım Sağlayıcılara Getirilen Ek Yükümlükler	70
2.2.6.2. Toplu Kullanım Sağlayıcıların Hukuki ve Cezai Sorumluluğu	71

2.2.7. 5651 Sayılı Kanun Kapsamında Unutulma Hakkı.....	71
BÖLÜM III.....	77
SOSYAL MEDYA ARACILIĞIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN KİŞİLİK	
HAKKI İHLALLERİNDE GENEL HÜKÜMLERE GÖRE HUKUKİ	
KORUMA	77
3.1. GENEL HÜKÜMLERE GÖRE HUKUKİ KORUMA İŞLEMLERİ.....	77
3.1.1. Kişinin Kendi Rızasına Dayanan Saldırlara Karşı Korunması	77
3.1.2. Kişinin Rızası Dışında Yapılan Saldırlara Karşı Korunması.....	78
3.1.2.1. Kişinin Rızası Olmaksızın Kişilik Hakkına Saldırı Olması.....	79
3.1.2.2. Kişilik Hakkına Yönelik Fiilin Hukuka Aykırı Olması	79
3.2. KİŞİLİK HAKKINA SALDIRIDA HUKUKA UYGUNLUK NEDENLERİ	80
3.2.1. Kişilik Hakkı İhlal Edilenin Rızası	80
3.2.2. Üstün Nitelikli Özel Yarar	82
3.2.3. Üstün Nitelikli Kamu Yararı.....	83
3.2.4. Kanunun Verdiği Yetkinin Kullanılması	84
3.2.5. Haklı Savunma	85
3.2.6. Zorunluluk Hali.....	86
3.3. SOSYAL MEDYADA KİŞİLİK HAKKI İHLALİNDEN KORUNMA YOLLARI	87
3.3.1. Hukuka Aykırı Saldırıların Durdurulmasını Sağlayan Davalar	87
3.3.1.1. Saldırı Tehlikesinin Önlenmesi Davası.....	87
3.3.1.2. Saldırıya Son Verilmesi Davası	89
3.3.1.3. Saldırının Hukuka Aykırılığının Tespiti Davası	91
3.3.1.4. Kararın Yayımlanması (İlanı) ve Üçüncü Kişilere Bildirilmesi	93
3.3.1.5. Düzeltme İsteme ve Cevap Hakkı.....	94
3.3.2. Hukuka Aykırı Saldırının Doğurmuş Olduğu Zararın Giderilmesini Sağlayan Davalar	96
3.3.2.1. Maddi Tazminat Davası	96
3.3.2.2. Manevi Tazminat Davası	99
3.3.2.3. Kazancın İadesi Davası	104
3.4. ÇOCUĞUN KİŞİLİK HAKKININ SOSYAL MEDYA YOLUYLA İHLALİ.....	105
3.5. ÖLENİN HATIRASININ SOSYAL MEDYA YOLUYLA İHLALİ.....	113
3.6. SOSYAL MEDYADA KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASINDA USUL KURALLARI	
.....	114
3.6.1. Görevli Mahkeme.....	115

3.6.2. Yetkili Mahkeme.....	116
3.6.3. Zamanaşımı	118
SONUÇ.....	119
KAYNAKÇA.....	122
ÖZGEÇMİŞ.....	128

KISALTMALAR

Age	: Adı Geçen Eser
Agm	: Adı Geçen Makale
Agt	: Adı Geçen Tez
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
BMÇHS	: Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
BTK	: Bilgi Teknolojileri Kurumu
CD	: Ceza Dairesi
E.	: Esas
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakeme Kanunu
K.	: Karar
KVKK	: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	: Madde
T.	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Vb.	: Ve benzeri
Vd.	: Ve devamı

GİRİŞ

Teknoloji ile yaşanan gelişmeler doğrultusunda internet ve sosyal medya kullanım oranının artması ile bu ortamlarda yapılan saldırılar da artmıştır. Kişiler internet teknolojilerini kullanarak iletişim kurmak, bilgi paylaşmak, içerik üretmek ve gelir elde etmek gibi birçok amaçla çeşitli sosyal medya platformlarında yazı, video, fotoğraf, ses ve diğer içerikleri paylaşırlar. Sosyal medya dediğimizde aklımıza ilk olarak Facebook, Twitter, Youtube, Instagram, Whatsapp gelse de dünyada ve ülkemizde kullanılan daha birçok sosyal medya platformu vardır. Bu platformlarda yapılan paylaşımlar nedeniyle sosyal medya yoluyla ihlal edilen en önemli ve korunması gereken menfaat kişilik hakkıdır. Ülkemizde sosyal medya yoluyla kişilik hakkı ihlal edilen kişinin hukuki koruma yolları sadece Türk Medeni Kanunu ile düzenlenmemiş ayrıca kişilik hakkı ihlal edilen kişinin hakkının daha etkin ve hızlı korunması için 5651 sayılı Kanun ile düzenlemeler getirilmiştir.

5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ile internet ortamına ilişkin düzenlemeler getirilmiş ve bu sayede kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlanmıştır. Kişilerin hakkını daha etkin şekilde korumak amacıyla yapılan son düzenleme ise toplumda Sosyal Medya Kanunu olarak bilinen 5651 sayılı kanuna getirilen ve 29.07.2020 tarihinde kabul edilen 7253 sayılı Kanun ile getirilen ilave değişikliklerdir. Bu değişiklik ile hukukumuzda sosyal ağ sağlayıcısı kavramı eklenmekle birlikte, kanun çoğunlukla sosyal medya platformlarına ilişkin yükümlülükler ve yaptırımları düzenlemiştir.

Bu nedenle çalışmanın amacı, sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkı ihlallerinde özel nitelikteki 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve genel nitelikteki Türk Medeni Kanunu hükümleri değerlendirilerek kişiliğin korunmasının hukuki yollar ile sağlanmasıdır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde öncelikle kişi ve kişilik hakkı kavramları ile kişilik hakkının başlıca özellikleri olan mutlak hak olması, tekeli olması, kanuna ve

genel ahlaka aykırı olacak şekilde sınırlandırılmaz oluşu, icra takibine konu olamayacağı gibi haczedilemez oluşu ve zamanaşımına uğramayacağı hususları ifade edilecektir. Ardından kişilik hakkının maddi değerlerini oluşturan yaşam, beden bütünlüğü ve sağlık ile manevi değerlerini oluşturan özgürlük, onur ve saygınlık, ad üzerindeki hak, resim üzerindeki hak ve giz alanının kapsamı ifade edilecektir. Ekonomik özgürlük ve varlık, mesleki onur ve saygınlık, mesleki ve ticari sır alanı olarak iktisadi bütünlüğe ilişkin değerlerin açıklanacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise çalışmanın temelini oluşturan sosyal medyanın tanımına ve tarihsel gelişimine kısaca yer verilecektir. Akabinde sosyal medya araçları ve günümüzdeki en yaygın örneklerinden bahsedilecektir. Sosyal medyanın temel sükjeleri olan internet servis sağlayıcılar yani sunmuş oldukları hizmete göre erişim sağlayıcılar, içerik sağlayıcılar, yer sağlayıcılar ve toplu kullanım sağlayıcılar ayrıca 7253 Sayılı Kanun değişikliği ile eklenen sosyal ağ sağlayıcısı kavramları, yükümlülükleri ve sorumlulukları 5651 Sayılı Kanun kapsamında kişiliğin korunması çerçevesinde incelenecektir. Ayrıca 5651 Sayılı Kanun kapsamında unutulma hakkına da değinilecektir. Bu incelemeler 5651 Sayılı Kanuna 29.07.2020 Tarih ve 7253 Sayılı Kanun ile getirilen değişiklikler göz önünde bulundurularak yapılacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde sosyal medya yolu ile kişilik hakkının ihlal edilmesi durumunda hukuka uygunluk nedenleri belirtilecektir. Çocuğun kişilik hakkının sosyal medya yolu ile ihlal edilmesi ise ayrı bir başlık altında incelenecektir. Bu bölümün devamında kişiliğin Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu kapsamında korunması için başvurulabilecek hukuki yollar ve usulü açıklanacaktır.

BÖLÜM I

KİŞİLİK VE KİŞİLİK HAKKI

1.1. KİŞİ VE KİŞİLİK KAVRAMI

Hukukumuzda kişi ve kişilik kavramları ayrı terimler olup kişilik kavramı kişi kavramına göre daha geniştir. Bu nedenle kişi ve kişilik kavramları ayrı başlıklar altında incelenecektir.

1.1.1. Kişi Kavramı

Hukuk, kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen onların hak ve borçlarını belirleyen, uyulması zorunlu kurallar bütünüdür.¹ Hukuk bu hak ve yükümlülükleri kişiye yönelmiştir.² Hukuki anlamda kişi, haklara ve borçlara sahip olabilen varlıkları ifade eder.³ Başka bir deyişle kişi, hak ehliyetine sahip varlıktır.⁴ Hangi varlıkların hak sahibi olabileceği ve borç altına girebileceği hukuk düzeni tarafından belirlenmiştir.⁵ Bu anlamda kişi, doğal olmayıp hukuk mantığının bir ürünüdür.⁶

---

¹ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş (2016), *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*, 13. bs., C:1, Beta Yayıncılık, İstanbul, s. 229; Bilge Öztan (2017), *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, 42. bs., Turhan Kitabevi, Ankara, s. 221; Habip Oğuz (2010), *İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması*, Adalet Yayınevi, Ankara, s. 5.

² Bilge Öztan 2017, age. s. 221.

³ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.229; Bilge Öztan 2017, age. s. 221.; Habip Oğuz 2010, age. s.5; Serap Helvacı (2017), *Gerçek Kişiler*, 8. bs, Legal Yayıncılık, İstanbul, s. 21.

⁴ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar (2015), *Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk (Temel Bilgiler)*, 9. bs, Turhan Kitabevi, Ankara, s. 69; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir (2018), *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, 17. Bs., Filiz Kitabevi, İstanbul, s. 2; Mustafa Dural ve Tufan Öğüz (2013), *Kişiler Hukuku*, 14. bs., Filiz Kitabevi, İstanbul, s.5; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.229.

⁵ Bilge Öztan 2017, age. s. 221; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.229; Serap Helvacı 2017, age. s. 21.

⁶ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s.6; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.229.

Hukuk düzeni, kişileri gerçek kişiler ve tüzel kişiler olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Gerçek kişi olarak insan kabul edilir.⁷ Hukuk düzenince günlük yaşam, toplumun gereksinimleri ve sosyal gerçeklikler doğrultusunda insanlar dışındaki bazı varlıklar da kanunlarla öngörölmüş koşulların gerçekleştirilmesi şartıyla, kişi olarak kabul edilmiştir.⁸ Buna göre, belli bir amaca yönelmiş kişi ya da mal topluluklarına tüzel kişi denir.⁹

Kendilerine kişilik tanınmış ve belli bir amaca yönelmiş kişi ya da mal topluluklarına tüzel kişi denilmektedir.¹⁰ TMK Madde 48 “*Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler.*” şeklinde olup tüzel kişiler de tıpkı gerçek kişiler gibi bağımsız bir kişiliğe ve hak ehliyetine sahiptir. Tüzel kişiliğin kazanılması izin sistemi, serbest kuruluş sistemi, tescil sistemi ile olabilirken sona ermesi ise; kanunda öngörölen hallerin gerçekleşmesiyle kendiliğinden, yetkili organlarının karar almasıyla ya da mahkeme kararıyla sona erebilir.¹¹

1.1.2. Kişilik Kavramı

Kişilik kavramı, kişi kavramıyla aynı anlama gelmemekte olup ondan daha kapsamlı bir kavramdır.¹² Bu doğrultuda kişilik sadece hak ehliyetini karşılayan bir kavram değildir.¹³

Kişinin toplum içinde yaşaması sebebiyle onun hukuken korunan birtakım değerlere sahip olması gerekir.¹⁴ Bu değerlerin başında; kişinin yaşamı, beden bütünlüğü, sağlığı, onuru, saygınlığı, giz alanı, adı ve resmi üzerindeki hakkı sayılabilir.¹⁵

Kişilik kavramı, kişiye bağlı ve hukuk düzeninin korumaya değer bulduğu maddi bedensel değerler ile manevi değerlerin tümünü ifade eder.¹⁶ Buradan anlaşılmaktadır ki hukukumuz korumaya değer bulduğu ölçüde hak ehliyetinin

---

⁷ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s.7; Serap Helvacı 2017, age. s. 22.

⁸ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s.70; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 2.

⁹ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s.8.

¹⁰ age. s.8.

¹¹ Habip Oğuz 2010, age. s.8-9.

¹² Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s.70.

¹³ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.232.

¹⁴ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s.8

¹⁵ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla (2000), *Medeni Hukuk*, 6. bs, Seçkin, Ankara, s.395; Mustafa Dural ve Tufan Ögüz age. s.9.

¹⁶ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s.9; Bilge Öztan 2017, age. s. 223.

yanında kişinin manevi, ahlaki, fikri ve bedeni değerlerini de korumaktadır.¹⁷ Sonuç itibariyle kişi kavramı sadece hak ehliyetini ifade ederken kişilik kavramının ise kişi ile birlikte hukukun koruduğu diğer değerleri de ifade ettiği anlaşılmaktadır.¹⁸

1.2. KİŞİLİK HAKKI VE ÖZELLİKLERİ

Kişilik hakkı genel olarak TMK'nın 23, 24 ve 25. maddeleri ile TBK'nın 58. maddesiyle düzenlense de kanunlar ile kişinin hakkının tanımı yapılmamıştır. Kanunlar ile tanımlanmayan kişilik hakkı, tabii bir kavram olarak kabul edilir.¹⁹ Doktrinde genel bir kişilik hakkı mı yoksa birden fazla kişilik hakkı mı tartışması olmuştur ancak; bu tartışma TMK'nın 24. maddesinde geçen "kişilik hakkı" ifadesiyle genel kişilik hakkının varlığını ortaya koymaktadır.²⁰

Kişilik hakkı, kişinin kişisel değerleri üzerinde sahip olduğu ve herkese karşı ileri sürülebilene mutlak ve tekelci bir haktır.²¹ Bir başka ifadeyle kişilik hakkı, kişinin kişi olması sebebiyle sahip olduğu hak ve fiil ehliyetinin yanında, kişinin toplum içindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini sağlayan varlıkların tümü üzerindeki hak olarak ifade edilir.²² Kişilik hakkının konusunu, kişilerin sadece var olmaları sebebiyle ayrılmaz biçimde sahip oldukları ve hukukun koruduğu değerler oluşturur.²³

Kişilik hakkı, kişiye ait tekelci ve yasaklayıcı bir hak olup başkasına devri veya intikali imkânsızdır.²⁴ Kişilik hakkının niteliği itibariyle kişi; bu hakka saygı duyulmasını ve kişisel değerlerine dokunulmamasını herkesten isteyebilir.²⁵

Kişilik hakkı, gerçek kişilerde tam ve sağ doğum ile başlayıp ölüm ile sona ermektedir.²⁶ Kişilik hakkı, kişiliğin ortaya çıkmasıyla kendiliğinden kazanılıp başka şarta gerek duymaz.²⁷

---

¹⁷ Selahattin Sulhi Tekinay (1978), *Medeni Hukuka Giriş Dersleri*, 3. bs, Sulhi Garan, İstanbul, s.251.

¹⁸ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s.9.

¹⁹ Bilge Öztan 2017, age. s. 223.

²⁰ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s.396-398; Serap Helvacı 2017, age. s. 102; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.342.

²¹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s.398; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan (2015), *Kişiler Hukuku*, 7. bs, Mimoza, Konya, s.65-66.

²² Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s.100; Bilge Öztan 2017, age. s. 274.

²³ Serap Helvacı 2017, age. s. 101.

²⁴ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 95; Selahattin Sulhi Tekinay 1978, age. s. 251.

²⁵ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 95.

²⁶ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s .67; Serap Helvacı 2017, age. s.102; Pınar Akdemir (2014), *Kişilik Haklarının İhlalinden Elde Edilen Kazancın İadesi Davası*, Vedat Yayınevi, İstanbul, s.4; Bilge Öztan 2017, age. s. 223.

²⁷ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s .67.

Kişilik hakkını diğer haklardan ayıran özellikleri şu şekildedir:

Kişilik hakkı mutlak haklardandır.²⁸ Bu nedenle kişi, hukukun koruduğu kişisel değerlerin tanınmasını ve ona saygı gösterilmesini herkesten isteyebilir.²⁹ Kişilik hakkı bu niteliği itibarıyla hakkına uygun hareket edilmesini herkesten isteme yetkisi verirken, diğer kişilerin de hak sahibinin hakkına saygı gösterme borcu yükler.³⁰

Kişilik hakkı, şahıs varlığı hakları içinde yer alıp maddi değere sahip değildir.³¹ Beden bütünlüğü, yaşam, giz çevresi, onur ve saygınlık gibi kişilik hakkının konusuna giren değerler parayla ölçülemez.³² Kişilik hakkının ihlali sonucunda manevi zararın yanında maddi zarar da oluşabilir.³³ Fakat bu durum kişilik hakkının parayla ölçülebileceğini göstermekle birlikte tazminat olarak ödenen para da ihlal edilen kişilik hakkının tam karşılığı değildir.³⁴ Başka bir anlatımla bu durum kişilik hakkının şahıs varlığına tabii olduğu gerçeğini değiştirmemekle birlikte parayla ölçülemezliği özelliğini ortadan kaldırmaz.³⁵

Kişilik tekeli (inhisari) bir haktır.³⁶ Bu nedenle kişilik hakkı sadece hak sahibinin kendisi tarafından kullanılabilen kişiye bağlı haklardandır.³⁷ Bu hak gerçek kişilerin doğumuyla başlar ölümle ortadan kalkar.³⁸ Kişilik hakkı tekeli bir hak olması sebebiyle başkasına devredilemez, bu haktan vazgeçilemez ve ölümle sona erdiğinden mirasçılara da geçmez.³⁹ Fakat belirtmek gerekir ki kişilik hakkının devredilemez ve

---

²⁸ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.347; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s.398; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 169; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 68; Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 103.

²⁹ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.347; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s.398; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 169; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 68; Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 103.

³⁰ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s.347; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 68.

³¹ age. s. 68; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 169; Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 96.

³² Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 96.

³³ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 68; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 169.

³⁴ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 68-69.

³⁵ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 400.

³⁶ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 103; Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 95; Serap Helvacı 2017, age. s. 107; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 399.

³⁷ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 95; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 399; Pınar Akdemir 2014, age. s. 5.

³⁸ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 95; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 399.

³⁹ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 95; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 399.

vazgeçilmez haklardan olsa da kişilik hakkının kullanımının devrine engel yoktur. Örnek vermek gerekirse, isim hakkının kullanılmasının devrini engelleyecek bir husus yoktur.⁴⁰

Kişilik hakkı kanuna ve genel ahlaka aykırı olacak şekilde sınırlandırılmaz.⁴¹ Bu husus Medeni Kanun'un 23. maddesi 2. fıkrasında "Kimse özgürlüğünden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak sınırlayamaz." demek suretiyle açıklanmıştır.

Kişilik hakkı icra takibinin konusu olamaz, haczedilemez, iflas masasına girmez.⁴² Fakat kişilik hakkının ihlali sonucunda açılacak tazminat davasından doğan alacak icra takibine konu olabilir.⁴³

Kişilik hakkı zamanaşımına uğramaz, hak düşürücü süreye tabii değildir. Ancak kişilik hakkının ihlaline bağlı olarak doğan alacak hakkı zamanaşımına tabiidir.⁴⁴

1.3. KİŞİLİK HAKKININ KAPSAMINA GİREN DEĞERLER

Kişilik hakkının konusunu hukuk düzenince korunan birtakım kişisel değerler oluşturur.⁴⁵ TMK'nın 24 ve 25. maddeleri ile kişisel değerlerin neler olduğu teker teker belirtilmemiş, bunun yerine genel nitelikte ve çerçeve hükümler kullanılmıştır.⁴⁶ Bu doğrultuda sınırlı sayıya tabi tutulan kişisel değerleri ve kapsamını belirleme görevi hâkimindir.⁴⁷ Hâkim, kendisine verilen takdir yetkisini kullanarak bu belirlemeyi yapacaktır.⁴⁸ İnsan varlığını oluşturan değerler kişiler arasındaki ihtiyaçlar doğrultusunda değişkenlik gösterdiği için bu değerlerin tek tek sayılması mümkün değildir.⁴⁹ Bu değerler zaman içinde ortaya çıkacak teknik, kültürel, ekonomik ve sosyolojik değişimler doğrultusunda yenilenebilir.⁵⁰ Kişilik hakkının konusuna giren

---

⁴⁰ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 170.

⁴¹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 399; Pinar Akdemir 2014, age. s. 6; Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 95.

⁴² Serap Helvacı 2017, age. s. 107; Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 95; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 399;

⁴³ Serap Helvacı 2017, age. s. 107; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 399.

⁴⁴ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age s. 171; Serap Helvacı 2017, age. s. 107; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 399.

⁴⁵ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 401.

⁴⁶ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age s. 172; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 71.

⁴⁷ age. s. 71.

⁴⁸ age. s. 71.

⁴⁹ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age s. 172.

⁵⁰ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 71.

değerler; maddi değerler, manevi değerler ve iktisadi bütünlüğe ilişkin değerler olarak üçe ayrılmaktadır.⁵¹

1.3.1. Maddi Değerler

Kişilik hakkının konusuna giren maddi değerler yaşam, beden bütünlüğü ve sağlık gibi kişinin sahip olduğu fiziki kişiliği üzerindeki değerlerden oluşmaktadır.

1.3.1.1. Yaşam

Kişiliğin doğumla başlayıp ölümle sona ermesinden dolayı kişisel değer ve temel hakların söz konusu olabilmesi için kişinin öncelikle yaşaması gerekir.⁵² Yaşam hakkı, kişinin beden ve ruhsal bütünlüğünü koruyabilmesi, devam ettirebilmesi ve bozulmasına engel olabilmesidir.⁵³

Kişisel değerlerin tümü yaşama hakkına bağlı olması sebebiyle yaşam hakkı Anayasa ile koruma altına alınmıştır.⁵⁴ Anayasa'nın 17. maddesi ile yaşam hakkı temel haklar arasına alınmış ve yaşam hakkına herkesin sahip olduğu açıkça belirtilmiştir.⁵⁵ Yaşam hakkı Anayasa ile temel haklar kapsamında sayılarak TMK ile de koruma altına alınmış olup bu hakka yönelik hukuka aykırı eylemler de TCK'de de cezalandırılmayı gerektiren eylemler arasında düzenlenmiştir.⁵⁶

Yaşam hakkı, kişiyi yalnızca dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı değil kendisine karşı da korumaktadır.⁵⁷ Kişi başkasının hayatına saygı göstermek zorunda olduğu kadar kendi hayatına da saygı göstermekle yükümlüdür.⁵⁸ Bu nedenle kişi başkasının hayatına son veremeyeceği gibi kendi hayatına da son veremez.⁵⁹ Bu özelliği ile yaşam hakkı, kişilik hakkının yaşam üzerindeki yansımasıdır.⁶⁰ Kişinin yaşama hakkı üzerindeki tasarruf yetkisi ancak kişiliğine zarar vermemesi ile mümkündür.⁶¹ Kişinin yaşamında toplumun da üstün çıkarı olması nedeniyle kişilerin hayatları üzerinde özgürce tasarruf etmeleri kabul edilmemektedir.⁶²

---

⁵¹ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 96.

⁵² Serap Helvacı 2017, age. s. 108.

⁵³ age. s. 108.

⁵⁴ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 383.

⁵⁵ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 104.

⁵⁶ Pınar Akdemir 2014, age. s. 8.

⁵⁷ age. s. 7.

⁵⁸ Serap Helvacı 2017, age. s. 108.

⁵⁹ age. s. 108.

⁶⁰ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 402.

⁶¹ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 104.

⁶² Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 73.

Türk Hukuku'nda yaşam hakkının mutlak hak olması sebebiyle kişinin kendi rızasıyla yaşamına son vermeyi istemesi mümkün değildir.⁶³ Kişinin kendi yaşamına son verilmesine ilişkin rıza göstermesi hukuka aykırılık unsurunu ortadan kaldırmaz.⁶⁴ Ancak TBK 52. maddesince tazminatın indirilmesi ya da ortadan kaldırılmasına sebep olabilir.⁶⁵

1.3.1.2 Beden Bütünlüğü

İnsan bedeni bütünüyle yaratılışı gereğince kişilik hakkının konusunu oluşturur.⁶⁶ Beden bütünlüğü kavramı bedeni oluşturan tüm organları, kemikleri, dokuları ve vücuttaki en küçük parçaları dâhil edecek şekilde beden bütünlüğüne dair olan tüm unsurları kapsamaktadır.⁶⁷ Kişi beden bütünlüğünü oluşturan tüm bu unsurlar üzerinde kişilik hakkına sahiptir.⁶⁸ Kişinin beden bütünlüğü saygı gösterilmesi gereken değerlerden biri olup mutlak haktır.⁶⁹

Kişinin beden bütünlüğü fiziki ve ruhsal olarak iyi olma hali olarak tanımlanabilir.⁷⁰ Kişinin fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yani beden bütünlüğüne kişinin rızası olmaksızın gerçekleştirilen her türlü müdahale kural olarak hukuka aykırıdır.⁷¹ Kişinin fiziksel bütünlüğünün ihlali ölümü ya da bedeninin zarar görmesi ile ortaya çıkar.⁷² Ruhsal bütünlüğün ihlali ise akli melekelerin ya da psişik dengenin tehlikeye maruz bırakılmasıyla veya tecavüzüyle olur.⁷³

Beden bütünlüğü yaşam hakkının bir uzantısı şeklinde olsa da ondan farklı olarak kişi beden bütünlüğü üzerinde birtakım tasarruf hakkına sahiptir.⁷⁴ Kişinin bedenini oluşturan unsurların yok edilmesi ya da zarara uğratılması o kişinin yaşamını sona erdirmese bile hukuka aykırıdır.⁷⁵ Kişi bedeni üzerinde tehlikeli sonuçlar ve önemli zararlar doğurmayacak ölçüdeki müdahalelere rıza göstermişse artık bu rızayla

⁶³ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 175.

⁶⁴ Serap Helvacı 2017, age. s.109.

⁶⁵ age. s. 109.

⁶⁶ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 403.

⁶⁷ Pınar Akdemir 2014, age. s. 9.

⁶⁸ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 403.

⁶⁹ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 174.

⁷⁰ age. s. 174; Gamze Turan Başara (2018), *Kişiliğin İhlalinden Kaynaklanan Maddi ve Manevi Tazminat ile Haksız Kazancın İadesi*, Turhan Kitabevi, Ankara, s.19.

⁷¹ Gamze Turan Başara 2018, age. s. 20.

⁷² age. s. 19.

⁷³ Serap Helvacı 2017, age. s. 111.

⁷⁴ Mine Kaya (2010), "Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması", *Ankara Barosu Dergisi*, s.282.

⁷⁵ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 403.

yapılan müdahale hukuka aykırı değildir.⁷⁶ Ancak bu rıza hukuka, ahlaka, adaba ve kamu düzenine aykırı olmamalıdır.⁷⁷ İstisnai olarak rıza olmadan da yapılan müdahaleler hukuka aykırı olmayabilir.⁷⁸ Örnek olarak genel sağlığın korunması amaçlı yapılan aşılama işlemleri gösterilebilir.⁷⁹ Beden bütünlüğüne yapılan müdahaleler suç ve haksız fiil teşkil etmekle beraber aynı zamanda insan haklarının bir parçası olup Anayasa'nın 17. maddesi ile güvence altına alınmıştır.⁸⁰

1.3.1.3. Sağlık

Kişinin sağlığı korunan kişisel değerler arasında yer almaktadır.⁸¹ Sağlık, beden bütünlüğünden farklılık göstermektedir.⁸² Kişinin beden bütünlüğü yapısal olup kişinin yaradılıştan sahip olduğu doğal ve organik bütünlüğü ifade etmektedir.⁸³ Oysa sağlık beden bütünlüğünün düzenli işleyişine ilişkindir.⁸⁴ Kişinin sağlığı bedensel sağlığı ve ruhsal sağlığı kapsamaktadır.⁸⁵ Kişinin bedensel ve ruhsal sağlığını bozucu ve tehlikeye düşürücü müdahalelerde bulunulamaz.⁸⁶ Çünkü gerek bedensel gerekse ruhsal sağlık kişilik hakkının bir parçasıdır.⁸⁷

1.3.2. Manevi Değerler

Kişinin özgürlük, onur ve saygınlık, isim üzerindeki hakkı, resim üzerindeki hakkı ve giz alanı kişinin manevi bütünlüğü üzerindeki değerleri oluşturmaktadır. Kişinin maddi kişilik hakları korunduğu gibi manevi kişilik hakları da korunmaya değer haklardandır.

---

⁷⁶ age. s. 404.

⁷⁷ age. s. 404; Serap Helvacı 2017, age. s. 110.

⁷⁸ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 105.

⁷⁹ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 363; Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 105-106.

⁸⁰ Serap Helvacı 2017, age. s. 109; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 403; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 360; Pınar Akdemir 2014, age. s. 9. M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 176.

⁸¹ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 97.

⁸² age. s. 97.

⁸³ age. s. 97; Habip Oğuz 2010, age. s. 17.

⁸⁴ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 97.

⁸⁵ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 406.

⁸⁶ age. s. 407.

⁸⁷ Habip Oğuz 2010, age. s. 17.

1.3.2.1. Özgürlükler

Özgürlükler insan olması nedeniyle kişiye tanınan ve kişiden ayrılamayan değerler olması nedeniyle Anayasa ile temel hak ve özgürlükler adıyla güvence altına alınmıştır.⁸⁸ TMK'nın 23. maddesinde “*Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlayamaz.*” şeklinde düzenlenmiştir. Hükümden de anlaşılacağı üzere kimse özgürlüklerinin hukuka ve ahlaka aykırı şekilde sınırlandırılmasına rıza gösteremez. Kişi ancak hukuk düzenine ve ahlaka aykırı olmamak şartıyla özgürlüklerinin sınırlandırılmasına rıza gösterebilir.⁸⁹ Bu sınırlama özgürlüğü yok etmemeli ve süresiz olmamalıdır.⁹⁰

TMK'nın 23. maddesinde bahsedilen özgürlükler en geniş anlamda yani bütün özgürlükleri kapsayacak şekilde anlaşılmalıdır.⁹¹ Bu nedenle bireysel özgürlükler, düşünce, din ve vicdan hürriyeti, toplanma, haberleşme, yerleşim yeri seçme hürriyeti ve iktisadi hürriyetler de TMK'nın 23. maddesinin kapsamındadır.⁹²

Kişinin özgürlüklerini hukuka ve ahlaka aykırı derecede kısıtlaması yasak olduğu gibi özgürlüklerini devretmesi de yasaktır.⁹³ Bu şekilde bir taahhüt kişinin özgürlüğünden tamamen yoksun kalması demek olup kişinin her alanda serbest hareket etme gücünün karşı tarafa geçmesini gerektirir ki bu da kişiyi köle statüsüne sokar.⁹⁴ Kimse asla seyahat etmeyeceğini, asla haberleşmeyeceğini, asla fikirlerini beyan etmeyeceğini, hiçbir zaman eğitim almayacağını taahhüt edemeyeceği için bu yöndeki sözleşmeler de kesin hükümsüzdür.⁹⁵ Buna karşın kişinin, özgürlüklerini kullanırken hukuka ve ahlaka aykırı olmayacak şekilde kısıtlama yapabilmesi mümkündür.⁹⁶

1.3.2.2. Onur ve Saygınlık

Onur ve saygınlık kişinin insan olması sebebiyle doğuştan sahip olduğu ve bulunduğu toplumun gerekli saydığı ahlaki niteliklere sahip olduğu ya da böyle kabul edildiği için kişiye verilen değeri ifade eder.⁹⁷ Bu sebeple hukuk düzeni tarafından

---

⁸⁸ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 407.

⁸⁹ age. s. 408.

⁹⁰ age. s. 408.

⁹¹ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 373.

⁹² age. s. 373.

⁹³ Serap Helvacı 2017, age. s. 142.

⁹⁴ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 374.

⁹⁵ age. s. 374.

⁹⁶ Serap Helvacı 2017, age. s. 143.

⁹⁷ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 127.

korunur. Bu değerler Anayasa ile korunmaktadır. Anayasa'nın 17/3. maddesinde "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz." şeklinde belirtilmiştir. Onur ve saygınlık, Anayasa ile güvence altına alınmış temel hak ve aynı zamanda kişilik hakkının konusuna giren manevi değerlerdendir.⁹⁸

Onur ve saygınlığın öğretide ikili ayrıma tabii tutulduğu görülmektedir. Kişinin kendi kendine verdiği kıymet, onur ve saygınlığın iç görünümünü oluştururken; kişinin taşıdığı birtakım özellikler nedeniyle toplum tarafından verilen değerler ise dış görünümü oluşturur.⁹⁹ Kişinin kendisine olan saygısı iç onuru oluştururken, kişinin sosyal hayatında saygı görmesini sağlayan özellikleri ise dış onuru oluşturur.¹⁰⁰ Öğretide bu ayrımın gereksiz olduğu da savunulmuştur. İçsel onur ve saygınlık denilen olgu, kişinin kendisine verdiği değer ve duyduğu saygı olmakla birlikte toplumsal ilişkilerden kaynaklanmaktadır.¹⁰¹ Kişi kendisine karşı davranış biçimini oluştururken diğer kişilerden etkilenmekte ve toplumla kendisi arasında karşılaştırmalar yapmaktadır.¹⁰² Bu nedenle iç ve dış onur toplum içinde yaşamaya bağlı olarak ortaya çıkmıştır.¹⁰³ Öğretide, sadece gerçek kişilerin onur ve saygınlığının olduğu değil; tüzel kişilerin de onur ve saygınlığının olduğu kabul edilir ve dolayısıyla da hukuk düzenince korunur.¹⁰⁴

Kişi, onur ve saygınlığı üzerindeki haktan kısmen ya da tamamen vazgeçemeyeceği gibi aynı zamanda bu haktan vazgeçmeyi gerektiren sözleşmeleri yapması da kanuna aykırıdır.¹⁰⁵ Medeni Kanun'un 23. maddesi gereğince, kişinin onur ve saygınlığına saldırı olması halinde maddi ve manevi tazminat isteminde bulunmayacağına taahhüt etmesi geçerli değildir.¹⁰⁶

Onur ve saygınlığa karşı saldırı; gerçek olmayan açıklamalar yapmak, bir kişi hakkında asılsız suçlamalarda bulunmak, kişiye açıkça küfür edip hakarete bulunmak,

---

⁹⁸ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 186; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 409.

⁹⁹ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 75.

¹⁰⁰ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 187.

¹⁰¹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 410.

¹⁰² age. s. 410.

¹⁰³ age. s. 410.

¹⁰⁴ age. s. 410; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 189; Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 128.

¹⁰⁵ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 368.

¹⁰⁶ age. s. 368

saygınlığını tehlikeye düşüren sözler sarf etmek gibi şekillerde gerçekleşebilir.¹⁰⁷ Bu saldırıların açıkça kişinin adı belirtilerek yapılması şart olmayıp o kişinin üçüncü kişilerce tanınmasını sağlayacak ifade ve işaretler kullanılmak suretiyle yapılması da onur ve saygınlığa saldırı niteliğinde olabilir.¹⁰⁸ Onur ve saygınlığa saldırı yazılı veya sözlü şekilde gerçekleştirilebileceği gibi davranışlarla da gerçekleştirilebilir.¹⁰⁹ Günümüzde onur ve saygınlığa saldırı kitle iletişim araçları ile yapılmakla beraber özellikle de sosyal medya platformları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Onur ve saygınlık, toplumun ahlak ölçüsüyle sınırlandırılmaz çünkü bu değer ahlaktan daha geniş kapsamlı olduğu için ahlaki da içine almaktadır.¹¹⁰ Bu durumda onur ve saygınlığa yapılan her saldırı ahlaka aykırı sayılmayabilir ama kişilik hakkına saldırı niteliğinde kabul edilir.¹¹¹

Onur ve saygınlık, kişinin içinde bulunduğu topluma ve zamana göre değişmesi nedeniyle hâkim bu değerlere karşı yapılan bir saldırının olup olmadığını o yer ve zamandaki hakim olan ahlaki değerlere göre tespit etmelidir.¹¹² Ancak her insanın asgari düzeyde onur ve saygınlığı olması nedeniyle değişmez çekirdek şeref olduğu hususu göz ardı edilmemelidir.¹¹³ Başka bir deyişle, onur ve saygınlığa yapılan saldırı somut olaya özgü olup kişinin toplumdaki yeri, toplumun değer yargıları ve inançlarına bakılarak objektif ölçüler ve toplumsal yargılar temel alınarak değerlendirilmelidir.¹¹⁴

1.3.2.3. Ad Üzerindeki Hak

Ad, kişiyi toplum içinde diğer kişilerden ayırmaya yarayan ve onu belirleyen bir tanıtım aracıdır.¹¹⁵ Gerçek ve dar anlamda ad ise öz ad ve soyadından meydana gelir ve günümüzdeki hukuk sistemine göre her gerçek kişi iki kısımdan oluşan bir ad taşımak zorundadır.¹¹⁶ Öz ve soyadı kullanılması zorunlu adlar iken zorunlu olmayan takma ad (müstear ad), yani bir kimsenin gerçek adını gizlemek amacıyla bazı

---

¹⁰⁷ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 411; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 188,191.

¹⁰⁸ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 191.

¹⁰⁹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 411.

¹¹⁰ age. s.409.

¹¹¹ age. s.409.

¹¹² Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 128.

¹¹³ age. s. 128.

¹¹⁴ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 412.

¹¹⁵ Jale Akipek ve Turgut Akıntürk (1989), *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Şahsın Hukuku*, 3. bs., Beta, İstanbul, s.418.

¹¹⁶ age. s. 419.

faaliyetlerinde kullanmak için kendisine taktığı ad, lakap yani bir kişinin belli özelliklerinden esinlenerek bu özelliğini belirtmek amacıyla başkaları tarafından takılan ad, gibi adlar da koruma kapsamındadır.¹¹⁷ Bu adların hukuk düzenince korunabilmesi için ise hukuka, ahlaka ve adaba aykırı olmaması gerekmektedir.¹¹⁸ Kişinin sadece gerçek anlamda adı değil, kişinin toplum içinde tanınmasına yarayan ün, rozet, arma gibi değerler de koruma kapsamındadır.¹¹⁹ Ayrıca telgraf adresleri, kısaltılmış ad veya temsili adres, elektronik posta adresleri de bu korumadan yararlanır.¹²⁰ İnternet alanında kullanılan ve sunucuyu diğerlerinden ayırmaya yarayan adresler ve sosyal medya platformlarındaki kullanıcı ve hesap isimleri de (bir kullanıcı hesabını diğer bir kullanıcı hesabından ayırmaya elverişli olması şartıyla) ad olarak nitelendirilebilir ve koruma kapsamına girebilir.¹²¹ Tüzel kişilerin de bir ada sahip olmasından dolayı ad üzerindeki koruma tüzel kişilere de tanınmıştır.¹²² TTK’de armalar, ticari ad, ticaret unvanı, işletme adı, marka, işaret gibi ticari işletmeyi veya ürünü ayırt etmeye yarayan unsurlar koruma altına alınmıştır.¹²³

TMK’nin genel anlamda kişilik hakkının korunmasına yönelik 25. maddesinin yanı sıra ayrı ve özel olarak adın korunmasına yönelik 26. madde düzenlenmiştir. TMK’nin 26. maddesine göre adın korunması için adın korunmasının çekişmeli olması ve/veya adın haksız kullanılması söz konusu olmalıdır.¹²⁴ Bahsi geçen maddede sayılan haller dışında ada yönelik yapılan diğer saldırılar karşısında TMK’nin 26. maddesi değil genel anlamıyla kişilik hakkının korunmasına yönelik TMK’nin 25. maddesi hükmü uygulanır.¹²⁵

---

¹¹⁷ age. s. 420-421; Serap Helvacı 2017, age. s. 136; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 173.

¹¹⁸ Pınar Akdemir 2014, age. s. 13.

¹¹⁹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 412. Habip Oğuz 2010, age. s. 17.

¹²⁰ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 173; Serap Helvacı 2017, age. s. 136.

¹²¹ Sinan Sami Akkurt (2020), *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması*, 2. bs., Seçkin, Ankara, s.55-56.

¹²² Serap Helvacı 2017, age. s. 136.

¹²³ age. s.136-137. TTK m.52/1: “Ticaret unvanının, ticari dürüstlüğe aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması hâlinde hak sahibi, bunun tespitini, yasaklanmasını; haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteyebilir. Maddi tazminat olarak mahkeme, tecavüz sonucunda mütecevizin elde etmesi mümkün görülen menfaatinin karşılığına da hükmedebilir.” şeklindedir.

¹²⁴ Pınar Akdemir 2014, age. s. 14.

¹²⁵ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 57.

Örneğin; bir kişinin ismiyle onun adına sahte sosyal medya hesabı açılarak kişiye hakaret edilmesi adın kullanılmasının gaspı niteliğinde olduğundan TMK'nin 26. maddesiyle koruma altındadır.¹²⁶

1.3.2.4. Resim Üzerindeki Hak

Resim, kişinin dış yaşama yansıyan ve onu diğer kişilerden ayıran görünümüdür.¹²⁷ Resim kavramına sadece mekanik yolla çizilmiş resimler girmemekte bunun yanı sıra kalem, fırça kullanmak suretiyle çizilen resim ya da karikatür de bu kavramın içindedir.¹²⁸ Aynı şekilde kişinin fotoğrafta, filmde, televizyonda ya da konu özelinde sosyal medyada gösterilmesi de resim kavramı kapsamındadır.¹²⁹ Örneğin, kişinin resminin rızasına aykırı olarak Facebook adlı sosyal medya platformunda gösterilmesi kişilik hakkına aykırıdır. Kişilik hakkının koruma kapsamına kişinin resminin bulunduğu kart, kağıt, tuval gibi nesnelere değil, o nesne üzerinde belirginleşen kişinin dış görüntüsü üzerindeki hakkı girmektedir.¹³⁰ Fotoğrafların aynen kullanılması değil bozularak ya da montaj yapmak suretiyle kullanılması veya ticari, politik, reklam amacıyla kişilik hakkını istismar edici şekilde çoğaltılması da kişilik haklarına aykırıdır.¹³¹

Resim üzerindeki hak, kişisel değerler içinde yer alan ve kişilik hakkının koruma kapsamında olan değerlerden biri olması nedeniyle kişi bu hakkın kendisine vermiş olduğu yetki ile resminin çekilmesini, yapılmasını, basılmasını ve yayınlanmasını yasaklama yetkisine sahiptir.¹³² Kişinin bu yasaklama yoluna başvurabilmesi için resim çekme, basılma ya da yayınlanma eylemlerinin kişilik hakkını çiğneyici nitelikte olması gerekmektedir.¹³³

---

¹²⁶ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 17/03/2016 tarih ve 2015/4457 E., 2016/3497 K. sayılı kararında; “*davalı tarafından davacının ismi ve profil resmi kullanılarak açılan sosyal medya hesabı içeriğinde; davacıya ait olmamakla birlikte müstehcen fotoğraf, videolar ve davacıya ait telefon numarasının yer alması nedeniyle davacı tarafından açılan manevi tazminat davasında kişilik hakları hukuka aykırı olarak saldırıya uğrayan davacının manevi tazminata hükmedilmesini isteyebileceği, yerel mahkemenin verdiği kararda davacı yararına takdir edilen manevi tazminat tutarının az olduğu, daha üst düzeyde manevi tazminata karar verilmesi gerekirken yazılı biçimde karar verilmiş olması nedeniyle yerel mahkeme kararının bozulması karara bağlanmıştır.*” (age. s. 57.)

¹²⁷ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 413.

¹²⁸ age. s.413.

¹²⁹ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 76; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 194.

¹³⁰ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 99.

¹³¹ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 194-195.

¹³² Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 99.

¹³³ age. s. 99.

Kamuya mal olmuş kişilerin resimlerinin haber amacıyla kullanılması izinleri olmasa dahi mümkündür.¹³⁴ Bu durumda resmin yayınlanmasının hukuka aykırı olmaması için sosyal uygunluğun bulunması gerekmektedir.¹³⁵ Sosyal uygunluk kapsamında kamuya mal olmuş kişinin, toplum içindeki yeri ile ilgili olmayan bir resminin izni olmadan yayınlanması, hukuka aykırılık teşkil edeceği gibi aynı şekilde yayınlanan resmin haber ve bilgi verme amacının dışında kullanılması ya da bu sınırın aşılması ile şerefe ve özel hayata tecavüz niteliğinde olmasıyla kişilik hakkını ihlal etmiş olacaktır.¹³⁶ Kamuya mal olmuş kişilerin resimlerinin rızaları olmaksızın reklam aracı olarak kullanılması da kişilik hakkına yönelmiş bir saldırıdır.¹³⁷

Resim üzerindeki hakka ilişkin Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda bazı özel düzenlemeler yer almaktadır. Söz konusu Kanunun 86. maddesi ile

“Eser mahiyetinde olmasalar bile, resim ve portreler tasvir edilenin, tasvir edilen ölmüşse 19 uncu maddenin birinci fıkrasında sayılanların muvafakati olmadan tasvir edilenin ölümünden 10 yıl geçmedikçe, teşhir veya diğer suretlerle umuma arz edilemez.”

şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile kanun koyucu resimlerin yayınlanmasını sahibin iznine resim sahibi ölmüş ise mirasçılarının iznine tabi tutmuştur. Söz konusu kanunun aynı maddesinin ikinci fıkrası ile; memleketin siyasi ve içtimai hayatında rol oynayan kimseler, tasvir edilen kimselerin iştirak ettiği geçit resmi veya resmi tören yahut genel toplantıları gösteren resimler ve günlük hadiselere ilişkin resimlerle radyo ve film haberlerinde resim gösterimi için izninin şart olmadığı düzenlenmiştir.

1.3.2.5. Giz Alanı

Kişinin diğer kişilerin duymasını, görmesini ve bilmesini istemediği başkalarının bilgisinden uzak kalmasını istediği yani gizli tuttuğu yaşam alanına giz alanı diğer bir deyişle sır çevresi denilmektedir.¹³⁸ Başka bir deyişle giz alanı, kişinin özel ya da mesleki hayatıyla ilgili birtakım hususları yabancı gözlerden uzak tutmak

---

¹³⁴ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 76; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 413; Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 391; Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 141.

¹³⁵ age. s. 141.

¹³⁶ age. s. 141.

¹³⁷ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 391.

¹³⁸ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 100.

istememesidir.¹³⁹ Giz alanı özel hayatın da ilerisinde kişinin tamamen kendisine has başkalarının bilgisinden uzak tutmak istediği gizli alanıdır.¹⁴⁰

Kişinin aile ilişkileri, mektupları, defterleri, ev hayatı giz alanına dâhil olan hususlardır.¹⁴¹ Bu hususların dışında kişinin kimseyle paylaşmak istemediği beden ve ruhsal eksiklikleri, özürleri ve hastalıkları da giz alanının kapsamına girmektedir.¹⁴² Kişinin yaşamı boyunca ortaya çıkan bazı durumları, olayları, ilişkileri, belge ve resimleri başkalarının bilgi ve görgüsünden uzak tutmak istemesi kişinin en doğal hakkıdır ve giz alanını oluşturmaktadır.¹⁴³

Meslekleri gereği kişilerin gizlilik alanına giren bu tür bilgileri öğrenen avukatlar, hekimler, eczacılar, noterler vb. meslek sahipleri ile banka gibi kurumlar bu bilgileri yaymamak, başkalarına aktarmamak ve saklamak zorundadırlar.¹⁴⁴

Kişinin kendisine kalması gereken giz alanına sızarak kişinin sırlarını öğrenmek ve bunları başkalarına aktarmak kişilik hakkına saldırı niteliğindedir.¹⁴⁵ Başkalarına söylememek şartıyla kişinin kendisinden öğrenilen sırlarını izni olmadığı halde başkalarına ya da kamuya açıklayan kişiler de kişinin giz alanını ihlal etmiş olur.¹⁴⁶ Kişinin giz alanına giren hususların sadece açıklanması hukuka aykırı olduğu gibi bu hususların hukuka aykırı yollardan öğrenilmesi de kişilik hakkının ihlalidir.¹⁴⁷

Giz alanına hukuka aykırı müdahale; özel hayatı dedektif ya da casuslar aracılığıyla araştırma, gazetecilerin kişilerin hayatına müdahalesi, kişisel bilgilerin anketlerle açıklanması, özel konuşmaların dinlenmesi, kişinin gizli fotoğraflarının çekilmesi, kişinin özel hayatının izinsiz bir şekilde oyun ya da roman konusu yapılması şekillerinde olabileceği gibi mektup ve elektronik postalarının okunması, telefonlarının dinlenmesi, sosyal medya hesaplarındaki özel yazışmalarının okunması yine giz alanına yapılan hukuka aykırı müdahalelerdir.¹⁴⁸

---

¹³⁹ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş age. s. 390.

¹⁴⁰ Seldağ Güneş Peschke ve Lutz Peschke (2016), *New Media And Law: A Comparative Study: Yeni Medya ve Hukuk: Karşılaştırmalı Bir Çalışma*. Yetkin Yayınevi, Ankara, s.62-63.

¹⁴¹ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 136.

¹⁴² Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 390.

¹⁴³ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 417.

¹⁴⁴ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 390-391; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 81.

¹⁴⁵ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 101.

¹⁴⁶ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 197.

¹⁴⁷ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 138.

¹⁴⁸ age. s. 137.

Kişinin tanınmış olması ya kamuya mal olmuş olması bir gizlilik alanına sahip olmayacağı anlamına gelmez.¹⁴⁹ Giz alanına müdahalenin hukuka aykırı olmaması için kamusal yarar ya da üçüncü kişinin üstün yararının bulunması ve de müdahalenin kamuya mal oldukları hususlarla ilgili olması gerekir.¹⁵⁰ Bu durumda kişi ne kadar tanınmış olursa olsun duygusal ve cinsel yaşamı diğer kişilerin bilgisinden uzak kalması gereken giz alanıdır.¹⁵¹

1.3.3. İktisadi Bütünlüğe İlişkin Değerler

İktisadi (ekonomik) bütünlüğe ilişkin değerler kişinin ekonomik varlığının devam edebilmesi gerekli olan kişilik hakkındandır.¹⁵² Bunların maddi ve manevi kişilik hakkından farkı ise parasal sonuçlar doğurmaya elverişli olmasıdır.¹⁵³ Kişinin iktisadi hakları; ekonomik özgürlük ve varlık, mesleki onur ve saygınlık, mesleki ve ticari sır alanıdır.

1.3.3.1. Ekonomik Özgürlük ve Varlık

Ekonomik yaşam para ya da para yerine geçen ekonomik değerler sağlamaya yönelik insan çabalarıdır.¹⁵⁴ Anayasa m. 48/1’de “*Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.*” şeklinde düzenleme yer almaktadır. Anayasa ile herkesin parasal varlığa sahip olması, bu konuda çalışmalar yapabilme özgürlüğünün olması güvence altına alınmıştır. Bu nedenle kişinin ekonomik varlığına sahip olmasına ya da ekonomik varlığını devam ettirmesine engel olacak nitelikteki davranışlar kişilik hakkına saldırı niteliğindedir.¹⁵⁵

Ekonomik özgürlüğe hem çalışanlar hem de çalıştıranlar sahiptir.¹⁵⁶ Kişinin çalışma özgürlüğüne kısıtlamaya yönelik her türlü girişim kişilik hakkını zedeler.¹⁵⁷ Bunun en yaygın örneği ise kişiyi kendi alanında çalışamayacak duruma sokan boykot hukuka aykırıdır.¹⁵⁸ Aynı şekilde kişinin çalıştığı iş yerinde amiri ya da çalışma

---

¹⁴⁹ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 197; Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havuççu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 101; Mustafa Dural ve Tufan Öğüt 2013, age. s. 139.

¹⁵⁰ age. s. 139.

¹⁵¹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 417.

¹⁵² Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 82.

¹⁵³ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 423.

¹⁵⁴ age. s. 423.

¹⁵⁵ age. s. 423.

¹⁵⁶ age. s. 424.

¹⁵⁷ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 82.

¹⁵⁸ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 392.

arkadaşları tarafından mobbing yapılması da hukuka aykırıdır.¹⁵⁹ Aynı şekilde TTK'nin 55. maddesi gereğince haksız rekabet yani dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri, sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yöneltmek, başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma, üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek, iş şartlarına uymamak, dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmak ile diğer hukuka aykırı davranışlardır.

1.3.3.2. Mesleki Onur ve Saygınlık

Kişiler toplum içinde birey olarak sahip olduğu kişilik değerlerinin yanı sıra mesleki faaliyetleri bakımından da bir saygınlık taşımakta olup bu saygınlığı da onun kişilik hakkının bir parçasıdır.¹⁶⁰ Ancak kişinin mesleki onur ve saygınlığına yapılan saldırı onun mesleki ve ekonomik anlamda zedelenmesine ya da yok olmasına neden olabileceğinden mesleki onur ve saygınlığı kişisel değerler içindeki genel onur ve saygınlıktan ayrı tutmak gerekir.¹⁶¹ Örneğin; sosyal medyada bir kişinin sahte ürün sattığının, kalitesiz ürün sattığının, rüşvet aldığıının, haksız rekabet ettiğinin, kişinin mesleğinde yeteneksiz olduğunun şeklinde paylaşımlar kişinin meslek onur ve saygınlığına karşı saldırı niteliğindedir. Kişinin mesleki kişiliği ve özellikleri hakkında ağır ve yersiz eleştiriler, yersiz suçlamalar, söylenti yolu ile kişinin toplum içindeki saygınlığını sarmak suretiyle ekonomik varlığına zarar vermek kişilik hakkına saldırı niteliğindedir.¹⁶²

1.3.3.3. Mesleki ve Ticari Sır Alanı

Mesleki ve ticari sır; işletmenin, tacirin ya da bir kişinin iç işleyişine ilişkin kayıt ve belgeleri, hesap bilgileri, defterleri, çalışma usulüne ilişkin teknik bilgileri, üretim bilgilerini, müşteriyle olan ilişki durumu ve benzeri özelliklerdir.¹⁶³ Yargıtay ise bir kararında

“Ticari sır; gerçek ya da tüzel kişi tacire, rakiplerine karşı ekonomik anlamda menfaat sağlayan, sır olarak saklanan ve gizli kalması için gerekli önlemlerin sahibi tarafından alındığı bilgi olarak tanımlanır. Yine haksız rekabet ilkeleri de göz önünde bulundurularak bir başka tanım olarak ticari sır; “Tacirin ticari

---

¹⁵⁹ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 83.

¹⁶⁰ age. s. 83.

¹⁶¹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 424.

¹⁶² age. s.424.

¹⁶³ age. s.425.

faaliyetleri esnasında kullandığı, aynı olanağa sahip olmayan veya kullanamayan rakiplerine karşı kendisi için avantaj teşkil eden herhangi bir formül, düzen, model vs. toplam bilgiler şeklinde” tanımlanabilir.”

ticari sırrı bu şekilde tanımlamıştır.¹⁶⁴ Kişinin bu gibi mesleki ve ticari sır alanını incelemek, fotokopisini çekmek, bu bilgileri başkalarına iletme kişilik hakkına saldırı niteliğindedir.¹⁶⁵

Herkes topluma sunulan, ticari mal ya da fikir eseri gibi her ürün hakkında fikrini açıklama eleştiride bulunma hakkına sahiptir. Ancak bu fikir açıklaması eleştiri sınırları içinde ve mesleki varlığı yok etmeye yönelik olmamalıdır.¹⁶⁶ Burada bir istisna vardır ki kişinin mesleki meslek ve ticari sırrarı onun rızası olmadan açıklanamaz.¹⁶⁷ Aksi kişinin mesleki ve ticari sır alanına saldırı olacaktır.

Ancak her meslek ve ticari sırrın öğrenilmesi kişilik hakkına saldırı niteliğinde değildir. Örneğin, bir bankanın kredi vereceği tacir hakkında bilgi toplaması işin mahiyeti gereği müşterinin ticari sırrlarını öğrenmesi olağan bir müdahale olup sır alanına haksız saldırı niteliğinde değildir. Ancak bankanın bu bilgileri ilgili olmayan üçüncü kişilerle paylaşması ya da başka amaçlarla kullanması artık kişilik hakkına saldırı mahiyetindedir.¹⁶⁸

---

¹⁶⁴ Yargıtay 23.HD.21.10.2019 tarihli ve 2016/6958 E., 2019/4349 K. <https://karararama.yargitay.gov.tr>
Erişim tarihi: 07.01.2022.

¹⁶⁵ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 425.

¹⁶⁶ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 143.

¹⁶⁷ age. s. 143.

¹⁶⁸ age. s. 143.

BÖLÜM II

SOSYAL MEDYA VE KİŞİLİK HAKKI

2.1. SOSYAL MEDYA

Sosyal medya internetin gelişimi ile var olmuş ve günümüz kitle iletişim araçları arasında en yaygın olarak kullanılan bir platform olması sebebiyle hukukun da inceleme alanına girmiştir. Bu nedenle hukukun da inceleme alanına giren sosyal medyanın tanımı, tarihi gelişimi, işlevine ve araçlarına, kişilik hakkı ihlalinde sosyal medya süjelerinin yükümlülük ve sorumluluklarını incelemeden önce değinilmesinde fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

2.1.1. Sosyal Medyanın Tanımı

Sosyal medya araçları gelişmekte, değişmekte ve kullanımı gün geçtikçe artmakta olduğundan akademik olarak tam ve ortak bir tanımı yoktur. Sosyal medya web 2.0 teknolojisinin ideolojik ve teknolojik temelleri üzerine yapılandırılmış kullanıcıların içerik oluşturmalarına yani üretimine ve değişimine izin veren internet tabanlı uygulamalar şeklinde tanımlanmıştır.¹⁶⁹ Başka bir tanıma göre sosyal medya,

*“sınırlandırılmış bir sistemde herkese açık veya yarı açık profiller üretme bağlantıları paylaştıkları diğer kullanıcıların listesini ekleme, sistemdekilerin başkalarıyla bağlantılarını görüntüleyip dolaşma izni veren web tabanlı hizmetlerdir.”*¹⁷⁰

Bir diğer tanıma göre ise,

*“interaktif platformlar yaratarak kullanıcı kaynaklı içeriğin kişiler ve topluluklar aracılığıyla paylaşımı, birlikte yaratımı, değiştirilmesi ve tartışılması için kullanılan mobil ve web tabanlı uygulamalardır.”*¹⁷¹

---

¹⁶⁹ Andreas M. Kaplan ve Michael Haenlein (2010), “Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media”, *Business Horizons*, s. 61.

¹⁷⁰ Danah M. Boyd ve Nicole B. Ellison (2007), “Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship” *Journal of Computer-Mediated Communication*, s. 211.

¹⁷¹ Jan H. Kietzmann, Kristopher Hermkens, Ian P. McCarthy ve Bruno S. Silvestre (2011), “Social media? Get serious! Understanding the functional building blocks of social media” *Business Horizons*, s. 241.

Sosyal medya, bilgi ve düşünceleri paylaşmak için çevrimiçi olarak toplanan insan toplulukları arasındaki faaliyetleri uygulamaları ve davranışları ifade eder.¹⁷² Bir diğer tanıma göre sosyal medya, web 2.0 uygulamasına dayanan kişilerin ortak ve karşılıklı bilgi, duygu ve düşüncelerinin etkileşim halinde olduğu iletişim, paylaşım ve içerik yaratmaya, bu içerikleri paylaşmaya imkan tanıyan bir çeşit sosyalleşme aracıdır.¹⁷³ Başka bir tanım ise, sosyal medyanın özelliklerinden yola çıkarak sosyal ağlar ile kişisel bilgilerin paylaşılması, duygu ve düşüncelerin ifade edilmesi ile kullanıcıların aktif tutulmasını dikkate alarak sosyal medyanın yüz yüze iletişim unsurlarını taşıyan yeni iletişim ortamı olarak tanımlayarak sosyal medyayı bir çeşit sosyalleşme aracı olarak görmektedir.¹⁷⁴ Sosyal medya, kişilerin fikir, görüş, deneyim ve bakış açılarını çeşitli yollarla (görsel, mesaj, vb.) paylaşmak ve kişilerin birbirleriyle iletişim halinde bulunmak amacıyla kullandıkları çevrimiçi platformdur.¹⁷⁵

2.1.2. Sosyal Medyanın Tarihçesi

İnternetin en eski sosyal sitelerinden biri 1994 yılında ortaya çıkan “GeoCities” ve 1995 yılında kurulan “Classmates” olmuştur.¹⁷⁶ Sosyal paylaşım ağı tanımına uyan ilk internet sitesi ise 1997 yılında kullanıma sunulan “Sixdegrees.com” sitesidir.¹⁷⁷ “Classmates” eski sınıf arkadaşlarının tekrar bir araya gelmesini sağlayan bir platform olarak hizmet verirken “Sixdegrees” ise arkadaş listeleme ve profil yaratma özelliğine sahip olmuştur.¹⁷⁸ Sosyal ağların ilk örneklerinden diğerleri ise 1998 yılında “MoveOn”, 1999 yılında bunu takip eden “LiveJournal” ve “Cyworld”, 2000 yılında “LunarStorm” kullanıma açılmıştır.¹⁷⁹

Bu sitelerden “LiveJournal” belli bir kitlenin okumasını izin verilen blog sayfaları ile popüler olmuştur.¹⁸⁰ “Cyworld” ise aynı kent ya da okuldan olan üyelerin listesini gösteren üye bilgilerini otomatik olarak güncelleyen ve üyelerin bağlantısı

---

¹⁷² Lon Safko ve David K. Brake (2009), *The Social Media Bible*, New Jersey, John Wiley & Sons, Inc, s.6.

¹⁷³ Mine Kaya (2015), *Elektronik Ortamda(Elektronik Haberleşme-İnternet-Sosyal Medya) Kişilik Hakkının Korunması*, Seçkin, Ankara, s.76.

¹⁷⁴ Aylin Tutgun Ünal (2020), *Sosyal Medya Etkileri, Bağımlılığı ve Ölçülmesi*, Der, İstanbul, s.2-3.

¹⁷⁵ Levent Eraslan ve Derya Çakıcı Eser (2015), *Sosyal Medya Toplum Araştırma (Sosyal Medya Sosyolojisine Giriş)*, Beta, İstanbul, s.8-9.

¹⁷⁶ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 99.

¹⁷⁷ Danah M. Boyd ve Nicole B. Ellison 2007, agm. s. 212.

¹⁷⁸ Aylin Tutgun Ünal 2020, age. s. 5.

¹⁷⁹ Mine Kaya 2015, age. s. 83; Danah M. Boyd ve Nicole B. Ellison 2007, agm. s. 212.

¹⁸⁰ Mine Kaya 2015, age. s. 83.

kurmasını sağlayan bir platformdur.¹⁸¹ 2001 yılında ise “Ryze” iş dünyasındaki kişilerin ve girişimcilerin iletişim kurmasını sağlamak amacıyla paylaşım ağı olarak kurulmuştur.¹⁸² “Ryze”ın sadece iş dünyasını kapsamı sebebiyle daha geniş bir kesime hitap etmek hedeflenerek 2002 yılında “Friendster” isimli sosyal medya platformu kurulmuştur.¹⁸³ 2003 yılından sonra ise sosyal medyaya karşı artan ilgi sonucu önemli sayıda uygulama ağı dâhil olmuştur. Bunlar arasında 2003 yılında Couchsurfing, Myspace, LastFm, Tribe.net, Plaxo, LinkedIn, HI5, Photobucket, Second Life, DeLicio.us, 2004 yılında Flickr, Orkut, Dogster, Multiply, Mixi, Dodgeball, Piczo, Care2, Ning, Catster, Digg, BiggerPockets, Hyves, ASmallWorld, 2005 yılında Yahoo!360, Youtube, Cyworld, Xang, Bebo, Reddit, 2006 yılında Mychurch, Twitter, Stylehive, Fabulously40 dikkati çekmektedir.¹⁸⁴

2.1.3. Sosyal Medyanın İşlevleri ve Araçları

Sosyal medyanın tam olarak nasıl işlediği ve kişiler arasındaki etkileşimi nasıl sağladığı birçok araştırmacının çalışma alanına konu olmuştur. Bu konuda Butterfield kimlik, mevcudiyet, konuşmalar, gruplar ve ilişkiler olmak üzere beş özellik keşfetmiş ve sonrasında Webb bu özelliklere paylaşma ve tanınmayı eklemiştir ve son olarak Kitzmann ve arkadaşları bu işlevlere açıklık getirmiştir.¹⁸⁵

Kimlik, sosyal medya platformunda kullanıcıların kimliklerini açıkladıkları alanı ifade etmektedir. Sosyal medyadaki kimlik; isim, yaş, cinsiyet, meslek gibi bilgilerin açıklanmasını ve kullanıcıları belirli şekillerde tasvir eden bilgileri içerebilir. Kullanıcılar sosyal medya platformlarındaki profillerini ise genellikle kendi kimlikleri çerçevesinde oluştururlar.¹⁸⁶

Sosyal medya kullanıcılarının diğer kullanıcılar ile iletişim kurması konuşmalar olarak nitelendirilmektedir. Birçok sosyal medya sitesi öncelikle bireyler ve gruplar arasındaki konuşmaları kolaylaştırmak için tasarlanmıştır. İletişim sağlamak için her sosyal medya platformu farklı seçenekler sunarak anında mesajlaşma, video ya da sesli mesaj ile konuşma ortamı sağlamaktadır.¹⁸⁷

---

¹⁸¹ age. s. 83.

¹⁸² Aylin Tutgun Ünal 2020, age. s. 5-6.

¹⁸³ age. s.6.

¹⁸⁴ Murat Hazar (2011), “Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, s. 156.

¹⁸⁵ Mine Kaya 2015, age. s. 84-85.

¹⁸⁶ Jan H. Kietzmann, Kristopher Hermkens, Ian P. McCarthy ve Bruno S. Silvestre 2011, agm. s. 243.

¹⁸⁷ agm. s. 243.

Grupların işlevsel bloğu kullanıcıların topluluklar ve alt topluluklar oluşturabileceklerini temsil eder. Sosyal medyada oluşturulmuş iki şekilde grup vardır. Birincisi kullanıcıların arkadaşları, yakınları, takipçileri ve bağlantı kurmak için kendi oluşturdukları grupken; ikincisi çevrimiçi grupları davet etme kapalı veya gizli grup uygulaması ile başvuruları onaylamak ya da davet etmek suretiyle oluşan gruplardır. Örneğin facebook adlı sosyal medya platformunda grubu yöneten yöneticiler, başvuru sahiplerini onaylayan ve davet eden gruplara sahip olabilirler.¹⁸⁸

Mevcudiyet ise sosyal medya platformu kullanıcısının ulaşılabilirlik durumunu yani erişilebilirliğini ifade eder. Kullanılan platforma göre “kullanılabilir, gizli” ya da uygunluğu belirten veya gizliliği isteyen durum güncellemeleri ile diğer kullanıcılara ulaşılabilirliği gösterir.¹⁸⁹

İlişkiler bloğu hangi kullanıcıların diğer kullanıcılarla ilişkili olabileceğidir. İlişki kurmak, iki ya da daha fazla kullanıcının sohbet etmeye yönlendirildiği ilişki biçimi aynı zamanda kullanıcıların arkadaş ya da hayran olarak sosyallığın nesnelere paylaşmak, buluşmak veya sadece kişileri listelemektir. Örneğin, LinkedIn kullanıcılarının bir kısmı bu platform aracılığıyla bir işverene veya iş veren bir çalışana ulaşmayı hedefler. Bazı platformlarda ilişkiler oldukça resmi düzenlenmiş ve yapılandırılmışken bazılarında tam tersi olabilmektedir. Genelleme yapmak gerekirse kimliğe çok önem vermeyen sosyal medya toplulukları ilişkilere de önem vermemektedir.¹⁹⁰

Sosyal medyada paylaşım etkileşim kurmanın bir yoludur. Paylaşım kullanıcıların içerikleri ne ölçüde değiş tokuş ettiklerini dağıttığını ve aldığını yani içeriği yaydığını temsil eder. Kullanıcılar video, fotoğraf, fikir, düşünce gibi paylaşımlarda bulunabilmektedir. Sosyal medya platformunda paylaşılacak nesnelere ancak platformun amacına bağlı olmaktadır.¹⁹¹

Tanınma kullanıcıların kendileri de dahil olmak üzere başkalarının bir sosyal medya platformunda başkalarının duruşunu tanımlamasıdır. Sosyal medyada tanınma genellikle içerik oylama sistemi kullanılarak değerlendirilir bu nedenle itibar sadece kişileri değil paylaşımları da ifade eder. Sosyal medya platformlarında tanınmışlığın ölçütü değişkenlik göstermektedir. Örneğin Youtube platformunda tanınmışlığın

---

¹⁸⁸ agm. s.247.

¹⁸⁹ agm. s.245.

¹⁹⁰ agm. s.246.

¹⁹¹ agm. s.245.

ölçüsü izlenme sayıları ve derecelendirme ile ölçülürken Facebook'ta bu beğenilerle ölçülmektedir.¹⁹²

Sosyal medya günümüzde bireysel kullanım, toplum içindeki hareketler ve iş hayatı dahil olmak üzere siyaset ve ekonomiye kadar birçok alanda kullanılmaktadır.¹⁹³ Sosyal medya platformları kendi içindeki imkanlar doğrultusunda farklı hizmetler sunmaktadır. Örneğin, LinkedIn meslek yönelimli insanların yeni iş fırsatı görmesini sağlarken işverenlerin potansiyel iş gücünü kendisine çekebilmesine fırsat sağlamaktayken Facebook adlı sosyal medyanın özelliği ise platformun herkese açık olması aynı zamanda özel gruplarında kurulabilmesidir.¹⁹⁴

Günümüzde sosyal medyanın en çok kullanıldığı alanlar arasında; arkadaş ve akraba çevresi ile iletişim kurmak, kişilerin yalnızlıklarını gidermek adına yaptıkları sanal ortam tanışmaları, kullanıcıların kendilerine psikolojik tatminde sağlaması, kullanıcıların duygu, düşünce ve tepkilerini rahatça ifade edebilme imkanı ile kendi hayatlarına ilişkin söz söyleme imkanı bulmaları ve günümüzde örneğini “uzaktan eğitim” uygulamaları ile gösteren eğitim alanında da kullanılmaktadır.¹⁹⁵ Bir sosyal medya kullanıcısı aynı zamanda birçok faaliyeti birlikte gerçekleştirebilmektedir. Örneğin yurt dışından Türkiye’de bulunan arkadaşı ile Skype üzerinden iletişim kurabilmekte, aynı zamanda gelen sesli aramaları kabul edebilmekte, bunun yanında anlık mesajlaşma yolu ile sohbet edebilmekte ya da YouTube’da bir video izleyebilmekte ve Twitter’den dünyanın dört bir yanından yapılan paylaşımları takip edebilmekte ve bu sırada Facebook üzerinden fotoğraf paylaşımı yapabilmektedir.¹⁹⁶

Günümüzde sosyal medya kullanımının artması sebebiyle birçok sosyal medya araçları oluşmaktadır. Başlıca sosyal medya araçları bloglar, micro bloglar, sosyal ağ siteleri, medya paylaşım siteleri, wikiler, sosyal işaretleme siteleri, podcasting, sanal dünyalardır.¹⁹⁷ Sosyal medya araçları ve günümüzdeki en yaygın örnekleri şu şekilde sıralanabilir:

---

¹⁹² agm. s.247.

¹⁹³ Mehmet Emin Babacan (2015), *Sosyal Medya ve Gençlik*, Açılımkitap, İstanbul, s.77.

¹⁹⁴ age. s. 77-78.

¹⁹⁵ age. s. 78-81.

¹⁹⁶ Seldağ Güneş Peschke ve Lutz Peschke (2013), “Protection of the Mediatized Privacy in the Social Media: Aspects of the Legal Situation in Turkey and Germany”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 858-859.

¹⁹⁷ Mine Kaya 2015, age. s. 87-88.

2.1.3.1. Sosyal Ağ Siteleri

Kullanıcıların herkese açık ya da ayrı açık kişisel profiller yaratarak diğer kullanıcıları bu profillere davet ettikleri, onlarla grup oluşturdukları, çeşitli paylaşımlarda buldukları ve aralarında özel ya da diğer kullanıcılarla katılımcılarla genel, anlık yazışmalarda buldukları dijital (web tabanlı) mecralara sosyal ağ (social network) denir.¹⁹⁸ Başka bir ifadeyle, kullanıcıların kendilerini tanıtabilecek profil sayfaları oluşturarak arkadaşlarını bu sayfayı görüntülemeye davet etmek ve kullanıcılar arasındaki iletişimin e-mail ya da anlık mesaj göndermek suretiyle sağlandığı platformlardır.¹⁹⁹ Aynı zamanda sosyal ağ kullanıcıların kendi içeriklerini oluşturabildikleri, zaman ve mekandan bağımsız olarak iletişim halinde olabildikleri bu kişilerle ortak bir sosyal alan oluşturabildikleri sanal buluşma alanıdır.²⁰⁰

Kullanıcılar sosyal ağ sitelerinde diğer kullanıcıların ilişkili olduğu kullanıcıları da görebilmekte aynı zamanda onları arkadaş listesine katabilmekte olup bu sayede kullanıcılar kendi sosyal ağlarını gösterebilmektedir.²⁰¹ Sosyal ağlarda temel amaç paylaşım ve iletişim kurmak olsa da her sosyal ağ sitesinde paylaşımın derecesi farklılık göstermekte kendine özgü gizlilik ve güvenlik tedbirlerine tabi tutulmaktadır.²⁰² Günümüzde çok sayıda sosyal ağ sitesi olsa da bunların en yaygın olarak kullanılanlarına örnek olarak Facebook, LinkedIn, Myspace, Foursquare olarak gösterilebilir.

Facebook; ABD’de Harvard Üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından 2004 yılında ilk başlarda Harvard Üniversitesi öğrencilerinin kullanımı amacıyla oluşturulmuş bir süre sonra diğer üniversitelere daha sonra da tüm dünyaya yayılan sosyal ağ sitesidir.²⁰³ Bu platform adını üniversite tarafından öğrencilere verilen ve öğrencilerin birbirini tanıması için doldurdukları “Paper Facebook” isimli formdan almaktadır.²⁰⁴ Facebook kişilerin kendi istekleri ile kayıt oldukları kişisel bilgi ve verilerin kaydedildiği fakat kullanıcıların kişisel verileri, gönderileri ve

---

¹⁹⁸ Danah M. Boyd ve Nicole B. Ellison 2007, agm. s. 221; Mine Kaya 2015, age. s. 91; Sinan Sami Akkurt (2017), “Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlali Halinde Ortaya Çıkacak Cezai Sorumluluğa Medeni Hukuk Bağlamında Bir Bakış”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 338.

¹⁹⁹ Levent Eraslan ve Derya Çakıcı Eser 2015, age. s. 14.

²⁰⁰ Mesude Canan Öztürk (2013), “Sosyal Medyada Halkla İlişkiler” *İçinde, Sosyal Medya*, Ed. Fatma Zeynep Özata, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, s. 114.

²⁰¹ Mine Kaya 2015, age. s. 91

²⁰² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 104; Mine Kaya 2015, age. s. 91.

²⁰³ Ali Fuat Özbakır (2019), *Sosyal Medyada ve İnternette Hukuki Sorumluluk*, Adalet Yayınevi, Ankara, s. 159.

²⁰⁴ Mine Kaya 2015, age. s. 91.

fotoğrafları gizlilik ayarlarını kapatmak suretiyle herkesin ulaşımına kapatabildiği bir sosyal ağdır.²⁰⁵ Kullanıcı olmak isteyen ve e-posta adresi olan herkes yer ve zamandan bağımsız olarak üye olabilmekte, hesap açabilmekte ve bilgi belge paylaşımı yapabilmektedir.²⁰⁶ Facebook insanlarla bağ kurabilmek, mesaj, video ve fotoğraf paylaşabilmek, iş ya da okul bilgisi aynı zamanda özgeçmiş paylaşımı yapabilmek, çeşitli etkinlikler düzenleyebilmek, sanal topluluklar oluşturabilmek ve çevrimiçi sohbet etmeye imkan sağlar.²⁰⁷ Kişilerin Facebook üzerinden paylaşmış olduğu kişisel verilerinin kişinin bilgisi dışında teknik yöntemlerle kayıt altına alınması yasaktır. Veri koruma ve gizlilik nedeniyle kişisel veriler yalnızca kişi Facebook'un kayıtlı bir kullanıcısıysa ve o anda hizmette oturum açmışsa saklanabilmektedir.²⁰⁸ Bu konuda Almanya'da yetkililer tarafından Facebook'a karşı kayıtlı olmayan kişilerin kişisel verilerine erişmesi ve bunları kaydetmesi nedeniyle gizlilik ve veri koruma yasalarının ihlali nedeniyle yasal işlem başlatmıştır.²⁰⁹

LinkedIn; 2002 yılında kurulan ve 5 Mayıs 2003'te kullanıma açılan iş dünyasındaki kişilerin diğer kişilerle iletişim kurmasını ve bilgi alışverişi yapmasını sağlayan profesyonel paylaşımlar yapması hedeflenen sosyal paylaşım platformudur. LinkedIn, kullanıcıların çevrimiçi bir sosyal ağda profil ve birbirleriyle bağlantı oluşturmaya imkan tanıyan bu doğrultuda işverenler ve özgeçmişlerini yayınlayan iş arayanlar tarafından profesyonel ağ oluşturma için kullanılır.²¹⁰ Kullanıcılar tanıdığı kişilerle etkileşimde bulunabildiği gibi tanımadığı alanında uzman ve popüler kişilerle de etkileşim halinde olabilir.²¹¹ Bu platform sayesinde kullanıcılar diğer kişiler ile bağlantı kurabilmekte, gruplara katılabilmekte, alanında uzman kişilerden soru cevap formları ile bilgi alabilmenin yanı sıra iş ilanlarının ve reklamların yapılabildiği bir sosyal ağdır.²¹²

Myspace ise; özellikle henüz ünlü olmamış grup ve şarkıcıların, sanatçı adaylarının herhangi bir ücret vermeden şarkılarını platforma yükleyip büyük kitlelere sunma imkanı sağlar. Bu imkanı sağlarken yüklenen müzik eserlerinin telif hakkını yükleyen kişilerden almaz, yani Myspace bir nevi ücretsiz reklam hizmeti

---

²⁰⁵ age. s. 92.

²⁰⁶ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s.159.

²⁰⁷ Erkan Akar (2013), "Sosyal Medya Platformları", *İçinde, Sosyal Medya*, Ed. Fatma Zeynep Özata, Eskişehir, s. 66-67.

²⁰⁸ Seldağ Güneş Peschke ve Lutz Peschke, 2013, agm. s.875.

²⁰⁹ agm. s.875.

²¹⁰ <https://tr.wikipedia.org/wiki/LinkedIn> (Erişim Tarihi: 23.05.2021)

²¹¹ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 164.

²¹² Mine Kaya 2015, age. s. 92.

vermektedir. Kullanıcılar fotoğraf ve kişisel bilgi ekleyebilir bu bilgileri kullanıcılar dilediği kişiler ile paylaşabilmekte olup eklenen bilgi "privacy" ayarları tarafından korunmaktadır.²¹³ Kullanıcılar yüklemiş olduğu bilgileri arkadaşlar, 18 yaşından büyükler ya da herkes tarafından görülmesini sağlayacak şekilde ayarlama yapabilmektedir.²¹⁴

Foursquare; Dennis Crowley ve Naveen Selvadurai tarafından 2009 yılında ABD'de kurulmuş konum tabanlı bir sosyal ağ sitesidir.²¹⁵ Foursquare, kullanıcıların çoğunlukla cep telefonlarının GPS sistemleri ile eş zamanlı olarak konum tabanlı olarak çalışan sosyal ağlardandır.²¹⁶ Kullanıcılar buldukları mekanlarda yer bildirmesi yaparak buldukları konumları sosyal çevrelerinde paylaşmış olurlar.²¹⁷ Kullanıcıların nerede olduklarını algılayıp diğer kullanıcılar ile buldukları konumları paylaşmalarına ya da aynı yakın çevredeki kullanıcıların birbirlerinden veya çevredeki mekanlardan bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır.²¹⁸

2.1.3.2. Medya Paylaşım Siteleri

Medya paylaşım siteleri kullanıcılara metin, fotoğraf, video, slayt ya da ses kaydı yükleme, paylaşma ve yorum yapma imkanı veren platformlardır.²¹⁹ Burada kullanıcılar profil sayfasına sahip olmamakta ve genellikle üye olurken de kullanıcılardan az miktarda bilgi istenmektedir.²²⁰ Medya paylaşım sitelerinin fotoğraf ve video yüklemenin, yayınlamanın teknik bilgi gerektirmemesi, içeriklere yorum yapma imkanı sağlaması ve diğer sosyal medya ortamlarıyla uyumlu çalışması nedeniyle paylaşımların başka sosyal medya araçlarına da uzanabilmesi ve çoğu hizmetin ücretsiz olması en önemli özelliklerindedir.²²¹ Günümüzde en yaygın örneklerinden biri ise YouTube'dur.

YouTube, ABD' de 15 Şubat 2005'te üç eski PayPal çalışanı olan Steve Chen, Chad Hurley ve Jawed Karim tarafından kurulmuş ve 2006 yılında Google tarafından

---

²¹³ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Myspace> (Erişim Tarihi: 23.05.2021)

²¹⁴ Mine Kaya 2015, age. s. 92.

²¹⁵ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Foursquare> (Erişim Tarihi: 23.05.2021)

²¹⁶ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 105.

²¹⁷ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Foursquare> (Erişim Tarihi: 23.05.2021)

²¹⁸ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 105.

²¹⁹ Mine Kaya 2015, age. s. 92-93; Erkan Akar 2013, age. s. 67.

²²⁰ Fatma Zeynep Özata (2013), "Sosyal Medya Platformları" *İçinde, Dijital İletişim ve Yeni Medya*, Ed. Mesude Canan Öztürk, Ankara, s. 86.

²²¹ Mine Kaya 2015, age. s. 93.

satın alınmıştır.²²² YouTube, birçok formatta dosya yükleme, sıkıştırma ve yüklenen içeriklere herkesin erişim sağlayabildiği video barındırma web sitesidir.²²³

Kullanıcılar genel olarak video klipler, televizyon klipleri, müzik videoları, video bloglar, kısa özgün videolar ve eğitim videoları gibi içerikler yayınlanmakla birlikte var olan video klipleri izleyebilmekte, video klipleri değerlendirip not verebilmekte ve ayrıca izledikleri video hakkında yorum yazabilmektedir.²²⁴ Bunun yanı sıra reklam verenler içinde bir dağıtım platformu olarak işlev görmektedir.²²⁵

2.1.3.3. Bloglar

Blog, web ve log kelimelerinin birleşmesinden oluşmuş (weblog) “internet günlüğü, web günlüğü” anlamına gelen ve genellikle güncelden eskiye doğru sıralanmış yazı ve yorumların yayınlandığı web tabanlı platformdur.²²⁶

Bloglarda içerikler yakın aralıklarla güncellenmekte başka bloglara, haber anlatımlarına, video, fotoğraf ve ses kayıtlarına da yer verilen yayınlardır.²²⁷ Yayıncının seçimine göre okuyucular yazılara yorum yapılabilir bu sayede yazar ve okuyucular arasında iletişim sağlanır. Bunun dışında, geri izleme mekanizması mevcuttur.²²⁸ Bloglarda yayıncılar çoğunlukla gönderinin sonunda adını ve gönderi zamanı belirtilir.²²⁹

İnternet günlüğü olarak bilinen bloglar haber, güncel olay, hobi, sanat, politika gibi kişilerin ilgi alanlarını konu edinen basit düzeyde teknoloji ile okuyazar olan herkesin kullanabileceği platformdur.²³⁰ Blogların bir çok çeşidi olup yazarların kendi görüşlerini yansıttığı kişiler blogların yanı sıra üyelik sistemine dayanan üyelerin yazdıkları gönderilerden oluşan topluluk blogları, sadece politika, pazarlama, yemek gibi alanlarda konusunda uzman kişilerin yazdığı gönderilerin yer aldığı tematik bloglar ve şirketlerin kendilerini ilgilendiren haber ve duyurulara yer verdiği bu sayede halka ulaşma imkanı bulunduğu kurumsal bloglar örnek olarak gösterilebilir.²³¹

---

²²² <https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube> (Erişim Tarihi: 28.05.2021)

²²³ Mine Kaya 2015, age. s. 93.

²²⁴ <https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube> (Erişim Tarihi: 28.05.2021)

²²⁵ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s.167.

²²⁶ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 106-107; Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 170.

²²⁷ Mine Kaya 2015, age. s. 88.

²²⁸ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Blog> (Erişim Tarihi: 28.05.2021)

²²⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 106-107.

²³⁰ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s.170-171.

²³¹ Mine Kaya 2015, age. s. 88; Erkan Akar 2013, age. s. 55.

Günümüzde yaygın olarak kullanılan blog hizmet sağlayıcılarına örnek olarak Blogger, WordPress, Joomla, Blogspot verilebilir.²³²

2.1.3.4. Mikro Bloglar

Dosya büyüklüğü ile bloglardan ayrılan mikro bloglar, kullanıcıların anlık ve kısa içerikler paylaşabildiği, bilgi güncellemesi ve değişikliği yapabildiği, anlık metin, ses, video, konum ya da bağlantı paylaşabildiği platformlardır.²³³

Mikro bloglar ile amaçlanan uzun blog gönderileri paylaşmak değil basit, özetlenmiş kısa mesajlar paylaşmaktır. Kullanıcılar bilgi paylaşmak, bilgi araştırma ve arkadaşlık kurma gibi birçok sebeple mikro blogları kullanmaktadır.²³⁴

Günümüzde en popüler mikro blog Twitter olmuştur. Twitter, 2006 yılında ABD’de Jack DORSEY tarafından geliştirilen anlık iletişim ve etkileşime dayalı sadece bireylerin değil kurum ve kuruluşların da kullandığı sosyal medya aracıdır.²³⁵ Bu platform kullanıcılara, 140 ya da daha az karakter içeren anlık kısa mesaj alma ve gönderme imkanı sağlamaktadır.²³⁶ Kullanıcılar kendi ağlarını oluşturarak ve oluşturduğu ağları kullanmak suretiyle diğer kullanıcılar ile iletişim ve işbirliği içinde belirli konularda hızlı bir şekilde fikir edilebilmektedir.²³⁷ Twitter kullanıcıların kimi zaman eğlence kimi zaman okuduklarını, dinlediklerini, izlediklerini ve bunlara ilişkin duygu ve düşüncelerini paylaştığı bir araçtır.²³⁸ Ayrıca özel mesajlaşma özelliği sayesinde kullanıcılar birbirleri ile birebir konuşma imkanı bulmaktadır.²³⁹ Kullanıcılar tarafından paylaşılan gönderiler (tweetler) herkes tarafından görülebilmekte ancak kullanıcılar attıkları tweetlerin kimler tarafından görülebileceğini sınırlandırabilmektedir.²⁴⁰

Mikro bloglara bir diğer örnek ise fotoğraf paylaşım platformu olan Instagram’dır. 2010 yılında Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından kurulan Instagram kullanıcılara çektikleri bir fotoğraf üzerinde dijital filtre kullanma ve bu fotoğrafı ücretsiz paylaşma imkanı tanımaktadır.²⁴¹ Taşınabilir cihazlarda kurulum

---

²³² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s.107; Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 171.

²³³ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s.107.

²³⁴ Erkan Akar 2013, age. s. 57.

²³⁵ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s.161.

²³⁶ Fatma Zeynep Özata 2013, age. s. 85.

²³⁷ Aylin Tutgun Ünal 2020, age. s. 11.

²³⁸ age. s. 12; Erkan Akar 2013, age. s. 59.

²³⁹ Aylin Tutgun Ünal 2020, age. s. 13.

²⁴⁰ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitter> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)

²⁴¹ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Instagram> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)

yapılarak açılan hesapta fotoğrafları ve videoları filtreleyebilme, bunlar üzerinde çeşitli düzenlemeler yapabilme ve onlara farklı görünüm kazandırabilme aynı zamanda sosyal ağlarda paylaşma yapılabilmektedir.²⁴² Instagram ortamında paylaşılan fotoğraflar için diğer kullanıcılar “beğen” özelliğini kullanarak beğenebilir ya da fotoğrafa yorum yazabilirler bu sayede kullanıcılar arasında bir etkileşim olmaktadır.²⁴³ Kullanıcılar kalıcı olarak paylaşmak istemediği fotoğraf ve videoları platformun özelliği olan “film rulosuna” kaydederek geçici olarak paylaşabilmektedir.²⁴⁴

2.1.3.5. Wikiler

Hawaii dilinde “hızlı” anlamına gelen ve ilk defa 1995 yılında WikiWikiWeb adıyla Ward Cunningham tarafından geliştirilen yazılımdır.²⁴⁵ Kullanıcıların bilgilerini ilgili başlık altına paylaşımlarını sağlayan bu sayede çeşitli konular hakkında tek merkezde toplanan bilgi havuzunu oluşturan web sitesidir.²⁴⁶ Site içerikleri tek bir yazara ait olmayan wikiler kullanıcılara yeni bilgi ekleme, düzenleme, yorum yapma, bilgileri kategorize etme ve üye olmadan bilgiye ulaşabilme imkanı sağlamaktadır.²⁴⁷ Wikilerin temel özelliği, paylaşımın tek bir yerde toplanarak herkesin sayfaları düzenleyebilmesi ve biçimlendirmesinin son derece basit olmasıdır.²⁴⁸ Bu yazılım sayesinde kullanıcılar kolayca büyük dokümantasyonlar oluşturabilir, sayfanın önceki sürümleri görülebilir ve böylelikle belgeler arasındaki sürüm farklılıkları takip edilebilir. Sayfalar arasındaki bağlantılar ve sayfa biçimlemeleri sistem tarafından otomatik olarak yapılandırılacağından, bilgiye erişme ve bilgi belgeleme son derece kolaylaşmaktadır.²⁴⁹

Wikilerin en bilinen örneği Wikipedia, kullanıcıları tarafından ortaklaşa olarak hazırlanan özgür, bağımsız, kar amacı gütmeyen bir internet ansiklopedisidir.²⁵⁰ Geleneksel ansiklopedilerden farkı ise içeriğinin daha geniş olması, farklı dil seçeneklerinin olması ve içeriğin kullanıcılar tarafından düzenlenmesidir.²⁵¹

---

²⁴² Ali Fuat Özbakır 2019, age. s.163.

²⁴³ Aylin Tutgun Ünal 2020, age. s. 13.

²⁴⁴ age. s.14.

²⁴⁵ Fatma Zeynep Özata 2013, age. s. 92; Mine Kaya 2015, age. s. 94.

²⁴⁶ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 108.

²⁴⁷ age. s.108; Mine Kaya 2015, age. s. 94

²⁴⁸ Mine Kaya 2015, age. s. 94

²⁴⁹ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Viki> (Erişim Tarihi: 29.05.2021)

²⁵⁰ Fatma Zeynep Özata 2013, age. s. 93.

²⁵¹ Mine Kaya 2015, age. s. 94-95.

2.1.3.6. Podcastler

Podcastler en başta Ipod uygulaması olarak ortaya çıkmış, bu nedenle Ipod' un "pod" kısmını ve İngilizce yayın anlamına gelen "cast" kelimesinin birleşmesi ile oluşmuş, günümüzde ise tüm kişisel ses cihazlarından dinlenebilmektedir.²⁵² Podcast, radyo yayınları ya da benzer programları internetten erişim sağladıktan sonra indirebilir ve kişisel ses cihazlarında dinlenilebilir olmasına imkan veren dijital kayıttır.²⁵³ Abonelik yoluyla kullanıcılar abone olarak podcastlere ulaşabilir bu sayede indirilmeye hazır olan ses kayıtlarını listelerden içerik belirleyerek istediği zaman ve yerde kullanabilir.²⁵⁴

2.1.3.7. Sanal Dünya Kavramı

Gerçek dünyanın kurgular ile üç boyutlu modellenmiş sanal ortama aktarıldığı, kullanıcıların çevrimiçi olarak kişisel avaturlarıyla temsil edilip sosyalleştiği ortamlardır.²⁵⁵ Kullanıcıların sanal ortamda canlandırdıkları karakterlerin grafik gösterimi olan avaturlar üzerinden kullanıcılar birbirlerini görmektedir.²⁵⁶

Sanal dünyalar farklı özelliklere sahip olsalar da bazı ortak özellikleri vardır. Bu özellikleri şu şekilde sayabiliriz; kullanıcılar ortak alana aynı zamanda giriş yapabilirler, kullanıcıların etkileşimleri gerçek zamanda gerçekleşmektedir, gerçek yaşam görüntüsüne sahip üç boyutludur, kullanıcılar nesnelere kişiselleştirebilir, değiştirebilir, kullanıcılar giriş yapmasalar dahi buradaki yaşam devam etmekte, sanal dünya içinde küçük toplulukların oluşmasına izin vermektedir.²⁵⁷ Sanal dünyaların en yaygın örnekleri ise SecondLife ve Sanalika'dır.²⁵⁸

2.1.3.8. Sosyal İşaretleme Siteleri

Kullanıcılarına öğeleri işaretleme, saklama, etiketleme, düzenleme gibi imkanlar sağlayan ve bu öğelere daha sonradan ulaşabilme ve paylaşabilme imkanı sunan sosyal etiketleme olarak da tabir edilen sitelerdir.²⁵⁹ Başka bir anlatımla kullanıcıların internet üzerinde karşılıklarına çıkan içerikleri işaretleterek takipçileriyle

---

²⁵² Mine Kaya 2015, age. s. 96; Fatma Zeynep Özata 2013, age. s. 86.

²⁵³ age. s.86.

²⁵⁴ Mine Kaya 2015, age. s. 96.

²⁵⁵ Mustafa Bostancı (2019), *Sosyal Medya Dün Bugün Yarın*, Palet Yayınları, Konya, s.26; Fatma Zeynep Özata 2013, age. s. 88.

²⁵⁶ age. s. 88.

²⁵⁷ Mine Kaya 2015, age. s. 96; Fatma Zeynep Özata 2013, age. s. 88-89.

²⁵⁸ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s.109.

²⁵⁹ age. s.108.

paylaşma şeklinde çalışan platformdur.²⁶⁰ Kullanıcılar sosyal işaretleme siteleri ile kendi yer işaretlerini herkese açık olarak depolayıp düzenleyebilmektedir.²⁶¹ Bu sitelerin en önemli özellikleri başkaları tarafından kaydedilen yer işaretlerinin herkes tarafından okunabilmesi bu sayede kullanıcıların yeni bilgi kaynaklarını keşfetmesi, içerikleri tanımlamasına, içerikleri sınıflandırabilmesidir.²⁶² Sosyal işaretleme sitelerinin en yaygın örneği Delicious ve Pinterest'dir.²⁶³

2.2. 5651 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE SOSYAL MEDYA SÜJELERİ, YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE SOSYAL MEDYA YOLUYLA GERÇEKLEŞEN KİŞİLİK HAKKI İHLALLERİNE KARŞI ÖZEL KORUMA YOLLARI

Sosyal medya üzerinden başta kişilik haklarına ilişkin olmak üzere yapılan ihlaller karşısında internet servis sağlayıcıların ve sunmuş oldukları hizmete göre erişim sağlayıcılar, içerik sağlayıcılar, yer sağlayıcılar ve toplu kullanım sağlayıcılarının genel hükümler ve 5651 sayılı Kanun çerçevesinde bazı yükümlülük ve sorumlulukları mevcuttur. Bu yükümlülük ve sorumluluklar ayrı başlıklar halinde incelenecektir.

2.2.1. İnternet Servis Sağlayıcıları (Internet Service Provider)

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da internet servis sağlayıcılarına doğrudan yer verilmemiş olup sunmuş oldukları hizmete göre erişim sağlayıcılar, içerik sağlayıcılar, yer sağlayıcılar ve toplu kullanım sağlayıcılara yer verilmiştir. Teknik anlamda internet servis sağlayıcısı olarak değerlendirilmese de 29.07.2020 tarih ve 7253 sayılı Kanun değişikliği ile sosyal ağ sağlayıcı kavramı da eklenmiştir.

Geniş anlamda internet servis sağlayıcıları internet hizmeti sunan herhangi bir oluşum olup çatı yani üst bir kavramdır.²⁶⁴ Erişim sağlayıcı, yer sağlayıcı ve içerik sağlayıcı ise internet servis sağlayıcılarının türleri olarak nitelendirilebilir.²⁶⁵ Kullanıcıların internete ulaşmasını, bağlanmasını sağlayan ve onların kullanımına

---

²⁶⁰ Mustafa Bostancı 2019, age. s. 26.

²⁶¹ Mesude Canan Öztürk 2013, age. s.120.

²⁶² Mine Kaya 2015, age. s. 95.

²⁶³ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s.108; Mustafa Bostancı 2019, age. s. 26.

²⁶⁴ Bülent Kent (2019), *Türkiye'de İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi*, 1. bs., Adalet Yayınevi, Ankara, s.38-39.

²⁶⁵ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 65.

sunulmasını sağlayan yani kullanıcılar ile internet arasında köprü görevi gören aracı gerçek ya da tüzel kişilere internet servis sağlayıcı denilmektedir.²⁶⁶

28.05.2009 tarih ve 27241 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği’nin geçici 1. maddesi gereğince internet servis sağlayıcısı olmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından genel izin almak kaydıyla internet servis sağlayıcılığı faaliyetini gösterebilir.

İnternet servis sağlayıcılar, kullanıcıları ulusal ve uluslararası internet omurgalarına taşıma işini kendilerine ait bilgisayar donanımlarını kullanmak ve yerel şebekelerden kiraladığı hatları kullanmak suretiyle gerçekleştirir.²⁶⁷ İnternet servis sağlayıcıları kendi bilgisayarlarını kullanıcıların internete girmesi için bir giriş kapısı olarak kullanarak onlara hizmet sunan internet süjesidir.²⁶⁸ İnternet hizmeti vermek için Telefon/Telekomünikasyon idareleri ile hizmet sözleşmesi yaparak özel hatlar üzerinde kullanım/kullandırma hakkı elde eder ve belirli ücret karşılığında bu hakkı kullanıcılara kiralar.²⁶⁹ Ülkemizde telekomünikasyon hizmeti Türk Telekom A.Ş. tarafından yerine getirilmektedir.²⁷⁰ İnternet servis sağlayıcıları erişim dışında sunucu kiralama ve barındırma, alan adı sağlama, içerik sunma gibi hizmetlerde verebilir.²⁷¹

2.2.2. İnternet Erişim Sağlayıcıları (Internet Access Provider)

Erişim sağlayıcı, 5651 sayılı Kanun’ un 2/e maddesi ile “*Kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişileri*” olarak tanımlanmıştır. İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmeliği’ nin 3/ç maddesine göre ise “*internet toplu kullanım sağlayıcılarına ve abone olan kullanıcılara internet ortamına erişim olanağı sağlayan işletmeciler ile gerçek veya tüzel kişiler*” şeklinde tanımlanmıştır.

İnternet erişim sağlayıcıları, kullanıcılara internete bağlanmaları için gereken hizmet ve servisi veren kişi ya da kuruluşlardır.²⁷² İnternet iletişiminin gerçekleşmesi amacıyla her türlü fiziksel alt yapı çalışması yapan bunu internet servis sağlayıcılarına

---

²⁶⁶ Mine Kaya 2010, agm. s.321; Habip Oğuz 2010, age. s. 48.

²⁶⁷ Tamer Soysal (2005), “İnternet Servis Sağlayıcılarının Hukuki Sorumlulukları”, *TBB Dergisi*, No:61 Kasım-Aralık, s. 308.

²⁶⁸ Habip Oğuz 2010, age. s. 48; Tamer Soysal 2005, agm. s. 308.

²⁶⁹ Habip Oğuz 2010, age. s. 48.

²⁷⁰ age. s. 47.

²⁷¹ Mine Kaya 2010, agm. s. 322-323.

²⁷² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 306.

ve kullanıcılara ücret karşılığında erişim sağlaması amacıyla hizmet veren internet servis sağlayıcısı türüdür.²⁷³ Ülkemize bu hizmeti TNet, Turkcell, KabloNet gibi kuruluşlar vermektedir. Çoğunlukla internet servis sağlayıcıları ile aynı anlamda kullanılsa da sadece internet erişimi sağlama fonksiyonuna sahip olması nedeniyle internet servis sağlayıcılarından ayrılır.²⁷⁴

Erişim sağlayıcıları sadece başkalarına ait içeriklere ulaşılmasına, iletişimde bulunulmasına araçlık etmekte olup iletişimde bulunmamaktadır.²⁷⁵ Erişim sağlayıcılar doğrudan internet bağlantısına sahip olmakla birlikte başkalarına ait bilgileri kendi sunucularında depo etmemektedir.²⁷⁶

2.2.2.1. İnternet Erişim Sağlayıcılarının Yükümlülükleri

İnternet erişim sağlayıcılarının yükümlülüklerini zararı önlemeye yönelik yükümlülükleri, içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi yükümlülükleri ve kanun ile belirlenen diğer yükümlülükler olarak inceleyeceğiz.

2.2.2.1.1. Zararı Önlemeye Yönelik Yükümlülükler

İçerik filtreleme, internette yer alan her türlü içeriklerin bazılarının engellenmek suretiyle her türlü içeriğe erişim sağlanamadan internet hizmetinin sunulmasıdır.²⁷⁷ İçerik sağlayıcılara kanun ile filtreleme yükümlülüğü gelmemekle birlikte yetki de verilmemiştir.²⁷⁸ Ancak, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu'nun Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği'nin 10. maddesine dayanarak Güvenli İnternet Hizmetine İlişkin Usul ve Esaslara dair kararı ile kanunla getirilmeyen içerik filtreleme yükümlülüğü BTK kararına dayalı olarak getirilmiştir.²⁷⁹ Güvenli İnternet Hizmetine İlişkin Usul ve Esasları 4. maddesi ile güvenli internet hizmeti; abonelerin talebi üzerine ücretsiz olarak sunulan çocuk ve aile profilinden oluşan hizmet olarak tanımlanmıştır. Aile profili; kurum tarafından işletmecilere gönderilen aile profiline ilişkin listedeki alan adı, alt alan adı, IP adresi ve portlara

---

²⁷³ Eser Rüzgar (2013), *Marka Hakkının İnternet Reklamcılığı Yoluyla İhlali ve Sorumluluk Rejimi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, s.121-122.

²⁷⁴ Tamer Soysal 2005, agm. s. 309; Habip Oğuz 2010, age. s. 50.

²⁷⁵ age. s. 50.

²⁷⁶ Sibel Özel (2004), *Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması*, Seçkin, Ankara, s.158; Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 66.

²⁷⁷ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 307.

²⁷⁸ age. s. 307-308.

²⁷⁹ BTK güvenli internet hizmetine ilişkin usul ve esaslar: <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/slug/telekomu-ni-kasyon-kurulu.pdf> (Erişim Tarihi: 11.06.2021)

abonenin erişiminin sağlanmadığı profil, çocuk profilini ise; kurum tarafından işletmecilere gönderilen, çocuk profiline ilişkin listedeki alan adı, alt alan adı, IP adresi ve portlara abonenin erişiminin sağlandığı profil olarak tanımlanmıştır. Bu doğrultuda kullanıcılar erişim sağlayıcılardan aile çocuk profili gibi abonelik türlerinden istediklerini talep edebilecekler ve bu türlere göre içerik filtreleme anlamında internetteki her içeriğe erişemeyeceklerdir.²⁸⁰ Aile ya da çocuk paketini tercih etmeyen yani güvenli internet hizmetini talep etmeyen abonelerin ise düzenleme gereğince mevcut internet erişim hizmetinin herhangi bir değişiklik olmaksızın sunulmaya devam edeceği düzenlenmiştir.

Güvenli internet hizmeti birtakım eleştirilere maruz kalmıştır. Güvenli internet hizmet temel hak ve özgürlükleri kısıtlaması nedeniyle kanun ile düzenlenmesi gerekirken Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafında alınan karar ile düzenlemesi Anayasa başta olmak üzere temel hak ve hürriyetlere ilişkin düzenlemelere aykırı olacağı görüşü savunulmuştur.²⁸¹ Zira internet bağlantısının aynı ev, işyeri ya da aynı yerdeki kişinin ortak yararlandığı düşünüldüğünde sadece filtreli aboneliğe üye olan kişinin rızası ile bu filtrelemenin yapılması rızası bulunmayan diğer kişilerin kişilik hakkının ihlal edilip edilmediği sorunsalını çıkarmaktadır.²⁸²

2.2.2.1.2. İçeriğin Yayından Çıkarılması Yükümlülüğü

5651 sayılı Kanun ile erişim sağlayıcılara içeriğin yayından çıkarılması ile ilgili sorumluluk yüklenmemiştir. Bu yükümlülük içerik sağlayıcılara ve yer sağlayıcılara yönelik iken 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi ile içeriği çıkartma yükümlülüğü eklenmiştir. Eklenen hüküm ile; hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya birkaçına bağlı olarak hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhurbaşkanlığı veya millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması ile ilgili bakanlıkların talebi üzerine Başkan tarafından internet ortamında yer alan yayınlara ilişkin olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Karar, Başkan tarafından derhâl erişim sağlayıcılara ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. İçerik

²⁸⁰ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 308.

²⁸¹ Mine Kaya 2015, age. s. 208.

²⁸² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 309.

çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği, derhâl ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir. Cumhurbaşkanlığı veya ilgili Bakanlıkların talebi üzerine Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı, Başkan tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, karar kendiliğinden kalkar.²⁸³

2.2.2.1.3. Erişimin Engellenmesi Yükümlülüğü

Erişim sağlayıcıların sadece internet bağlantısı sağlamaları nedeniyle içeriği kontrol etme ve hukuka aykırılığı araştırma yükümlülüğü bulunmamaktadır.²⁸⁴ Erişim sağlayıcılar her ne kadar içerikleri önceden kontrol etme ve içerikleri araştırma yükümlülüğüne tabi tutulmasa da başka bir deyişle ön denetim yükümlülükleri olmasa da bağlantı sağladığı internet erişiminde yayınlanan içeriğin hukuka aykırı olduğu hususunda haberdar edilmesi halinde erişimi engelleme yükümlülüğü vardır.²⁸⁵

5651 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile erişim sağlayıcılar herhangi bir kullanıcısının yayınladığı hukuka aykırı içerikten, bu Kanun hükümlerine uygun olarak haberdar edilmesi halinde erişimi engellemekle yükümlü tutulmuştur. Bu kanun hükmünün 6518 sayılı Kanun'un 89. maddesiyle yapılan değişiklik öncesinde bu bentte yer alan "ve teknik olarak engelleme imkânı bulunduğu ölçüde" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır. Bu nedenle artık erişim sağlayıcıların verilen erişim engelleme kararını teknik olarak engelleme imkanının olmadığı gerekçesiyle verilen kararı uygulamaması ortadan kalmış olup kararları mutlak olarak yerine getirme yükümlülüğü doğmuştur.²⁸⁶ Bu nedenle artık erişim sağlayıcıların erişimi engellemek için gerekli olan her türlü teknik donanım ve yazılıma sahip olması gerekmektedir.²⁸⁷ Kararın uygulanmasındaki her türlü donanım ve yazılıma ilişkin masraflar erişim sağlayıcılarının kendisi tarafından karşılanacak olup bu da maliyet gerektirmekle birlikte tekelleşmeyi sağlayacak ve ayrıca erişim sağlayıcılar üzerinde kontrolü etkin hale getirecek olması sebebiyle yapılan düzenlemenin yerinde olmadığı yönünde görüşler mevcuttur.²⁸⁸ Yine benzer bir görüşe göre, kanun metni eski haliyle erişim

²⁸³ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi: 11.06.2021)

²⁸⁴ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 307; Habip Oğuz 2010, age. s. 50.

²⁸⁵ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 310.

²⁸⁶ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 112.

²⁸⁷ age. s.112.

²⁸⁸ Murat Volkan Dülger (2004), *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, Seçkin, Ankara, s. 828.

sağlayıcıları ancak hukuka aykırı içeriği haberdar edilmesi ve teknik olarak engelleme imkanı bulunduğu ölçüde erişimi engellemediği takdirde sorumlu olacaklarını düzenlemiş yani erişim sağlayıcılar teknik olarak içeriği engelleyebildikleri halde engellemediklerinde sorulu tutulurken yeni düzenleme ile erişim sağlayıcıların teknik olarak erişimi engelleyemeyecek olabilmeleri göz ardı edilerek sorumlu tutulmaları yerinde olmadığı yönündedir.²⁸⁹

5651 sayılı Kanunun 8/1-a maddesi ile sayılan 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı TCK'de yer alan;

- 1) İntihara yönlendirme (m. 84),
- 2) Çocukların cinsel istismarı (m.103/1),
- 3) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (m. 190),
- 4) Sağlık için tehlikeli madde temini (m. 194),
- 5) Müstehcenlik (m. 226),
- 6) Fuhuş (m. 227),
- 7) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (m. 228) suçlar bakımından erişimin engellenmesine karar verilir.

6639 sayılı Kanun ile 5651 sayılı Kanuna eklenen 8/A maddesi ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de erişimin engellenmesi kararı verilebileceği düzenlenmiştir. Bu doğrultuda yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhurbaşkanlığı veya millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması ile ilgili bakanlıkların talebi üzerine Başkan tarafından internet ortamında yer alan yayınlara ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Karar, Başkan tarafından derhâl erişim sağlayıcılara ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir ve erişimin engellenmesi kararının gereği, derhâl ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir. Cumhurbaşkanlığı veya ilgili Bakanlıkların talebi üzerine Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı, Başkan tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, karar kendiliğinden kalkar.

---

²⁸⁹ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 113.

Erişimin engellenmesine URL şeklinde karar verilmesi esas olsa da teknik olarak ihlale ilişkin içeriğin engellenemediği ya da ilgili erişimin engellenmesiyle ihlalin önlenmesinin önüne geçilemediğinde internet sitesinin tümüne yönelik erişimin engellenmesi kararı verilebilir.

5651 sayılı Kanun' un ilk hali ile erişimin engellenmesi yükümlülüğü sadece 8. madde ile belirtilen suçlar bakımından geçerliken sonralarda 6518, 5627 ve 6639 sayılı Kanunlar ile değişik 9, 9/A ve 8/A maddeleri ile kişilik hakkının ihlali ve özel hayatın gizliliğini ihlal ile gecikmesinde sakınca bulunan hallere dayalı erişimin engellenmesi kararlarının da yerine getirilmesi yükümlülüğü eklenmiştir.²⁹⁰

Erişim sağlayıcıların, yer ve içerik sağlayıcıların aksine 5651 Sayılı Kanun çerçevesinde kişilik hakkını ihlal eden durumlarda gerçek ya da tüzel kişilerin uyarı yoluyla haberdar etmesi halinde içeriği bizzat kaldırma yükümlülüğü bulunmamakta sadece kamu otoritesi ile verilen erişimin engellenmesi kararını yerine getirmekle yükümlülükleri bulunmaktadır.²⁹¹

2.2.2.1.4. Diğer Yükümlülükler

Bu yükümlülüklerin yanı sıra 5651 sayılı Kanun ile erişim sağlayıcıların; Erişim Sağlayıcılar Birliğine üye olma (m. 6/A), bilgilendirme yükümlülüğü (m. 3/D), trafik bilgilerini saklama doğruluğunu bütünlüğünü ve gizliliğini sağlama yükümlülüğü (m. 6/1-b), faaliyetine son vereceğini önceden bildirme ve trafik bilgilerine ilişkin kayıtları teslim etme yükümlülüğü (m.6/1-c), alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirler alma yükümlülüğü (m.6/1-ç) de vardır.

2.2.2.2. İnternet Erişim Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu

2.2.2.2.1. Sözleşme Sorumluluğu

Erişim sağlayıcıların hizmet sunabilmek için telekomünikasyon idareleri ve erişim sağlama hizmetinden yararlanmak isteyen kişilerle sözleşme imzalamaları nedeniyle sözleşmesel sorumlulukları vardır. Telekomünikasyon idareleri ile yapılan sözleşmeler her iki tarafa edim yükümü altına sokan, taraflardan birinin borcu diğer tarafın borcunun sebebinin ve karşılığını oluşturduğundan niteliği itibarıyla tam iki

²⁹⁰ Mine Kaya 2015, age. s. 213.

²⁹¹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 313.

tarafa borç yükleyen sözleşmelerdir.²⁹² Bu durumda telekomünikasyon idaresinin asli edim yükümü özel hatlardan veri hatlarının erişim sağlayıcılara tahsis edilmesi ve sürekli çalışır durumda tutulması iken bu yükümlülüğe karşılık erişim sağlayıcılar ise belli miktar para ödeme yükümlülüğündedir.²⁹³ Telekomünikasyon idareleri devlet tarafından verilen imtiyaz ile kamu hizmeti sağlayan bir kurum olsa da erişim sağlayıcılar ile yapmış oldukları sözleşmeler özel hukuk sözleşmesi niteliğindedir.²⁹⁴ Çünkü taraflardan biri üstün ve ayrıcalıklı konumda olmayıp karşılıklı edimler arasında belirli orantılılık vardır.²⁹⁵ Erişim sağlayıcıların başka bir sözleşmesel sorumluluğu ise hizmet verdiği kişiler ile yaptığı sözleşmeden kaynaklanmaktadır. Erişim sağlayıcı belirli ücret karşılığında erişim hizmetinin verilmesini yüklenmektedir.²⁹⁶

Telekomünikasyon idaresi ile erişim sağlayıcı arasında ya da erişim sağlayıcı ile hizmetten yararlanan kişi arasındaki sözleşmeden doğan karşılıklı yükümlülükler eksik ya da gereği gibi ifa etmez ise, TBK 117 vd. maddeleri gereğince tarafların sorumlulukları doğmaktadır.²⁹⁷

Ayrıca erişim sağlayıcıların erişim hizmetinden yararlanmak isteyen kişiler ile akdettikleri sözleşmelere koydukları sorumsuzluk kayıtlarına değinmekte fayda vardır. Erişim sağlayıcının hizmet yararlanacak abone ile arasında imzalanacak sözleşmeler erişim sağlayıcılar tarafından maktu olarak önceden hazırlanmakta abone ise bu sözleşmeye sadece imza atarak katılmaktadır.²⁹⁸ Ancak hukukumuzda kanunun emredici kurallarına aykırı olacak şekilde genel işlem şartı konulamaz.²⁹⁹ TBK 115. maddesi gereğince borçlunun ağır kusurundan sorumlu olmayacağına ilişkin şartlar hükümsüz olduğu gibi erişim hizmeti uzmanlık gerektiren bir iş olması sebebiyle hafif kusurdan dahi sorumlu olmayacağına ilişkin şartlarda geçersizdir.³⁰⁰ Aynı şekilde TBK 116. maddesi gereğince yardımcı kişilerin fiillerinden sorumlu olmayacağına ilişkin sorumsuzluk anlaşması da erişim sağlama hizmetinin uzmanlık gerektiren bir iş olması sebebiyle hükümsüzdür.³⁰¹

---

²⁹² Habip Oğuz 2010, age. s.188-189; Ali Osman Özdilek (2002), *İnternet ve Hukuk*, Papatya Yayıncılık, İstanbul, s.108.

²⁹³ Ali Osman Özdilek 2002, age. s.109.

²⁹⁴ Habip Oğuz 2010, age. s.189.

²⁹⁵ age. s.189; Ali Osman Özdilek 2002, age. s.109

²⁹⁶ Mine Kaya 2015, age. s. 219.

²⁹⁷ Habip Oğuz 2010, age. s.190.

²⁹⁸ age. s.191.

²⁹⁹ age. s.191.

³⁰⁰ Mine Kaya 2015, age. s. 220.

³⁰¹ age. s. 220.

2.2.2.2. Haksız Fiil Sorumluluğu

5651 sayılı Kanun'un 6/2 maddesine göre erişim sağlayıcı, kendisi aracılığıyla erişilen bilgilerin içeriklerinin hukuka aykırı olup olmadıklarını ve sorumluluğu gerektirip gerektirmediğini kontrol etmekle yükümlü değildir. Erişim sağlayıcıların internet üzerinden erişimini sağladıkları içeriklere hukuki ön denetim yapma sorumluluğunun bulunmaması nedeniyle söz konusu içerikle ilgili kişilik hakkı ihlallerine karşı da sorumlulukları bulunmamaktadır.

Kural olarak erişim sağlayıcılara kişilik hakkına yapılan saldırı nedeniyle açılan tazminat davaları ile sorumluluk yüklenemez.³⁰² Bu durum, erişim sağlayıcının içeriği ön denetim yükümlülüğünün olmaması ve sunmuş oldukları hizmetin gereğinden kaynaklanmaktadır.³⁰³ Erişim sağlayıcının sorumluluğundan bahsedebilmek için ancak erişim sağlayıcının içerikleri izleyebilecek teknik imkânlara sahip olması hukuka aykırı içeriği fark ettiğinde onu engelleyebilmesinin kendisinden beklenebilir olması gerekmektedir.³⁰⁴ Yani erişim sağlayıcılar içeriğin hukuka aykırı olduğundan haberdar olması ve bu durumu engelleyebilecek teknik imkânlarının bulunması halinde içerik sağlayıcı ile birlikte genel hükümlere göre müteselsilen sorumludur.³⁰⁵ Ayrıca, erişim sağlayıcılar erişimini sağladıkları içeriği hazırladıkları ya da doğrudan içerik sağlayıcı oldukları durumlarda sağladıkları içerik nedeniyle sorumluluklarına gidilebilir.³⁰⁶

5651 sayılı Kanun çerçevesinde verilen erişimin engellenmesi kararının, erişim sağlayıcılara tebliğden sonra kişilik hakkına saldırı niteliğindeki hukuka aykırı içerikten haberdar olduktan sonra erişime son vermemesi halinde zararın doğmasından olmasa bile artan kısmından sorumlu olmaları gerekmektedir.³⁰⁷ Erişim sağlayıcının haberdar olmasına rağmen haksız fiile son vermemesi kusurlu bir davranış olduğu için erişim sağlayıcının içerik sağlayıcı ile birlikte müteselsil sorumluluğu doğacaktır.³⁰⁸ Erişim sağlayıcıların yanında çalıştırdığı kişilerin kusurlu hareketlerinin haksız fiile neden olması halinde TBK 66. maddesinde düzenlenen adam çalıştıranın sorumluluğu dâhilinde kusursuz sorumlu olacaktır.³⁰⁹

---

³⁰² age. s. 221.

³⁰³ age. s. 221.

³⁰⁴ Yavuz Kaplan (2004), *İnternet Ortamında Fikri Hakların Korunmasına Uygulanacak Hukuk*, Seçkin, Ankara, s. 160.

³⁰⁵ Habip Oğuz 2010, s. 195.

³⁰⁶ Mine Kaya 2015, age. s. 221.

³⁰⁷ age. s. 222-223.

³⁰⁸ Yavuz Kaplan 2004, age. s. 162.

³⁰⁹ Tamer Soysal 2005, agm. s. 336.

2.2.2.3. İnternet Erişim Sağlayıcının Cezai Sorumluluğu

Erişim sağlayıcıların, 5651 sayılı Kanun kapsamında açıkça suç sayılan haller dışında genel hükümlere göre cezai sorumluluğu bulunmamaktadır. 5651 sayılı Kanun'un ilk halinde erişim sağlayıcıların cezai sorumluluğa ilişkin bir düzenleme bulunmamaktayken zamanla aşağıda belirtilen düzenlemeler eklenmiştir.

5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin 4. fıkrası gereğince, suça konu internet içeriklerini oluşturan ve yayanlar hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunduğu takdirde bu suçların faillerine ulaşmak için gerekli olan bilgiler erişim sağlayıcılar tarafından hâkim kararı üzerine adli mercilere verilir. Bu bilgileri vermeyen erişim sağlayıcıların sorumluları, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, üç bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Ayrıca 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin 5. fıkrası ile içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen erişim sağlayıcılara elli bin Türk lirasından beş yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verileceği düzenlenmiştir.

5651 sayılı Kanun'un 6/1 maddesi ile erişim sağlayıcılara verilen yükümlülüklerden trafik bilgilerini saklama, bunların doğruluk, bütünlük ve gizlilik bilgilerini saklama, faaliyetine son vermeden önce durumu bildirme ve trafik bilgilerine ilişkin kayıtlar kuruma teslim etme, erişimi engelleme kararı verilen yayınlara ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri alma yükümlülüklerinden birini yerine getirmeyen erişim sağlayıcısına idari para cezası verilir.

2.2.3. İnternet Yer Sağlayıcısı

5651 sayılı Kanun'un 2/1-m maddesine göre, *“yer sağlayıcı, hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişiler”* olarak, İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği'nin m.3/1-s'de ise *“internet ortamında hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişileri ifade eder.”* şeklinde tanımlanmıştır. Yer sağlayıcıların tanımına yönetmelik ile internet ortamında ibaresi eklenerek uygulama alanı açıklanmıştır.

Herhangi bir içerik üretmemekle birlikte, internette ulaşılabilen içeriklerin ve materyallerin depolanıp barındırıldığı sürücülerin hizmetini sağlayan ve işleten gerçek

veya tüzel kişiler internet yer sağlayıcısı olarak adlandırılmaktadır.³¹⁰ Yer sağlayıcı, üçüncü kişi için yani başkasına ait içeriği barındırmakta onları kullanılır hale getirmekte olup içerik üretmemektedir.³¹¹

“Host” kelimesi “barındırmak” anlamına gelmektedir. İnternet ortamında da “hosting” kelimesi yer sağlayıcılar için kullanılmaktadır.³¹² Yer sağlayıcılar, internet sitelerine ait dosyaları ve verileri bünyesinde tutarak yani bu internet sitelerine yer sağlayarak barındırılan dosyaların ve verilerin yayınlanmasını sağlarlar.³¹³

5651 sayılı Kanununun 5. maddesinin 6. fıkrasına 06.02.2014 tarihinde ve 6518 sayılı Kanun’un 88. maddesi ile yapılan değişiklikle yer sağlayıcılık faaliyetinde bulunmak isteyenlerin faaliyet belgesi alma zorunluluğu kaldırılmış sadece BTK’ya bildirimde bulunması yükümlülüğü getirilmiştir. Düzenleme ile bildirimde bulunmak suretiyle yer sağlayıcılık faaliyeti yapılabilmektedir.

Facebook, Instagram, Twitter, Youtube gibi sosyal medya platformlarının yer sağlayıcı niteliğinin olup olmadığı hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre; sosyal medya sitelerini ikinci nesil internet siteleri olarak tanımlamakta ve yer sağlayıcı olduğunu iddia etmenin mümkün olmadığını söylemektedir. Yer sağlayıcı, internet ortamında hizmet ve içerikleri barındıran kişi değil, bu hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten kişidir. Bu bakımdan, yer sağlayıcı kavramı, barındırma (hosting) hizmeti verilen sistemleri (sunucu, bilgisayar vb.) sağlayan veya işleten kişidir. Dolayısıyla sosyal medya platformlarının yer sağlayıcı kavramı ile uzaktan yakından hiçbir bağlantısı olmadığı yönündedir.³¹⁴

Bu yaklaşımın aksine; Facebook, Instagram, Twitter, Youtube gibi sosyal medya ara yüz yazılımlarının bile başlı başına hizmet ve içerikleri barındıran sistemler olması nedeniyle sosyal medya yazılımlarının da kullanıcı tarafından üretilen, değiştirilen veya sağlanan içerikleri barındırma özelliği olan sistemler olduğu yer sağlayıcısının da herhangi içerik üretmeksizin kullanıcıya ait içeriği emre hazır tutmakta, barındırmakta ve muhafaza etmektedir. Bu nedenle 5651 sayılı Kanun çerçevesinde Facebook, Instagram, Twitter, Youtube gibi sosyal medya

---

³¹⁰ Bülent Kent 2019, age. s. 38-39; Habip Oğuz 2010, age. s. 54.

³¹¹ Ümit Gezder (2017), *İçerik Sağlayıcının ve Yer Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Muafiyeti*, Beta, İstanbul, s.114.

³¹² Habip Oğuz 2010, age. s. 54-55.

³¹³ Bülent Kent 2019, age. s. 45-46.

³¹⁴ İlker Atamer, 5651 Sayılı Kanun Çerçevesinde İkinci Nesil İnternet Sitelerinin Hukuki Statüsü, (Çevrimiçi), https://www.turkhukuksitesi.com/makale_736.htm, 15.06.2021.

platformlarının yer sağlayıcı olarak nitelendirildiği yönündedir.³¹⁵ Aynı şekilde; kullanıcı tarafından yaratılan içeriği işleten veya bunlara yer sağlayan Facebook, Instagram, Youtube, Twitter, Ekşi Sözlük gibi sosyal medya platformlarının 5651 sayılı kanunda belirtilen yer sağlayıcı kavramı tanımı içerisinde olduğu belirtilmiştir.³¹⁶ Yargıtay 12. HD. 15.09.2014 T., 2014/2502 E. ve.2014/17838 K. sayılı ilamı ile

“Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü’nün İnternet Ortamında İşlenen Suçlarla Uluslararası Ceza İstina İlemlerine dair yazısına göre, Google, yahoo, facebook, Skype, Hotmail, twitter, youtube gibi internet ortamında yaygın olarak kullanılan yer sağlayıcı firmaların...”

demek suretiyle bu görüşü savunmuştur.³¹⁷

2.2.3.1. İnternet Yer Sağlayıcılarının Yükümlülükleri

İnternet yer sağlayıcılarının yükümlülükleri sözleşme öncesi bilgi verme, hukuka uygunluk ön denetimi, içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi yükümlülükleri olarak ayrı başlıklar halinde incelenecektir.

2.2.3.1.1. Sözleşme Öncesi Bilgi Verme Yükümlülüğü

5651 sayılı Kanun’un 3/1 maddesi ile

“İçerik, yer ve erişim sağlayıcıları, yönetmelikle belirlenen esas ve usuller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür.”

açıkça anlaşılacağı üzere kanun bilgi verme yükümlülüğünü içerik, yer ve erişim sağlayıcıları açısından ortak olarak düzenlemiştir. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği’nin 5. maddesi gereğince ticari veya ekonomik amaçlı yer sağlayıcıları gerçek kişi ise; adı ve soyadı, tüzel kişi ise; unvanı ve sorumlu kişiler, vergi kimlik numarası veya ticaret sicil numarası, gerçek kişi ise yerleşim yeri, tüzel kişi ise merkezinin bulunduğu yeri, elektronik iletişim adresi ve telefon numarasını, Sunduğu hizmet, bir merciin iznine veya denetimine tabi bir faaliyet çerçevesinde yapılıyor ise, yetkili denetim merciine ilişkin bilgileri kendilerine ait internet ortamında, kullanıcıların ana sayfadan

³¹⁵ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 136-138.

³¹⁶ <https://www.startupnedir.com/yer-saglayicisi-nedir-hukuken-sorumluluklari-nedir/>, Erişim Tarihi: 15.06.2021.

³¹⁷ www.karararama.yargitay.gov.tr, Erişim tarihi: 16.06.2021.

doğrudan ulaşabileceği şekilde ve iletişim başlığı altında, doğru, eksiksiz ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür.

2.2.3.1.2. Hukuka Uygunluk Ön Denetimi

5651 sayılı Kanun'un 5. maddesi ile yer sağlayıcının yükümlülükleri düzenlenmiştir. Buna göre yer sağlayıcı, yer sağladığı içeriği kontrol etmek veya hukuka aykırı bir faaliyetin söz konusu olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir. Bu nedenle yer sağlayıcılar kullanıcılar tarafından sağlanan içeriği ön denetimden (hukuka aykırılık) denetiminden geçirmek ve sonucunda denetimden geçmeyen içerikleri yayınlamamak gibi yükümlülükleri ve çoğunlukla da uygulamaları yoktur.³¹⁸ Yargıtay tarafından verilen bir karar ile kullanıcılar tarafından da yüklenen içeriklerin tek tek kontrol edilmesinin imkansız olduğu ifade edilmiştir.³¹⁹

2.2.3.1.3. İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi Yükümlülüğü

5651 sayılı Kanun'un m. 9/1 ile “ uyarı yöntemi” ile içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi hususu düzenlenmiştir. 5651 sayılı Kanunu m. 2/1-m ile içeriğin yayından çıkarılması “*İçerik veya yer sağlayıcılar tarafından içeriğin sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılmasını ifade eder.*” şeklinde tanımlanmıştır. Erişimin engellenmesi ise 5651 sayılı Kanun'un m. 2/1-o

“Alan adından erişimin engellenmesi, IP adresinden erişimin engellenmesi, içeriğe (URL) erişimin engellenmesi ve benzeri yöntemler kullanılarak erişimin engellenmesini ifade eder.”

şeklinde tanımlanmıştır. Kanun uyarı yöntemine de açıkça yer vermiştir. Buna göre 5651 sayılı Kanun'un m. 2/1-r ile uyarı yöntemi

“İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin yayından çıkarılması amacıyla öncelikle içerik sağlayıcısına, makul sürede sonuç alınamaması hâlinde yer sağlayıcısına iletişim adresleri üzerinden gerçekleştirilecek bildirim yöntemini”

şeklinde ifadelerle tanımlamıştır.

Yer sağlayıcı haberdar edilmesi durumunda hukuka aykırı içeriği yayından çıkarmakla yükümlüdür. Yer sağlayıcının içeriğin hukuka uygun olup olmadığına ilişkin ön denetim yükümlülüğü olmaması sebebiyle içeriği yayından çıkarma

³¹⁸ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 140.

³¹⁹ age. s. 140.

yükümlülüğü kural olarak kişilik hakkı ihlali teşkil ettiğinin uyarı yöntemiyle yer sağlayıcıya bildirilmesiyle başlamaktadır.³²⁰ Ancak uyarı yöntemi ile içeriğin çıkarılması sırasında içerik sahibinin savunması alınmaksızın içeriğin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle tek taraflı olarak içeriğin yayından çıkarılmasının tazminat yaptırımına da tabi tutularak şart koşulması ifade özgürlüğünü tehdit ettiği düşünüldüğünden eleştirilmektedir.³²¹

5651 sayılı Kanun ile erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından çıkarılması yükümlülüğü TCK anlamında suç teşkil eden içerikler ve konusu suç teşkil etmemesine rağmen kişilik hakkı ihlaline neden olan içerikler bakımdan ikili bir ayrıma gidilmiştir.

Erişimin engellenmesi ve/ veya içeriğin çıkarılması kararı verilebilecek suçlar 5651 sayılı Kanununun 8. maddesi ile tahdidi olarak sayılmıştır. Bu nedenle kanunun 8. maddesindeki suçların dışında kalan sosyal medya yoluyla işlenebilecek suçlar bakımından içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararı koruma tedbiri olarak verilemeyecektir.³²²

5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile internet ortamında yapılan ve içeriği aşağıdaki suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve erişimin engellenmesine karar verilir. Bu suçlar;

- İntihara yönlendirme (TCK m. 84)
- Çocukların cinsel istismarı (TCK m. 103/1)
- Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (TCK m. 190)
- Sağlık için tehlikeli madde temini (TCK m. 194)
- Müstehcenlik (TCK m. 226)
- Fuhuş (TCK m. 227)
- Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (TCK m. 228)
- 5/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar.
- 29/4/1959 tarihli ve 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yer alan suçlardır.

İçeriğin 5651 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında yukarıda sayılan suçları oluşturduğu konusunda yeterli şüphe bulunması durumunda yer sağlayıcının haberdar

---

³²⁰ age. s. 140-141.

³²¹ age. s. 145; Ümit Gezder 2017, age. s.130.

³²² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 156.

edilmesi durumunda içeriği çıkarma ve/veya erişimi engelleme yükümlülüğü doğacaktır. Yer sağlayıcının içeriği ön denetleme yükümlülüğü olmadığından ve denetlemenin de imkansız olduğu göz önüne alındığında hukuken kendiliğinden harekete geçmesi yer sağlayıcıdan beklenmemektedir.³²³

5651 sayılı Kanun m. 5/2 ile “*Yer sağlayıcı, yer sağladığı hukuka aykırı içeriği bu Kanunun 8’inci ve 9’uncu maddelerine göre haberdar edilmesi hâlinde yayından çıkarmakla yükümlüdür.*” demek suretiyle hukuka aykırılıktan bahsedilmiştir. 5651 sayılı Kanun’un 8 ve 9. maddelerinden anlaşılacağı üzere yer sağlayıcının yayından çıkarmakla yükümlü olduğu içeriğin hukuka aykırı olduğu mahkeme kararı ile belirlenmediğinden aynı kanunun m. 5/2 ile belirtilen “hukuka aykırı içerik” ifadesi “hukuka aykırı olduğu iddia edilen içerik” olarak algılanmalıdır.³²⁴ Ancak 1 Ekim 2020 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 5651 sayılı Kanun 6 Ek Madde 4/8 ile

“Hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriğin sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesi durumunda, bildirime rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumludur. Bu hukuki sorumluluğun işletilmesi için içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartı aranmaz.”

hükmü getirilmiştir. Bu şekilde hukuka aykırılık ifadesine açıklık getirilmiş ve hukuka aykırılığın tespitinin de hakim ya da mahkeme kararı aranmıştır.

İçeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararlarının yerine getirilmesine ilişkin usul ise kanun ile düzenlenmiştir. İçeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verilir. Soruşturma evresinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısı tarafından da içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu durumda Cumhuriyet Savcısı kararını yirmi dört saat içinde hâkimin onayına sunar ve hâkim, kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Bu süre içinde kararın onaylanmaması halinde tedbir, Cumhuriyet Savcısı tarafından derhal kaldırılır.³²⁵ Yer sağlayıcı içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararını derhal ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirmelidir.³²⁶

---

³²³ age. s. 144-145.

³²⁴ Ümit Gezder 2017, age. s. 130.

³²⁵ 5651 Sayılı Kanun m.8/2 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:25.06.2021)

³²⁶ 5651 Sayılı Kanun m.8/5 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:25.06.2021)

5651 sayılı Kanun 8/A maddesi ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi düzenlenmiştir. İlgili kanun maddesine göre yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya birkaçına bağlı olarak hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhurbaşkanlığı veya milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması ile ilgili bakanlıkların talebi üzerine Başkan tarafından internet ortamında yer alan yayınlara ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Karar, Başkan tarafından derhâl erişim sağlayıcılara ve ilgili içerik ve yer sağlayıcılara bildirilir. İçerik çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği, derhal ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir. Cumhurbaşkanlığı veya ilgili Bakanlıkların talebi üzerine Başkan tarafından verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı, Başkan tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hakim kararını kırk sekiz saat içinde açıklar aksi halde karar kendiliğinden kalkar.

5651 sayılı Kanun' un 8/A maddesi kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir.³²⁷ Kanun koyucu bu şekilde engelleme kararının öncelikle URL olarak verilmesi ancak teknik olarak içeriğe erişimin engellenmesi sağlanamadığı ya da kanunda belirtilen amaçlara ulaşılamadığı durumlarda internet sitesinin tümüne erişimin engellenmesi kararının verilebilmesini ve erişimin kademeli engellenmesini amaçlamıştır.³²⁸

5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi ile internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edilmesi durumunda içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesini öngörmüştür. İnternet ortamlarında yapılan yayının içeriğinin konusu suç teşkil etmemekle beraber, kişilik hakkı ihlaline sebep oluyorsa kişilik hakkı ihlal edildiğini iddia eden kişiler içerik sağlayıcıya (sosyal medya özelinde çoğu zaman

---

³²⁷ 5651 Sayılı Kanun m.8/A-3 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:25.06.2021)

³²⁸ Bülent Kent 2019, age. s. 90.

kullanıcıya) ulaşamamaları halinde yer sağlayıcıya (sosyal medya özelinde çoğu zaman Facebook, Twitter, Instagram gibi platformlara) başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin çıkarılmasını ya da erişimin engellenmesini isteyebilirler.³²⁹ Yer sağlayıcı internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talepleri en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılır.³³⁰

İnternet ortamında yapılan içerik nedeniyle kişilik hakkının ihlal edildiğini iddia eden kişiler yer sağlayıcıya ulaşip içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan Sulh Ceza Hakimi'ne başvurarak erişimin engellenmesini de talep edebilir. İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talepleri doğrultusunda kişilik hakkı ihlali kapsamında hakim içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verebilir.³³¹ Hakim bu madde kapsamında yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar.³³² Hakimin bu madde kapsamında verdiği içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararları doğrudan Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne gönderilir.³³³

7253 sayılı Kanun ile getirilen değişiklik ile artık Erişim Sağlayıcılar Birliği tarafından ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcıya gönderilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği derhal en geç dört saat içinde ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir.³³⁴

İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hakim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine de karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir.³³⁵ Sulh ceza hâkiminin kararını şartlara uygun olarak ve süresinde yerine

---

³²⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 146.

³³⁰ 5651 Sayılı Kanun m.9/2 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:27.06.2021)

³³¹ 5651 Sayılı Kanun m.9/3 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:27.06.2021)

³³² 5651 Sayılı Kanun m.9/6 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:27.06.2021)

³³³ 5651 Sayılı Kanun m.9/5 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:27.06.2021)

³³⁴ 5651 Sayılı Kanun m.9/8 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:28.06.2021)

³³⁵ 5651 Sayılı Kanun m.9/10 (Ek:29/7/2020-7253/5) <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:27.06.2021)

getirmeyen yer sağlayıcı beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.³³⁶

5651 sayılı Kanun'un 9/A maddesi ile; internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi durumunda içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesini öngörmüştür. İnternet ortamında yapılan yayın içeriği özel hayatın gizliliğini ihlal ediyorsa kişi doğrudan BTK'ye başvurarak erişimin engellenmesini talep edebilir. Kişi yapmış olduğu bu başvuruda hakkın ihlaline neden olan yayının tam adresi (URL), hangi açılardan hakkın ihlal edildiğine ilişkin açıklama ve kimlik bilgilerini ispatlayacak bilgilere yer vermelidir aksi halde talebi işleme konulmayacaktır. Erişimin engellenmesi, özel hayatın gizliliğini ihlal eden yayın, kısım, bölüm, resim, video ile ilgili olarak (URL şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla uygulanacaktır. Erişimin engellenmesi kararının verilmesi halinde erişim sağlayıcılar tedbir talebini derhal en geç dört saat içinde yerine getirir.

İnternet ortamında yapılan içerik nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlaline yol açan içerik nedeniyle erişimin engellenmesini BTK'den talep eden kişi bu başvurusunu en geç yirmi dört saat içinde Sulh Ceza Hakimi'nin kararına sunmak zorundadır. Hakim yapacağı değerlendirme sonucunda kararını en geç kırk sekiz saat içinde açıklar ve doğrudan BTK'ye gönderir. İnternet ortamında yapılan içerik nedeniyle özel hayatın gizliliği ihlal olan kişi erişimin engellenmesini talebini hakime sunmadığı takdirde erişimin engellenmesi talebi kendiliğinden sona erecektir.³³⁷ Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda ise hakim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.³³⁸

2.2.3.2. İnternet Yer Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu

İnternet yer sağlayıcıların gerekli şartlar dahilinde hukuki sorumlulukları da bulunmaktadır. Bu hukuki sorumluluklar sözleşme sorumluluğu ve haksız fiil sorumluluğu şeklinde iki ayrı başlık altına incelenecektir.

---

³³⁶ 5651 Sayılı Kanun m.9/11 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:28.06.2021)

³³⁷ 5651 Sayılı Kanun m.9/A-5 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:29.06.2021)

³³⁸ 5651 Sayılı Kanun m.9/A-7 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> (Erişim tarihi:29.06.2021)

2.2.3.2.1. Sözleşme Sorumluluğu

Yer sağlayıcının yer sağlama hizmetinden yararlananlar ile arasında sözleşmesel ilişki kurulacaktır. Kullanıcıların sosyal medya platformunda sunulan hizmetlerden faydalanabilmeleri için genellikle üyelik oluşturmaları gerekmektedir. Kullanıcı ile sosyal medya yer sağlayıcısı arasında sosyal medya hizmetine ilişkin elektronik sözleşme ilişkisi kurulmaktadır. Yer sağlayıcı ile kullanıcı arasındaki sözleşmeler önceden hazırlanmış maktu formatlar olması sebebiyle yer alan özel kullanım koşulları, gizlilik, veri ilkelerine aykırı davranışlar sözleşmenin genel işlem koşulu niteliğindeki hükümlerdir.³³⁹ Ancak bu tür genel işlem koşullarının geçerliliği TBK 21/1 maddesi gereğince, sözleşmenin bu koşullarının varlığı hakkında açıkça bilgi verilip, bunların içeriğini öğrenme imkânı sağlamasına ve karşı tarafın da bu koşulları kabul etmesine bağlıdır. Aksi takdirde, genel işlem koşulları yazılmamış sayılacaktır.

Yer sağlayıcı ile kullanıcılar arasında akdedilen sözleşmede bulunan tahkim, milletlerarası yetki ve taraflar arasındaki uyuşmazlıklarda uygulanacak hukuka ilişkin özel şartların bulunması halinde bunlar kural olarak geçerlidir.³⁴⁰ Yer sağlayıcılar çoğunlukla merkezlerinin buldukları yer hukukuna atıf yapmakta ve olası uyuşmazlıklarda kullanıcı Avrupa Birliği ya da Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı ise o yer hukukunun diğer hallerde ise yer sağlayıcının merkezinin bulunduğu yer hukukunun uygulanacağı ve çıkan uyuşmazlıklarda bu çerçevede belirlenecek yer mahkemelerinin yetkili olacağı öngörülmektedir.³⁴¹

Yer sağlayıcının kullanıcı ile arasındaki sözleşmeye aykırı olarak gizlilik ilkesine aykırı davranması, veri gizliliğini ihlal etmesi, almayı taahhüt ettiği tedbirleri almaması, kişilik hakkı ihlali teşkil eden içeriklerin denetlenmesine ya da çıkarılmasına ilişkin sözleşme gereğince vermiş olduğu taahhütleri yerine getirmemesi halinde TBK 112. madde vd. hükümleri çerçevesinde borca aykırılık teşkil eder.³⁴² Yer sağlayıcı sunmuş olduğu hizmet gereğince kullanıcıların kişisel veri, haberleşme ve sırları gibi bazı bilgilerine sahip olması nedeniyle özen ve sır saklama yükümlülüğüne uygun davranması gerekmektedir.³⁴³ Yer sağlayıcının özen ve sır saklama yükümlülüğüne aykırı davranması aynı zamanda kişilik hakkının ihlaline

---

³³⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 352.

³⁴⁰ age. s. 352.

³⁴¹ age. s. 352.

³⁴² age. s. 353-354; Mine Kaya 2015, age. s. 230-231.

³⁴³ age. s. 230-231.

neden olması sebebiyle TMK 24. madde vd. hükümlerine göre de sorumluluğu doğacaktır.³⁴⁴ Yer sağlayıcıların önceden hazırlamış oldukları sözleşmelerde yer alan sorumsuzluk hükümleri TBK 115 ve 116. maddeleri gereğince erişim sağlayıcılara olduğu gibi geçersiz sayılmalıdır.³⁴⁵

2.2.3.2.2. Haksız Fiil Sorumluluğu

Yer sağlayıcının haksız fiilden kaynaklı sorumluluğu kendisi tarafından oluşturulan içerikten değil daha çok üçüncü kişilerin yani diğer kullanıcıların hukuka aykırı davranışının yayılmasına olanak sağlamasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle yer sağlayıcının sorumluluğunun içeriğin kişilik hakkını ihlal niteliğinde olduğunun kendisine bildirilmesinden sonra başlayacağı kabul edilmektedir.³⁴⁶ Başka bir ifade ile yer sağlayıcının kusura dayalı sorumluluğunun doğabilmesi için yer sağlayıcının önceden haberdar edilmesi ve buna rağmen yer sağlayıcı tarafından haklı ya da yasal bir neden olmaksızın içeriğin çıkarılmaması gerekmektedir.³⁴⁷

5651 sayılı Kanun'un 5/2 maddesi ile yapılan düzenlemeye göre yer sağlayıcı, yer sağladığı hukuka aykırı içeriği haberdar edilmesi halinde yayından çıkarmakla yükümlüdür. Bu durumda 5651 sayılı Kanun çerçevesinde yer sağlayıcı ihlalden haberdar edilmesine rağmen ihlale neden olan içeriği çıkarmazsa kusurlu davranış göstermiş olmaktadır. Yani yer sağlayıcı belirli davranışı gerçekleştirilerek bir zararın doğması ya da oluşmuş bir zararın artması şeklinde haksız fiile neden olacaktır.³⁴⁸ Bu durumda yer sağlayıcıya, TBK 61. madde kapsamında birden çok kişi birlikte bir zarara sebebiyet verdikleri veya aynı zarardan çeşitli sebeplerden dolayı sorumlu oldukları takdirde, haklarında müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanacaktır. Yargıtay HGK kararı ile yer sağlayıcı hukuka aykırı içerikten asıl fail ile birlikte iştirak halinde sorumlu tutulabileceğini bu sorumluluğun kusur sorumluluğu olduğunu kabul etmiştir.³⁴⁹ Ancak yer sağlayıcının zararın doğmasında kusuru yok fakat bundan sonraki artan kısımda kusuru varsa zararın tümünden değil kusurlu eylemden sonra oluşan zarardan sorumlu tutulmalıdır.³⁵⁰

---

³⁴⁴ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 354.

³⁴⁵ Mine Kaya 2015, age. s. 231.

³⁴⁶ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 355; Mine Kaya 2015, age. s. 231.

³⁴⁷ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 131.

³⁴⁸ age. s. 129-130.

³⁴⁹ Yargıtay HGK 15.01.2014T., 2013/11-1138E., 2014/16K. <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 10.01.2022.

³⁵⁰ Mine Kaya 2015, age. s. 232.

Yargıtay'ın bir kararına göre, kişi kişilik hakkı ihlal edildiğinde yer sağlayıcıya uyarı yöntemiyle bildirmesine rağmen yer sağlayıcının içeriği çıkarmaması durumunda haksız fiil hükümlerine göre talepte bulunabilir. Yer sağlayıcının kişilik hakkı ihlalinin kendisine uyarı yöntemiyle bildirilmesine rağmen gereğini yapmaması durumunda zararı doğuran saldırı eylemin gerçekleşmesine elverişli ortamı hazırlaması ve kullanıma sunması sebebiyle kusursuz da olsa zarardan sorumlu olacağı kabul edilmektedir.³⁵¹

Yer sağlayıcının uyarı yöntemi sonrasında kişilik hakkının ihlaline neden olduğu iddia edilen içeriği yayından çıkarması, içerik sahibinin haberleşme ya da ifade özgürlüğünü ihlal edilebilecek olduğundan tartışma konusudur. Yer sağlayıcının dikkat etmesi gereken husus temel hakların çatışması durumunda hangi menfaatin korunmaya değer olduğunun ya da hangisinin daha az zarara neden olacağı hususudur.³⁵² Burada yer sağlayıcının subjektif ölçülerle ya da gerekçesiz cevaplar ile talebi reddetmesi ya da kabul etmesi halinde gerek sözleşmesel anlamda gerekse haksız fiil anlamında hukukun emredici kurallarını ihlal edebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.³⁵³

Ayrıca yer sağlayıcı yer sağlama faaliyetinin yanı sıra aynı zamanda kullanıcı gibi kendisi de içerik üretiyorsa yani aynı zamanda içerik sağlayıcı ise 5651 sayılı Kanun çerçevesinde uyarı yöntemi ile haber edilip edilmesine bakılmaksızın kendisine ait içerikten sorumlu olacaktır.³⁵⁴

---

³⁵¹ Yargıtay 4. HD. 30.09.2014 T., 2013/18163E., 2014/12640K. “Davacı... etkinlik sonrası davalı şirkete ait www.eksizozluk.com isimli internet sitesinde davacının ve otelin haksız, temelsiz ve ölçüsüz suçlama ve saldırılara maruz kaldığını, dalga geçildiğini, şoven, faşist, nazi denildiğini belirterek manevi zararının tazminini istemiştir....Mahkemece, davalının yer sağlayıcı olup, sorumluluğunun 5651 sayılı kanunla belirlendiği, hukuka aykırı içerikten haberdar edilmesi halinde, içeriği yayından kaldırmakla yükümlü olduğu, davaya konu yazıların yazarlarının kimlikleri tespit edilemediği, yer sağlayıcı davalının yazılar sebebiyle sorumluluğunun bulunmadığı şeklindeki gerekçeyle davanın reddine karar verilmiştir....Dosya kapsamında davacı hakkında davalı şirketin sahibi olduğu sitede 2011 yılı şubat ayından itibaren saldırgan ve aşağılayıcı ifadeler kullanıldığı, 28.2.2011 tarihli ihtarnameyle davacının çalıştığı şirket adıyla davacının da ismi belirtilerek ve onun hakkında da geçerli olacak şekilde uyarıda bulunulduğu, buna rağmen uyar-kaldır sisteminin işletilmediği ve uzun bir süre yayına devam edildiği, makul süre ilkesinin de aşıldığı, ayrıca site sahibi olan davalının yorumların içeriğini denetleme yükümlülüğünün bulunduğu anlaşılmaktadır. Zira zararı doğuran saldırı eyleminin gerçekleşmesi elverişli ortamı hazırlayan-kullanıma sunan site sahibidir. Ayrıca bu tür durumlarda site sahibinin sorumluluğunun türü kusursuz sorumluluktur. Şu durumda, davacının kişilik haklarının ihlal edildiği benimsenerek uygun bir miktar manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken yanlışlıkla dayalı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” <https://www.kazanci.com.tr/> Erişim Tarihi:10.01.2022.

³⁵² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 357.

³⁵³ age. s. 357.

³⁵⁴ Mine Kaya 2015, age. s. 232; Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 357.

2.2.3.3. İnternet Yer Sağlayıcının Cezai Sorumluluğu

5651 sayılı Kanun'un eski halinde yer sağlayıcıların, kanunun açıkça suç saydığı fiil ve kabahatler dışında ayrıca genel hükümlere göre de cezai sorumluluğunun bulunduğuna ilişkin düzenleme mevcutken yapılan değişiklikle bu düzenlemeye artık yer verilmemektedir.

Yer sağlayıcının cezasını gerektiren ilk suç 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin 4. fıkrası gereğince, suça konu internet içeriklerini oluşturan ve yayanlar hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu takdirde bu suçların faillerine ulaşmak için gerekli olan bilgiler yer sağlayıcılar tarafından hakim kararı üzerine adli mercilere verilir. Bu bilgileri vermeyen yer sağlayıcıların sorumluları, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, üç bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun yaptırımını kanunun eski halinde hürriyeti bağlayıcı ceza iken yeni düzenleme ile para cezasına dönüştürülmüştür.

Bu suç bakımından cezaların şahsiliği ilkesi gereğince yer sağlayıcı gerçek kişi ise sorumluluk bu kişide olacaktır. Fakat yer sağlayıcı tüzel kişi ise 5651 sayılı Kanun'un 8/10 maddesi ve 8/A maddesinin 4. fıkrası ile belirtilen yer sağlayıcının sorumluları ifadesinden anlaşılacağı üzere tüzel kişinin sorumlu olarak bildirdiği kişi cezalandırılacaktır.

Ayrıca 5651 sayılı Kanun' un 8/A maddesinin 5. fıkrası ile içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen yer sağlayıcılara elli bin Türk lirasından beş yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verileceği düzenlenmiştir. Bu suçun cezası hürriyeti bağlayıcı ceza iken yeni düzenleme ile idari para cezasına çevrilmiştir. Son olarak, bildirim yükümlülüğünün, kararın icrasını yerine getirme yükümlülüğü ve 5651 sayılı Kanun'daki diğer yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde de yer sağlayıcı hakkında idari para cezası yaptırımını uygulanır.

2.2.4. Sosyal Ağ Sağlayıcıları

Kamuoyunda "Sosyal Medya Düzenlemesi" olarak bilinen 7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 29.07.2020 tarihinde kabul edilmiş ve 31202 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında

Kanun'da yapılan ilave düzenlemeleri içermektedir. 7253 sayılı Kanun ile literatüre "Sosyal Ağ Sağlayıcı" kavramı kazandırılmıştır.

5651 Sayılı Kanun'un m. 2/1-s ile Sosyal ağ sağlayıcı

"Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri"

şeklinde tanımlanmıştır.

Bu doğrultuda kanun düzenlemesi ile Facebook, Instagram, Twitter, Youtube, LinkedIn, Tik-Tok gibi sosyal medya platformları sosyal ağ sağlayıcıları olarak kabul edilmektedir. Ayrıca Google Plus, MySpace, Snapchat, Pinterest, My Yahoo, FourSquare, Swarm gibi sosyal ağlar ile Blogspot/Blogger, Tumblr gibi bloglar ve mikro vloglar, Delicious gibi sosyal işaretleme siteleri, Wikipedia gibi wikiler de sosyal ağ sağlayıcı olarak nitelendirilmektedir.³⁵⁵

Whatsapp grupları da teknik anlamda sosyal ağ sağlayıcısı olmaktadır. İki den fazla kişiden oluşan Whatsapp gruplarında topluluk içinde gerçekleştirilen iletişim 5651 sayılı Kanun m. 2/1-s kapsamında sosyal etkileşim unsurunu taşımakla site sahipliğinin sosyal ağ sağlayıcı sıfatı kabul edilirken kullanıcıların Whatsapp üzerinden yapmış oldukları özel yazışmalarda site sahipliğinin sosyal ağ sağlayıcı sıfatı bulunmamaktadır.³⁵⁶

Sosyal medya site sahiplikleri, kullanıcılar tarafından oluşturulan içerikleri herhangi bir müdahalede bulunmaksızın internet yer sağlayıcı başlığında detaylıca anlatıldığı üzere yer sağlayıcı faaliyetleri nedeniyle yer sağlayıcı olarak, kendi oluşturdukları içerikler bakımından ise içerik sağlayıcı olarak nitelendirilmekte, onların yükümlülük ve sorumluluklarına tabi tutulmaktaydı.³⁵⁷

7253 sayılı Kanun ile gelen değişiklik üzerine sosyal medya platformlarına yer sağlayıcı ve içerik sağlayıcı tanımı dışında açıkça hukuki bir tanım getirmiştir. Sosyal medya platformlarına yer sağlayıcı ve içerik sağlayıcı olarak gösterdiği faaliyetler nedeniyle tabi oldukları yükümlülükler ve sorumlulukların yanı sıra yeni tanımla beraber ek yükümlülük ve sorumluluklar getirilmiştir. Tekrar belirtmek gerekir ki sosyal medya platformlarının yer sağlayıcı ve içerik sağlayıcı sıfatına ilişkin yükümlülükleri şartlar dahilinde devam edecektir.

³⁵⁵ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 183-184.

³⁵⁶ age. s. 184.

³⁵⁷ age. s. 175.

2.2.4.1. Sosyal Medya Platformlarının Sosyal Ağ Sağlayıcısı Sıfatıyla Tabi Olduğu Ek Yükümlülükler

Sosyal ağ sağlayıcılarının yer sağlayıcı ve içerik sağlayıcı olarak gösterdiği faaliyetler nedeniyle tabi oldukları yükümlülükler ve sorumluların yanı sıra temsilci belirleme ve kuruma bildirme, başvurulara cevap verme, rapor verme, verileri barındırma, erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından çıkarılması yükümlülükleri ayrı başlıklar halinde incelenecektir.

2.2.4.1.1. Türkiye’de Yetkili Temsilci Belirleme ve Kuruma Bildirme Yükümlülüğü

5651 sayılı Kanun ek madde 4 ile Sosyal ağ sağlayıcılarına Türkiye’de günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurtdışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarının en az bir kişiyi Türkiye’de temsilci olarak belirleme yükümlülüğü getirilmiştir. Temsilcinin gerçek kişi olması halinde bu kişinin Türk vatandaşı olması gerekmektedir.

Kanun maddesi ile bu yükümlülüğe tabi tutulacak sosyal ağ sağlayıcılarına günlük asgari erişim sayısı öngörülmüştür. Ayrıca temsilci belirleme yükümlüsü olacak sosyal ağ sahiplerinin yurt dışı kaynaklı olması da şartlar arasında sayılmıştır. 5651 sayılı Kanun’ un ek madde 4 de “*Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılar*” ifadesini kullanmakla yurt içi kaynaklı sosyal medya site sahiplikleri ve yurt dışı kaynaklı olmakla birlikte sitelerine Türkiye’ den günde bir milyondan az erişim sağlanan yurt dışı kaynaklı sosyal medya sahipliklerinin bu yükümlülükten muaf oldukları çıkarılmaktadır.³⁵⁸ Bu düzenleme sonucunda Türkiye’de günlük erişimi bir milyondan fazla olan Facebook, Twitter, Instagram gibi platformların Türkiye’de birer temsilcilerinin olması zorunlu hale getirilmiştir.

Sosyal ağ sağlayıcısının yetkilendireceği temsilcinin görevi ise 5651 sayılı Kanun’a getirilen ek madde 4 ile düzenlenmiştir. Buna göre görevleri; BTK, Erişim Sağlayıcıları Birliği ve adli veya idari makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereğini yerine getirmek, bireyler tarafından Kanun kapsamında yapılacak başvuruları cevaplandırmak ve Kanun kapsamındaki diğer yükümlülükleri yerine getirmektir.³⁵⁹

---

³⁵⁸ age. s. 191.

³⁵⁹ 5651 Sayılı Kanun Ek Madde 4/1 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> Erişim tarihi: 24.06.2021

Sosyal ağ sağlayıcısı belirlemiş olduğu temsilcinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitesinde yer vermekle ve ayrıca bu kişinin kimlik ve iletişim bilgilerini BTK'ye bildirmekle yükümlüdür.³⁶⁰

2.2.4.1.2. Başvurulara Cevap Verme Yükümlülüğü

5651 sayılı Kanun'un ek madde 4/3 ile günlük erişimi bir milyondan fazla olan Sosyal Ağ Sağlayıcılara 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde yer alan kişilik haklarına ilişkin ve 9/A maddesinde yer alan özel hayatın gizliliğini ihlâlê ilişkin saldırı olduğu gerekçesiyle yapılan başvurulara kırk sekiz saat içinde olumlu ya da olumsuz cevap verme yükümlülüğü getirilmiştir. Ayrıca olumsuz cevaplarda gerekçe bildirilmesi zorunlu tutulmuştur. 5651 sayılı Kanun' un 9 ve 9/A maddesi ile bahsedilen uyarı yöntemi ile yapılan içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi talebidir.

29.07.2020 tarihinde kabul edilen 7253 sayılı Kanun ile getirilen değişikliklerden önce, sosyal medya site sahipleri kişilik hakkı ihlal edildiğini iddia eden kullanıcıların içeriğin çıkarılması taleplerini çoğu zaman olumsuz yönde fakat gerekçesiz ya da doğrudan karşılıksız bırakmaktaydı. Örnek vermek gerekirse, kullanıcının kişilik hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle içeriğin yayından kaldırılmasına ilişkin şikâyetine *“içerik sizi rahatsız etmiş olabilir, sizi anlıyoruz ancak daha fazla rahatsız olmamanız adına içeriği paylaşan kullanıcıyı takip etmeyi bırakabilirsiniz”* şeklinde hukuki denetimden uzak gerekçesiz sadece öneri niteliğinde cevap verdiği tespit edilmiştir.³⁶¹ Yeni düzenleme ile sosyal medya site sahipleri 5651 sayılı Kanun 9 ve 9/A maddeleri kapsamında yapılan başvurulara bir yetkili temsilci bulundurmak zorunda ve bu başvurulara en geç kırk sekiz saat içinde olumsuz olması durumunda gerekçeli olarak cevap vermekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğe uyulmadığı takdirde hak ihlaline sebep olan sosyal ağ sağlayıcısına beş milyon Türk Lirası idari para cezası verilecektir.³⁶²

2.2.4.1.3. Rapor Verme Yükümlülüğü

Rapor verme yükümlülüğü ile sosyal ağ sağlayıcılarının şikayet sayısını en az sayıya düşürmek amacıyla öz denetim gerçekleştirme ve gerekli tedbirleri almaya

---

³⁶⁰ 5651 Sayılı Kanun Ek Madde 4/1 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> Erişim tarihi: 24.06.2021

³⁶¹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 193.

³⁶² 5651 Sayılı Kanun Ek Madde 4/6 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> Erişim tarihi: 24.06.2021

teşvik etmektedir. Ayrıca kişilik hakkı ihlal olan kişilerin şikayetlerinin sonuçlandığı ve gereğinin yapıldığının tespit edilmesi ile hukuki güvenlik sağlanır.³⁶³

7253 sayılı Kanunun 6. maddesi ile getirilen 5651 sayılı Kanun ek madde 4/4 hükmü ile birlikte sosyal ağ sağlayıcı, kendisine bildirilen içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasına ve kişiler tarafından yapılacak başvurulara ilişkin istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren Türkçe hazırlanmış raporları 6 aylık periyotlarla BTK'ye bildirmekle yükümlü kılınmıştır. Bu yükümlülük Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarına getirilmiştir. Rapor verme yükümlülüğü temsilci belirleme yükümlülüğünden farklı olarak mutlaka yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı olmayı aramamış, Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarını rapor vermekle yükümlü tutmuştur.³⁶⁴ Bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya ise 7253 sayılı Kanun m. 6/6 gereği on milyon Türk lirası idari para cezası verilir.

Sosyal ağ sağlayıcılarına getirilen yükümlülük 5651 sayılı Kanun'un 9 ve 9/A maddesi kapsamında başvurulara ilişkin hazırlanan istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren raporların kişisel verilerden arındırılmak suretiyle sosyal ağ sağlayıcının kendi internet sitesinde de yayımlanması hakkındadır.³⁶⁵ Oysaki sosyal ağ sağlayıcılarına BTK'ye kendilerine bildirilen içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi konusunda kararların uygulanması hakkında rapor vermekle yükümlüken internet sitelerinde bu raporların paylaşılmasına ilişkin yükümlülük öngörülmemiştir. Bu durumda kişilik hakkı ihlali karşısında verilen kararlarda hangi kriterin ne ölçüde ve ne şekilde kullanıldığını toplum bilgisinden uzak tutulmasının neden olacaktır.³⁶⁶

2.2.4.1.4. Verileri Türkiye'de Barındırma Yönünde Gerekli Tedbirleri Alma Yükümlülüğü

7253 sayılı Kanun'un ek madde 4/5 ile birlikte Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi ve yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılara Türkiye'deki kullanıcıların verilerini Türkiye'de barındırma yönüne gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getirilmiştir. Kanun maddesini incelediğimizde göze çarpan ilk husus

---

³⁶³ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 136.

³⁶⁴ age. s. 198.

³⁶⁵ 5651 Sayılı Kanun Ek Madde 4/4 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> Erişim tarihi: 27.06.2021

³⁶⁶ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s.199.

Türkiye’deki kullanıcıların verilerini Türkiye’de barındırma yükümlülüğü olarak değil de Türkiye’deki kullanıcıların verilerini Türkiye’de barındırma yönüne gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü şeklinde düzenlenmiş olmasıdır. Dolayısıyla sorumluluk barındırma noktasında değil barındırma yönüne gerekli tedbirleri alan noktasında toplanmaktadır.³⁶⁷ Sosyal ağ sağlayıcılarının bu yükümlülüğü yerine getirmemesi halinde uygulanacak yaptırıma ilişkin kanunda bir hüküm bulunmamaktadır.³⁶⁸

Bu madde ile hedeflenen yurt dışı kaynaklı olmaları sebebiyle kullanıcı verilerini yurt dışındaki sunucu ve bilgisayarlarda depoladıkları bilinmekte olan sosyal ağ sağlayıcıları Facebook, Instagram, Twitter, Youtube gibi yurt dışı kaynaklı büyük sosyal ağ site sahiplikleridir.³⁶⁹

Soyut bir kavram olan verinin yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıları tarafından sadece Türkiye’de depolanıp yurt dışındaki merkezlerine aktarılmaması fiilen mümkün görülmemesi sebebiyle verilerin Türkiye’de barındırılması ifadesinden anlaşılması gereken, verilerin hiçbir suretle yurt dışına aktarılmaması olmayıp Türkiye’deki kullanıcıların verilerinin depolandığı bilgisayar sisteminin fiziken Türkiye’de bulundurulması ya da verilerin birer yedeklerinin Türkiye’deki sunucularda tutulmasıdır.³⁷⁰

2.2.4.1.5. İçeriğin Çıkarılması veya Erişimin Engellenmesi Yükümlülüğü

Sosyal ağ sağlayıcılarına içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesine ilişkin 7253 sayılı Kanun ile getirilen değişiklikten önce 5651 sayılı Kanun ile yer sağlayıcılar bakımından uygulanan yükümlülük ve usulü uygulanmaktaydı. Bu hususu yer sağlayıcılar başlığı altındaki içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi yükümlülüğü başlığı ile detaylıca açıklanmıştır. Bahsedilen usul 7253 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce yer sağlayıcılar hakkında uygulama alanı bulan 5651 sayılı Kanun’un m. 8, 8/A, 9 ve 9/A hükümleri sosyal ağ sağlayıcılarına da uygulanmaktaydı. Şunu da belirtmek gerekir; sosyal ağ sağlayıcılar hakkında getirilen

---

³⁶⁷ age. s. 201.

³⁶⁸ Hasan Oymak (2020), 7253 Sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” un Getirdikleri”, *Yeni Medya Dergisi*, No:9, s. 132.

³⁶⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 200.

³⁷⁰ age. s. 200.

yeni yükümlülükler ek yükümlülük mahiyetinde olup sosyal ağ sağlayıcının yer sağlayıcı sıfatıyla tabii olduğu yükümlülükleri ortadan kaldırmamaktadır.³⁷¹

1 Ekim 2020 Tarihi itibariyle yürürlüğe giren 7253 sayılı Kanun ile 5651 sayılı Kanununa getirilen Ek Madde 4/8 ile

“Hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriğin sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesi durumunda, bildirimle rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumludur. Bu hukuki sorumluluğun işletilmesi için içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartı aranmaz.”

hükmü getirilmiştir.

Bu madde ile artık sosyal medya ağ sağlayıcıları hukuka aykırı olduğu mahkeme kararıyla tespit edilen içeriği kendisine bildirilmesinden itibaren yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmak veya erişimi engellemek zorundadır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde ise doğrudan sosyal ağ sağlayıcısı sorumlu olacaktır. Hükmün son cümlesi ile sosyal ağ sağlayıcının hukuk aykırı içerik nedeniyle meydana gelen zarardan doğrudan sorumlu olacağı ve sorumluluğun işletilebilmesi için dava açma şartı aranmadığı düzenlenmiştir. Bu nedenle sorumluluğun kusursuz sorumluluk olduğu ve sosyal ağ sağlayıcını kurtuluş kanıtı getirerek dahi sorumluluktan kurtulamayacağı söylenebilmektedir.³⁷² Düzenlenen hükümle sosyal ağ sağlayıcının yükümlülüğü mahkeme kararının bildirilmesiyle başlamakta ve yirmi dört saat içinde yerine getirilmesi zorunlu tutulmakta olup sosyal ağ sağlayıcının bunun haberdar olmadığı, haberdar olmak için gereken her türlü tedbiri aldığı veya haberdar olmak için gereken her türlü tedbiri almış olmasına rağmen içeriğin çıkarılmasının ya da erişimin engellenmesinin mümkün olmayacağı yönüne savunma getirebileceği ayrıca kusura ilişkin hatta illiyet bağına ilişkin tartışmanın yapılabileceği bir yargılama imkânı tanınmamıştır.³⁷³

2.2.4.2. Sosyal Ağ Sağlayıcının Hukuki ve Cezai Sorumluluğu

7253 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile 5651 sayılı Kanun’a eklenen sosyal ağ sağlayıcı, kullanıcı içeriklerine yer sağlama faaliyeti bakımından yer sağlayıcı, içeriğin üretilmesi, değiştirilmesi, sağlanmasında kullanıcılar gibi aktif rol

³⁷¹ 5651 Sayılı Kanun Ek Madde 4/9 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> Erişim tarihi: 27.06.2021

³⁷² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 203.

³⁷³ age. s. 203-204.

oynadığında içerik sağlayıcı olarak nitelendirilebileceğinden hukuka aykırı içerik nedeniyle de gerek hukuki gerekse cezai anlamda yaptığı işe göre yer sağlayıcı ya da içerik sağlayıcı gibi sorumlu olmaktadır.³⁷⁴ Yer sağlayıcı ve içerik sağlayıcının hukuki ve cezai sorumluluğuna daha önceden değinilmesi sebebiyle burada bir daha anlatılmayacaktır.

2.2.5. İnternet İçerik Sağlayıcı

5651 sayılı Kanun m. 2/f ile içerik sağlayıcı “*İnternet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişiler*” olarak tanımlanmıştır. Kanun maddesindeki her türlü ifadesi ile görüntü, ses, yazı ve grafikte oluşan dijital içerik olarak uygulama alanı bulmaktadır.³⁷⁵

İçerik sağlayıcı internete erişimi mümkün herhangi bir web sitesinin içeriğinin oluşması için bilgi aktaran gerçek ya da tüzel kişidir.³⁷⁶ Başka bir anlatımla kullanıcılar tarafından ulaşılabilen internet yayınlarının içeriğini hazırlayan, bilgiyi üreten gerçek ya da tüzel kişidir.³⁷⁷ Örneğin bir web sitesini hazırlayan hazırladığı bu içeriği internet ortamına internet servis sağlayıcı vasıtasıyla aktaran kişi içerik sağlayıcıdır.³⁷⁸ Bununla birlikte internet ortamındaki haberler yazılarını okuyup altına yorum yapan kullanıcılarda içerik sağlayıcı konumundadır.³⁷⁹ Sosyal medya kullanıcıları ise içeriği üreten, değiştiren ve sağlayan kişiler olması sebebiyle içerik sağlayıcı olarak nitelendirilebilir.³⁸⁰ Facebook, Instagram, Twitter gibi yer sağlayıcıların sosyal medyada gerçekleştirdikleri bazı faaliyetler konusunda içerik sağlayıcı olarak nitelendirilmeleri mümkündür. Örneğin, Facebook genel olarak 5651 sayılı Kanun çerçevesinde yer sağlayıcı, 6698 sayılı KVKK ile veri sorumlusu olarak nitelendirilebilirken bilgi ve veriyi üretmek, değiştirmek gibi normal kullanıcılar gibi yaptığı paylaşımlarda da içerik sağlayıcı olarak nitelendirilebilir.³⁸¹

---

³⁷⁴ age. s. 351.

³⁷⁵ Bülent Kent 2019, age. s. 43.

³⁷⁶ Tamer Soysal (2014), *İnternet Alan Adları Hukuku*, 1. bs., Adalet Yayınevi, Ankara, s.61.

³⁷⁷ Habip Oğuz 2010, age. s. 52.

³⁷⁸ age. s. 52

³⁷⁹ Ali Haydar Doğu (2014), “İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali”, *KTU SBE Sos. Bil. Derg.*, No:8, s. 326.

³⁸⁰ Ümit Gezder 2017, age. s. 82-83; Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 235-236.

³⁸¹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 237-238.

2.2.5.1. İnternet İçerik Sağlayıcılarının Yükümlülükleri

İçerik sağlayıcıların yükümlülükleri hukuka uygunluk denetimi, içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi, bilgilendirme yükümlülüğü olarak ayrı başlıklar halinde incelenecektir.

2.2.5.1.1. Hukuka Uygunluk Denetimi

İçerik sağlayıcıya içeriğin hukuka uygunluğunu denetleme şeklinde açık ve özel olarak yükümlülük getirilmese de içerik sağlayıcı paylaştığı içeriklerin hukuka uygunluğunu içeriği paylaşmadan önce ön denetime tabi tutmalıdır.³⁸² İçerik sağlayıcı hukuka uygunluk denetimini sadece ön denetimle sınırlı tutmamalı içeriğin paylaşılmasından sonrada denetime devam etmelidir. Çünkü içeriğin hukuka aykırı olmasında öncelikli sorumlu olacak kişi içerik sağlayıcıdır.³⁸³ Bu hususu sosyal medya özelinde değerlendirecek olursak ilk sorumlu kişi kullanıcı olacaktır.³⁸⁴

5651 sayılı Kanun'un m.4/1 ile "*İçerik sağlayıcı, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumludur.*" hükmüne yer verilmiştir. Buradaki sorumluluk içerik sağlayıcının kendi eylemi nedeniyle sorumluluğudur. Yani içerik sağlayıcı bizzat kendi üretip hazırladığı içerikten sorumludur.³⁸⁵ İlgili kanun ile içerik sağlayıcının kullanıma sunulan her türlü içerikten sorumlu olduğu düzenlenmişse de sorumluluğun hangi hükümlere göre olacağı konusunda açıklık olmamakla beraber kural olarak genel hükümlere tabi olacaktır.³⁸⁶

5651 sayılı Kanun m. 4/2

"İçerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu değildir. Ancak, sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumludur."

şeklindedir. Kanun metninden anlaşıldığı üzere içerik sağlayıcı başkasına ait içerik nedeniyle sorumlu değildir. Ancak, kurala yine ayı madde ile istisna getirilmiştir. İçerik sağlayıcı başkasına ait içerikten ancak; sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise sorumludur. Başkalarına ait içerik denetlenmeden kullanıcılara ulaştırılması amaçlanamaz. Kullanıcılara sunulan başkasına ait içerik kişilik hakkı ihlaline sebep

---

³⁸² age. s. 240.

³⁸³ Ümit Gezder 2017, age. s. 175.

³⁸⁴ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 240.

³⁸⁵ Mine Kaya 2015, age. s. 235.

³⁸⁶ Ümit Gezder 2017, age. s. 99.

olacak nitelikte ve bunu içerik sağlayıcının içerik denetimi ile bilmesi, bunun yanında içerik sağlayıcının başkasına ait içeriği benimsemesi ve kullanıcıların buna ulaşmasını açıkça amaçlaması şartları da aranmaktadır.³⁸⁷ Dolayısıyla içerik sağlayıcının başkasına ait içeriği paylaşırken içeriğin hukuka uygun olup olmadığını denetleme yükümlülüğünün olduğu söylenebilir.³⁸⁸ Örneğin, bir gazete haberinin şeref ve haysiyet ihlali oluştursa dahi yorum eklememek suretiyle Whatsapp grubundaki sınırlı sayıda kişi ile paylaşılması sorumluluğa neden olmayacakken aynı içeriğin Facebook'ta herkese açık şekilde kişinin şeref ve haysiyet ihlalini desteklercesine ve aynı görüşte olduğunu beyan eden yorum ile paylaşılması halinde sorumlu olması mümkündür.³⁸⁹

2.2.5.1.2. İçeriğin Yayından Çıkarılması Yükümlülüğü

Kişilik hakkı ihlal edilen gerçek ya da tüzel kişi öncelikli olarak içerik sağlayıcıya sosyal medya özelinde değerlendirecek olursak kullanıcıya başvurarak içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilir.³⁹⁰ 5651 sayılı Kanun'a 6518 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce ilgili 9. maddenin başlığı "içeriğin yayından çıkarılması ve cevap hakkı" iken değişiklik ile madde başlığı "içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi" olarak değiştirilmiştir. Eski düzenleme ile içeriğin yayından çıkarılması ve cevap hakkına ilişkin hakim kararının yerine getirilmemesi durumunda hürriyeti bağlayıcı ceza yaptırım varken yeni düzenleme ile içerik sağlayıcıya içeriğin yayından çıkarılmaması nedeniyle bir yaptırım öngörülmemiştir.³⁹¹ 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi ile içerik sağlayıcıya içeriğin çıkarılması yükümlülüğü getirilmiş ve yerine getirilmemesi halinde idari para cezası yaptırım getirilmiştir.

2.2.5.1.3. Erişimin Engellenmesi Yükümlülüğü

Öncelikle belirtmek gerekirse, içerik sağlayıcı internet erişimi ile ilgili faaliyet göstermemesi nedeniyle doğrudan erişimi engelleme yükümlülüğü yoktur. Ancak içerik sağlayıcı aynı zamanda yer sağlayıcı ve erişim sağlayıcı görevini üstlenmesi durumunda bu sıfatlardan dolayı sorumluluğu doğacaktır.³⁹² İçerik sağlayıcının erişimi

---

³⁸⁷ Mine Kaya 2015, age. s. 236.

³⁸⁸ age. s. 236.

³⁸⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 241.

³⁹⁰ age. s. 242.

³⁹¹ Mine Kaya 2015, age. s. 236.

³⁹² age. s. 236.

engellenme yükümlüğü yer sağlayıcının erişimi engelleme usulü ile aynıdır. Bu konu çalışmamızın yer sağlayıcıların yükümlülükleri başlığı altında detaylıca incelenmiş olup tekrara düşmemek adına burada yer verilmeyecektir.

2.2.5.1.4. Bilgilendirme Yükümlülüğü

5611 sayılı Kanun m. 3/1

“İçerik, yer ve erişim sağlayıcıları, yönetmelikle belirlenen esas ve usuller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür.”

demek suretiyle içerik sağlayıcıları da erişim sağlayıcılar gibi bilgilendirme yükümlülüğüne tabi tutmuştur. Burada bahsedilen bilgilendirme yükümlülüğünün her içerik sağlayıcıya getirilmediği hususunu savunan görüşler bulunmaktadır. Bu görüşe göre, aslında bu yükümlülük web sitesi sahibi ya da web sitesi işleten konumunda bulunan içerik sağlayıcılara yöneliktir.³⁹³ Bu görüşü destekleyen başka bir bakış açısı ise, bilgilendirme yükümlülüğünü sosyal medya özelinde değerlendirildiğinde sosyal medya kullanıcılarının çoğu zaman gerçek kişi olduğu göz önüne alındığında gerçek kişi kullanıcıların kişisel bilgileri (ad, soyad, açık adres, telefon numarası, yerleşim yeri vb.) açıkça herkesin görmesinin fiilen mümkün olmadığı olması halinde dahi bunun kişilik hakkı ihlaline açık davetiye çıkaracağını savunmaktadır.³⁹⁴

5651 sayılı Kanun ile bilgilendirme yükümlülüğünün kimleri kapsadığı hususunun açık olmaması nedeniyle İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği’ nin 5. maddesi ile ticari ve ekonomik amaçlı içerik sağlayıcıların bilgilendirme yükümlülüğü hakkında düzenleme yapılmıştır. İlgili yönetmelik ile birlikte değerlendirme yapıldığında sıradan kullanıcıların bilgilendirme yükümlülüğünün olmadığı kabul edilmesi isabetli olacaktır.³⁹⁵

2.2.5.2. İnternet İçerik Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu

İnternet içerik sağlayıcıların belirli şartlar dahilinde hukuki sorumlulukları bulunmaktadır. Bu hukuki sorumluluk sözleşme sorumluluğu ve haksız fiil sorumluluğu başlıkları altına ayrı ayrı incelenecektir.

³⁹³ Ümit Gezder 2017, age. s. 62.

³⁹⁴ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 247.

³⁹⁵ Mine Kaya 2015, age. s. 237.

2.2.5.2.1. Sözleşme Sorumluluğu

İçerik sağlayıcı erişim sağlaması, başkalarının içeriklerini paylaşması, web site sahibi olması durumuna göre farklı sözleşmesel ilişkilere girecek ve farklı sorumlulukları doğacaktır. Öncelikli olarak, içerik sağlayıcı erişim ve barındırma hizmeti sağlamak için belirli ücret karşılığında barındırma ve erişim sağlayan kişiler ile sözleşme akdedecektir. Bu sözleşme gereğince de erişim ve barındırma hizmetine karşılık ücret ödeyecek olup bu edimini gereği gibi ya da hiç yerine getirmemesi halinde de TBK 117. madde vd. maddelerince sorumlu olacaktır.³⁹⁶ İçerik sağlayıcı faaliyetlerine ilişkin olarak yer sağlayıcı ile yapmış olduğu sözleşme gereğince içerik sağlayıcının akdi sorumluluğu yer sağlayıcıya karşı özel kullanım koşullarına, gizlilik ve veri ilkelerine aykırı davranması sebebiyle doğacaktır.³⁹⁷

İçerik sağlayıcı web sitesi sahibi olması nedeniyle kullanıcılar ile arasında sözleşme ilişkisi kurulacaktır. Burada sunmuş olduğu hizmet gereğince kullanıcıların kişisel bilgilerine ulaşması mümkündür. İçerik sağlayıcı konumundaki web site sahibinin sözleşme hükümleri gereğince özen ve sır saklama yükümlülüğü olduğu gibi kullanıcıların verilerine müdahale etmeme, verilerin güvenliği, bunların gizliliğini sağlama gibi özel yükümlülüğü de mevcuttur.³⁹⁸

Ayrıca içerik sağlayıcı bazı durumlarda kendisi içerik hazırlamayıp başkasının hazırladığı içeriğin sunulmasını yapabilir. Bu durumda web site içeriğini hazırlayan veya tasarlayan ile arasında sözleşme ilişkisi kurulacaktır. Yine burada içerik sağlayıcı sözleşmedeki işin niteliğine göre belirlenecek yükümlülükler aykırı davranmasından sorumlu olacaktır.³⁹⁹

İçerik sağlayıcının verdikleri hizmete ilişkin kendi eylemleri ile ya da yardımcı kişilerin eylemleri bakımından önceden hazırlamış olduğu sözleşmedeki sorumsuzluk şartları işin niteliği gereği uzmanlık gerektirmesi nedeniyle TBK 115. ve 116. maddeleri gereğince geçersizdir.⁴⁰⁰

2.2.5.2.2. Haksız Fiil Sorumluluğu

5651 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile "*içerik sağlayıcı, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumludur*" hükmü ile içerik sağlayıcının

---

³⁹⁶ age. s. 239.

³⁹⁷ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 358.

³⁹⁸ Mine Kaya 2015, age. s. 239.

³⁹⁹ age. s. 239.

⁴⁰⁰ age. s. 239.

sorumluluğu düzenlenmiştir. Aynı maddenin 2. fıkrası ile “*içerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu değildir.*” şeklinde düzenleme yer almaktadır. Bu nedenle içerik sağlayıcının sorumluluğunu kendisine ait içeriğin sunulması ve başkalarına ait içeriğin sunulmasındaki sorumluluk olarak ayrı ayrı incelemekte fayda olacaktır.

5651 sayılı Kanunun’ un 4/1 maddesi ile bahsedilen sorumluluk içerik sağlayıcının kendi kusurlu eyleminden kaynaklanan sübjektif kusur sorumluluğudur.⁴⁰¹ İnternet ortamında kendisine ait içeriği kullanıma sunan içerik sağlayıcı sunmuş olduğu kendisine ait içerikten genel hükümlere göre sınırsız sorumlu olup bir istisna yani muafiyet söz konusu değildir.⁴⁰² Yani içerik sağlayıcının ürettiği ya da değiştirdiği veya sağladığı her türlü içerikten dolayı sorumluluğu bulunmaktadır.⁴⁰³ Burada sorumluluğun belirlenebilmesi için öncelikle içeriğin ne olduğu tespit edilmelidir böylece içerik sağlayıcının kim olduğu da tam olarak anlaşılabilir.⁴⁰⁴

İçerik sağlayıcı kural olarak kendi içeriği nedeniyle sorumlu iken başkasına ait içerikten sorumlu değildir. İçerik sağlayıcının kural olarak başkasına ait içerikten sorumlu olmayacağına ilişkin bu kural doktrinde sorumluluk muafiyeti olarak adlandırılmaktadır.⁴⁰⁵ Ancak 5651 sayılı Kanun 4/2 maddesinin son cümlesi

“Ancak, sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumludur.”

şeklinde düzenlenerek ile bu kurala istisna getirilmiştir. Kanun koyucu burada içerik sağlayıcıyı başkasına ait içeriği sunduğu durumlarda sorumluluğunu belirli şartlara bağlamıştır. Bu şartlar bağlantı sağlama, içeriği benimseme, ulaşmayı amaçlama ve açıkça belli etme olup bu kavramlar yoruma açık olduğu gibi ispatlanması da çok güçtür.⁴⁰⁶ İçerik sağlayıcının sorumluluğunun doğabilmesini belirleyen temel şart bağlantı sağlama kavramıdır. Buradaki bağlantı sağlama başka bir içeriğe ulaşmak için link verme (bağlantı yapma) veya banner (reklam bandı) yoluyla aracılık etmeyi ifade etmektedir.⁴⁰⁷ Kanun koyucu içeriği benimseme ve ulaşmayı amaçlama kavramlarının

---

⁴⁰¹ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 118.

⁴⁰² Ümit Gezder 2019, age. s. 85.

⁴⁰³ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 118.

⁴⁰⁴ age, s. 87.

⁴⁰⁵ Ümit Gezder 2019, age. s. 153; Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 361.

⁴⁰⁶ Muharrem Özen ve İhsan Baştürk (2011), *Bilişim-İnternet ve Ceza Hukuku*, Adalet, Ankara, s.271.

⁴⁰⁷ age. s. 269.

da tanımını yapmamıştır. Ancak, kastedilen başkasına ait içerik hakkında bilgi sahibi olarak içeriğe katılmak, bu içeriği hazırlamadığı halde öyle davranmak ya da bu içerikteki ifade veya verilerle kendisi özdeşleştirmek suretiyle kullanıcılara bu içeriği sunmak olarak ifade edilebilir.⁴⁰⁸ Bu kavramlar somut olaya göre değişecek olup her olay kendi özelinde değerlendirilmeli ve orta düzeye kullanıcı gözünden olaya bakılmalıdır.⁴⁰⁹ Yine madde içinde geçen açıkça ifadesi ile de anlatılmak istenen şüpheye yer vermeyecek şekilde olan olarak anlaşılmalıdır.⁴¹⁰

Belirtilen şartların varlığı halinde başkasına ait içeriği paylaşan kullanıcı içerikteki hukuka aykırılıktan genel hükümlere göre sorumlu tutulacaktır. Buna göre TBK 49. maddesi vd. hükümleri çerçevesinde haksız fiilin faili olarak kusur esasına göre sorumlusu olacaktır. Burada kusurun derecesi belirlenirken başkasına ait içeriği bilerek ve bunun diğer kullanıcılara ulaşmasını kolaylaştırmak amacıyla paylaşılmış olması gerekliliği değerlendirilmelidir.⁴¹¹

Yargıtay bir kararında, içerik sağlayıcıyı içeriği sadece kullanıma sunmakla sorumlu tutmuş ve sorumluluğun türünü 5651 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında kusursuz sorumluluk olarak belirlemiştir.⁴¹² Ancak genel hükümler ifadesi ile neyin kastedildiği belirtilmediğinden TCK'nin suça ilişkin hükümlerine gönderme yapıldığını savunan görüş de mevcuttur.⁴¹³ Bu görüşe göre, içerik sağlayıcı başkasına ait içeriği paylaşması nedeniyle iştirak eden olarak sorumlu tutulabilecek ancak bağlantı sağladığı içeriğin suç unsuru barındırdığını bilmesinin yanı sıra bağlantı sağlayarak asıl fiilin fiilini gerçekleştirmesi sağladığını da bilmesi aranacaktır.⁴¹⁴

---

⁴⁰⁸ Mine Kaya 2015, age. s. 244.

⁴⁰⁹ age. s. 244.

⁴¹⁰ age. s. 244.

⁴¹¹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 365-366; Mine Kaya 2015, age. s. 247-248.

⁴¹² Yargıtay 4. HD. 16.09.2014T., 2014/7834 E., 2014/11797 K. “*Dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgelerle özellikle "www.o__tv.com" adlı internet sitesinin künyesine dair belgenin incelenmesinden; 5651 Sayılı Kanun madde 3'e göre içerik sağlayıcının Kanunun emredici hükmüne rağmen belirtilmediği, ortam paylaşanların ayrıca içerik sağlayıcıyı araştırmakla yükümlü olmadığı 5651 Sayılı Kanun'un madde 4'e göre içerik sağlayıcının salt kullanıma sunmakla kusursuz sorumluluk türüyle sorumlu olduğu, künye bilgilerine göre imtiyaz sağlayıcının davalı olduğu, böylece ortamı kullanıma sunanın da davalı olduğu, bu durumda davalının 4. madde kapsamında kusursuz sorumlulukla sorumlu olacağı açıktır. Diğer davalının ise sorumluluğunun türünün sitedeki yetkilerine göre belirlenmesi gerektiği açıktır. Şu durumda davanın esastan çözümlenmesi gerekli iken yazılı gerekçeyle davanın reddedilmiş olması doğru görülmemiş; hükmün bu sebeple bozulması gerekmektedir.*” <https://www.kazanci.com.tr/> Erişim Tarihi: 11.01.2022.

⁴¹³ Muharrem Özen ve İhsan Baştürk 2011, age. s. 273.

⁴¹⁴ age. s.274.

2.2.5.3. İnternet İçerik Sağlayıcının Cezai Sorumluluğu

İçerik sağlayıcı ürettiği, değiştirdiği ve sağladığı bilgi veya verileri başkalarına sunması sonucunda belli suçların işlenmesine neden oluyorsa bu eylemler nedeniyle ceza hukuku anlamında sorumlu olacaktır.⁴¹⁵

5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin 4. fıkrası gereğince, suçla konu internet içeriklerini oluşturan ve yayanlar hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu takdirde bu suçların faillerine ulaşmak için gerekli olan bilgiler yer sağlayıcılar tarafından hâkim kararı üzerine adli mercilere verilir. Bu bilgileri vermeyen içerik sağlayıcıların sorumluları, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, üç bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Ayrıca 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesinin 5. fıkrası ile içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen içerik sağlayıcılara elli bin Türk lirasından beş yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verileceği düzenlenmiştir.

2.2.6. Toplu Kullanım Sağlayıcılar

5651 sayılı Kanun m. 2/i ile toplu kullanım sağlayıcıyı "*Kişilere belli bir yerde ve belli bir süre internet ortamı kullanım olanağı sağlayan*" olarak tanımlamıştır. İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik ile internet toplu kullanım sağlayıcıları ve ticari amaçlı internet toplu kullanım sağlayıcıları olmak üzere ikili ayrıma gidilmiştir. Yönetmelik m. 3/g internet toplu kullanım sağlayıcı "*Kişilere belli bir yerde ve belli bir süre internet ortamı kullanım olanağı sağlayan gerçek ve tüzel kişileri*" şeklinde tanımlamıştır. Otobüs terminali, havalimanı, oteller, kafeler kar amacı gütmeyen kullanım olanağı sunan kişi ve kuruluşlara örnek verilebilir.⁴¹⁶ Yönetmelik m.3/I ticari amaçla internet toplu kullanım sağlayıcı

"İnternet salonu ve benzeri umuma açık yerlerde belirli bir ücret karşılığı internet toplu kullanım sağlayıcılığı hizmeti veren veya bununla beraber bilgisayarlarda bilgi ve beceri artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki oyunların oynatılmasına imkân sağlayan gerçek ve tüzel kişileri"

⁴¹⁵ age. s.268.

⁴¹⁶ Bülent Kent 2019, age. s. 47-48.

olarak tanımlamıştır. İnternet hizmetini ücret karşılığı sunan internet kafeler ise en yaygın örnektir.⁴¹⁷

Toplu kullanım sağlayıcıların internet erişiminde teknik bir işlevi olmamakla beraber sadece internet giriş aboneliklerini diğer kişisel kullanıcıların hizmetine sunarlar.⁴¹⁸ Başka bir anlatımla İnternet ağında iletişimin gerçekleşmesini sağlayan asli unsuru bulunmamakta fakat bilgisayarlarını ve internet aboneliklerini kişisel kullanıcılarla paylaşmaktadırlar.⁴¹⁹

2.2.6.1. Toplu Kullanım Sağlayıcıların Yükümlülükleri

Toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülükleri içerik filtreleme, erişim kayıtlarını kaydetme, kullanıcıları tanılayacak sistem kurma yükümlülükleri olarak ayrı başlıklar halinde incelenecektir. Bunun yanı sıra ticari toplu kullanım sağlayıcıların ek yükümlülükleri ise ayrıca incelenecektir.

2.2.6.1.1. İçerik Filtreleme Yükümlülüğü

5651 sayılı Kanun m.7/2 ile

“Ticari amaçla olup olmadığına bakılmaksızın bütün internet toplu kullanım sağlayıcılar, konusu suç oluşturan içeriklere erişimin engellenmesi ve kullanıma ilişkin erişim kayıtlarının tutulması hususlarında yönetmelikle belirlenen tedbirleri almakla yükümlüdür.”

oldukları hükme bağlanmıştır.

İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik m.4 ile internet toplu kullanım sağlayıcılar, konusu suç oluşturan içeriklere erişimi önleyici tedbirleri almak amacıyla içerik filtreleme sistemini kullanmakla yükümlü tutulmuştur. Yönetmeliğin m.3/d ile filtreleme sistemi *“İnternet ortamında web adresi, alan adı, IP adresi, kelime ve benzeri kriterlere göre erişimi engelleyen yazılımları ve donanımları”* şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca içerik filtreleme sisteminin yanı sıra güvenli internet hizmeti de alabilecekleri ek tedbir düzenlemeleri arasındadır.

Ticari amaçlı toplu kullanım sağlayıcılar içerik filtreleme yükümlülüğüne ek olarak ilgili yönetmeliğin m. 5/b ile ailenin ve çocukların korunması ile konusu suç oluşturan içeriklere erişimi önleyici tedbirleri almak amacıyla içerik filtreleme

---

⁴¹⁷ Ali Haydar Doğu 2014, agm. s. 326.

⁴¹⁸ agm. s. 326.

⁴¹⁹ Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 83.

sistemini ve güvenli internet hizmetini kullanma yükümlülüğüne de tabi tutulmuştur. Yine ticari faaliyet gösteren toplu kullanım sağlayıcılar İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmeliği'nin m. 5/c ile kullanılan içerik filtreleme sistemini aktif ve güncel halde bulundurarak, herhangi bir müdahale ile devre dışı kalmasını önlemekle yükümlüdür.

2.2.6.1.2. Erişim Kayıtlarını Kaydetme Yükümlülüğü

Ticari amaç olsun ya da olmasın tüm toplu kullanım sağlayıcılar İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik m. 3/b gereğince erişim kayıtlarını elektronik ortamda kendi sistemlerine kaydetmek ve iki yıl süre ile saklamakla yükümlüdür. Ticari toplu kullanım sağlayıcılar ise bu yükümlülüğe ek olarak yönetmelik m. 4/e ile kaydedilen bilgileri ve bu bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini teyit eden değeri kendi sistemlerine günlük olarak kaydetmek ve bu verileri iki yıl süre ile saklamakla yükümlüdür.

Kullanıcı kimliği, kullanım içeriği, kullanım trafiği gibi kişisel verilerden kabul edilecek kayıtların internet kafe, otel, otobüs işletmeleri ya da buna benzer toplu kullanım sağlayıcı niteliğindeki tüm gerçek ya da tüzel kişilere depolanma yetkisinin hatta yükümlülüğünün belirsiz bir çerçevede ve yönetmelik ile getirilmesinin anayasanın temel ilkeleri ile bağdaşmadığı yönünde görüşler mevcuttur. Yönetmelik ile getirilen bu yükümlülüğün kamu düzeni ya da milli güvenlik gerekçesiyle dahi getirildiği hususuna yer verilmemiş olup kanunla ve belirli sınırlar içinde yapılması gerektiği hususunun atlanması eleştirilere neden olmuştur.⁴²⁰

2.2.6.1.3. Kullanıcıları Tanımlayacak Sistem Kurma Yükümlülüğü

İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik m. 3/c ile toplu kullanım sağlayıcılar kamuya açık alanlarda internet erişimi sağlayan toplu kullanım sağlayıcılar, kısa mesaj servisi (sms) ve benzeri yöntemlerle kullanıcıları tanımlayacak sistemleri kurmakla yükümlü kılınmıştır.

2.2.6.1.4. Ticari Toplu Kullanım Sağlayıcılara Getirilen Ek Yükümlükler

İnternet Toplu Kullanım Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik ile ticari amaç güden toplu kullanım sağlayıcılara m. 5/a, ç ile mülki idare amirinden izin belgesi

---

⁴²⁰ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 316; Mine Kaya 2015, age. s. 249-250.

almak, erişim sağlayıcılardan sabit IP almak, sabit IP kullanmak ve sabit IP değişikliklerini on beş gün içerisinde mülki idare amirliklerine bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülük olası durumda suç işlenen sisteme ve faile ulaşmayı kolaylaştırmak için getirilmiştir.⁴²¹ Ek olarak yönetmeliğin m. 5/f ile İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğe göre işyerinin kapatılmasının veya devrinin on beş gün içinde yetkili mülki idare amirliğine bildirmek ve izin belgesini teslim etme yükümlülüğü de bulunmaktadır.

2.2.6.2. Toplu Kullanım Sağlayıcıların Hukuki ve Cezai Sorumluluğu

5651 sayılı Kanun ile erişim sağlayıcı, yer sağlayıcı, içerik sağlayıcı ve son güncelleme ile de sosyal ağ sağlayıcısının yükümlülük ve sorumlulukları özel olarak düzenlenmişse de internet toplu kullanım sağlayıcılarının sorumluluğuna ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak suç sayılan bir eylem veya işlemin söz konusu olması durumunda örneğin, internet yolu ile dolandırıcılık, kredi kartı sahteciliği, hakaret, tehdit gibi hukuka aykırı eylemleri gerçekleştiren ya da bu fiillere iştirak eden toplu kullanım sağlayıcılar hukuki ve cezai sorumluluğu olmalıdır.⁴²² Toplu kullanım sağlayıcılarının sorumluluğunun doğabilmesi için kusurunun ve olması gerekmekte olup hukuka eylemden zarar gören kişinin bu zararını ve toplu kullanım sağlayıcının kusurunu ispat etmesi gerekmektedir.⁴²³

2.2.7. 5651 Sayılı Kanun Kapsamında Unutulma Hakkı

Hukukumuzda unutulma hakkına ilişkin doğrudan bir düzenleme bulunmamakla birlikte unutulma hakkına ilişkin birçok da tanım yer almaktadır. Unutulma hakkı kişinin, geçmişte yaşadığı ve özellikle dijital hafızada yer alan olayların zaman içerisinde unutulmasını, toplum tarafından öğrenilmemesini veya hatırlanmamasını istediği türde kişisel verilerinin silinmesini ve yayımlarının önlenmesini isteme yönündeki hakkı olarak ifade edilebilir.⁴²⁴ Başka bir ifadeyle, dijital hafızada yer alan bireye ait fotoğraf, kimlik bilgisi, adres ve diğer kişisel içeriğin,

---

⁴²¹ age. s. 251.

⁴²² Ali Fuat Özbakır 2019, age. s. 140.

⁴²³ age. s. 140-141.

⁴²⁴ Sinan Sami Akkurt (2016), "17.06.2015 Tarih, E.2014/4-56, K.2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde "Unutulma Hakkı", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 2608.

yine bireyin kendi talebi üzerine bir daha geri getirilemeyecek biçimde ortadan kaldırılması biçiminde tanımlanabilir.⁴²⁵ Yargıtay ise unutulma hakkını

“üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir.”

olarak tanımlamaktadır.⁴²⁶

Unutulma hakkı ilk olarak Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın 2014 tarihinde verdiği “Google İspanya Kararı” ile gündeme gelmiştir. Unutulma hakkının hukuki boyuta taşınmasını sağlayan ve çalışmalarda önemli bir yere sahip olan karar ise Avrupa Adalet Divanı tarafından 13.05.2014 tarihinde verilen C-131/12 sayılı Google İspanya kararıdır.⁴²⁷ İspanya’da Mario Costeja Gonzales isimli avukatın mali durumunun bozulması üzerine bir kısım malları satışa çıkarılır. Açık arttırma ilanı ise İspanya’da bir gazetede 1998 yılında yayınlanır. Mario Costeja daha sonra mali durumunu düzeltir. Bu sırada gazetede ilan hala yayınlanmaya devam etmektedir. Mario Costeja, 2010 yılında Google’da kendi ismi ile yapılan aramalarda 1998 yılındaki ilanın çıktığını ve ilan nedeniyle kişisel saygınlığının zarar gördüğü gerekçesiyle Google’dan ilgili bilgilerin çıkarılmasını ister. Google’ un bu talebi yerine getirmemesi üzerine İspanya Veri Koruma Kurumu’ başvurur. İspanya Veri Koruma Kurumu gazeteyi sorumlu tutmamakla birlikte Google kişinin verilerini işleyen olarak sorumlu tutmuştur. Google, kararı İspanya Yüksek Mahkemesi’ ne götürmüştür. Yüksek Mahkeme’ de konuyu Avrupa Adalet Mahkemesi’ne (CJEU) götürür. CJEU, kararında aradan 16 yıl geçmesi ve toplumun bilgi edinmesinde özel menfaat bulunmaması nedeniyle bilgilerin halen arama sonuçlarında yer alması kişinin kişilik hakkına zarar verici nitelikte bulmuştur. Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi’nin özel ve aile yaşamına saygıya ilişkin 7 ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin 8. maddelerini de esas alan CJEU tarafından 13.05.2014 tarihinde verilen karar ile arama sonuçlarından söz konusu bilgilerin çıkarılmasını ve bilgilerin kamu için erişilebilir olmaktan çıkarılmasını isteme hakkının olacağına karar vermiştir.⁴²⁸

---

⁴²⁵ Serdar Güleler (2012), “Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak "Unutulma Hakkı"”, *TBB Dergisi*, s. 226.

⁴²⁶ Yargıtay HGK: T:17.06.2015, E. 2014/4-56, K.2015/1679. www.kazanci.com.tr. Erişim Tarihi: 12.01.2022.

⁴²⁷ Abdurrahim Çınar (2021), “Unutulma Hakkının Ortaya Çıkış Serüveni ve Kapsamının Değerlendirilmesi”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, s. 560.

⁴²⁸ Tamer Soysal (2019), “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, s. 350-353.

Avrupa Adalet Mahkemesi kararı ile açıkça unutulma hakkından bahsedilmese de kararın etkisinden sonra unutulma hakkı, General Data Protection Regulation (GDPR) 17. Madde ile right to erasure (right to be forgotten) başlığı altında düzenlenmiştir.⁴²⁹

Tanımlardan yola çıkılarak unutulma hakkının, unutulması talep edilen bilgi ve bu bilginin üstünden geçen zaman olmak üzere iki unsuru vardır. Bunlardan ilki paylaşılan bilginin gerçeği yansıtması yani doğru olması ve doğruluğunun yanı sıra bilginin hukuka uygun olarak alenileşmiş olmasıdır. Unutulma hakkına konu olan bilgi genel olarak başlangıçta hukuka uygun bir şekilde yayınlanmış ve alenileşmiş olmakla birlikte aradan zaman geçmesiyle artık güncelliğini yitirebilecek ve herhangi bir üstün menfaati karşılamayacak olması halinde bilginin erişime açık olması ve yayılması sahibi için hukuka aykırılık teşkil edebilecektir.⁴³⁰ Bilgilerin başlangıçtaki ediniliş biçimi ve yayımı hukuka uygun ve içeriği doğru iken zamanla doğruluğu değişebilmektedir.⁴³¹ Burada dikkat edilmesi gereken husus ise bilginin geçmişte hukuka aykırı şekilde alenileştiği ya da unutulma hakkı konusu olan haberin gerçek olmadığı iddiası kural olarak doğrudan unutulma hakkının konusunu oluşturmayacağı hususudur.⁴³² Unutulma hakkının kullanılmasına ilişkin diğer unsur ise zamandır. Paylaşılan bilginin zamanla güncelliğini kaybetmesi önem arz etmekte olup geçmişte toplumun haber alma hakkı çerçevesinde güncel ve doğru olan bir bilginin zaman içerisinde bu özelliğini kaybetmesi ve toplum için artık bir önem taşımamalıdır.⁴³³ Bir başka ifadeyle zamanla bilginin yayımlanmasındaki kamusal önem azalabilmekte, kişinin özel yaşamına ve özel hayatın gizliliğine dair menfaati öne çıkmaktadır.⁴³⁴ Yargıtay bir kararı ile

“Başvuruya konu haberin ilk kez yayımlandığı tarihte, her hangi bir eleştiri veya yorum yapılmaksızın internet üzerinde yorumsuz biçimde yayınlanmasının, olay tarihinde kişilik haklarına karşı bir saldırı veya ihlal içermediği, bu haliyle ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilebileceği, Başvuranın beraat etmeleri sonucu, aradan geçen dokuz yıl sonra, haberin "güncellik" değerini yitirdiği, dolayısıyla haberin o tarihte "gerçeklik ve doğruluk" kriterlerini karşılamasının artık bir önemi kalmadığı, Habere konu olan yargılama sürecinin tüm aşamalarıyla sona

---

⁴²⁹ agm. s.353.

⁴³⁰ Cemile Turgut (2021), *Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, s.216.

⁴³¹ Eren Sözüer (2017), *Unutulma Hakkı İnsan Hakları Hukuku Perspektifinden Bir İnceleme*, Oniki Levha Yayınevi, İstanbul, s.43-44.

⁴³² Cemile Turgut 2021, agt. s. 216.

⁴³³ Eren Sözüer 2017, age. s. 46-47.

⁴³⁴ age. s.45.

ermesiyle birlikte, habere konu olan kişi için haksızlık içeren durumun, toplum tarafından öğrenilmesinin, geçmişte gerçeklik ve doğruluk payı varmış gibi ifşa edilmesi anlamına gelebileceği, dolayısıyla adı geçen habere istenildiği zaman ulaşılmasının, toplum açısından yanlış algılamaya yol açabileceği”

değerlendirmesinde bulunmuştur.⁴³⁵ Yargıtay kararlarından da anlaşılacağı üzere ilk paylaşıldığı ve alenileştiği anda hukuka aykırı olmasa bile, artık zamanın geçmesiyle bilginin herkes tarafından ulaşılabilir olması ve menfaatine aykırı düşmesi kişilik hakkını zedelemektedir.

Yargıtay bir İnternet haberinin unutulma hakkı kapsamında internetten çıkarılabilmesi için; yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel bir veri olarak kabul edilememesi, kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği) habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı, haber veya makalenin konusu, bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı içerip içermediği, halkın ilgili veriye yönelik ilgisi gibi hususlarının ayrı ayrı incelenmesi gerektiğini de ayrıca ifade etmiştir.⁴³⁶

Kişisel verilerin dijital hafıza da bulunmasında üstün kamu yararı bulunmuyorsa ilelebet saklanması ve hatırlanması, başta onu ve haysiyet, özel hayatın gizliliği, iktisadi varlık ve hürriyet gibi pek çok kişisel değeri sarsacak ve kişi için yaşamının geri kalanını normal şekilde sürdürebilmesinin kendinden beklenemez hale gelmesine yol açacaktır.⁴³⁷ Bu bağlamda unutulma hakkının, Anayasa m.12 vd. hükümleri anlamında temel hak ve hürriyetlerle, TMK m.23 vd. ile TBK m.58 hükümleri anlamında ise kişisel değerlerle olan ilişkisi hatta onlardan biri olarak kabul edilebilmesi dolayısıyla kişilik hakkı kapsamında değerlendirilebileceği görüşü mevcuttur.⁴³⁸

5651 sayılı Kanun'da 7253 sayılı Kanun ile özellikle m.9 ve m.10 ile getirilen düzenlemenin hukukumuzda unutulma hakkını işaret ettiği anlaşılmaktadır. 5651 sayılı Kanun ile unutulma hakkının kullanılması kişilik hakkının ihlali gerekçesiyle içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi yolu ile mümkün kılınmıştır. 5651 sayılı Kanun'a 7253 sayılı Kanun ile getirilen değişiklikle söz konusu Kanun'un 9/10 maddesi ile

---

⁴³⁵ Yargıtay 19. CD. T:10.12.2018, E. 2018/7735, K.2018/13080. www.kazanci.com.tr. Erişim Tarihi:12.01.2022.

⁴³⁶ Yargıtay 19.CD. T:05.06.2017, E. 2016/15510, K. 2017/5325. www.kazanci.com.tr. Erişim Tarihi:12.01.2022.

⁴³⁷ Sinan Sami Akkurt 2016, agm. s. 2613.

⁴³⁸ agm. s. 2613.

“İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir”

şeklinde hüküm ile kişilik hakkı ihlal edilen kişinin adının internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebileceği düzenlenmesi eklenmiştir. Kanun metninde her ne kadar doğrudan “unutulma hakkı” şeklinde açık ifade olmasa da metnin özünün unutulma hakkına işaret ettiği ve yasal dayanak haline geldiği görülmektedir.

5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi ile internet ortamında yayınlanan içerik nedeniyle unutulma hakkı ihlal edilen kişiye üç farklı imkan tanınmıştır. Bu imkânlardan ilki, ihlale yol açan internet sitesinin içerik sağlayıcısına başvurarak içerik sağlayıcıya ulaşamadığı takdirde yer sağlayıcıya başvurarak hukuka aykırı olan içeriğin uyarı yöntemi ile yayından çıkarılmasını talep etmektir. İkinci imkân ise doğrudan Sulh Ceza Hâkimi’ne başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini talep etmektir. Bu imkânlara ek olarak 7253 sayılı Kanun değişikliği ile getirilen doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin yayından çıkarılması imkândır. Ancak Kanun metninde bahsedilen içeriğin çıkarılması yöntemi ile içeriğin tamamen dijital ortamdaki kaldırılmasından değil aslında o içeriğin arama motorlarından listelenmesinin önüne geçilmesinden bahsedilir.⁴³⁹ 5651 sayılı Kanun çerçevesinde erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından çıkarılması hususuna daha önceden detaylı bir şekilde değinilmesi sebebiyle burada anlatılmamıştır. Son olarak yine aynı değişiklik ile Kanun’un 9/10 maddesine eklenen başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilmesi imkânıdır.

5651 sayılı Kanun’un 5/2 maddesi gereğince 8 ve 9. maddelerine göre haberdar edilmesi halinde ve teknik olarak imkân bulunduğu ölçüde hukuka aykırı içeriği yayından kaldırmakla yükümlüdür. Kanun maddesinde “hukuka aykırı içerik” şeklinde bir ibare bulunmaktadır. Bu ibare aslında kanun maddesinin unutulma hakkı kavramına aykırı olduğunun bir göstergesidir. Unutulma hakkı mahkeme kararlarında da belirtildiği üzere ilgili içeriklerin hukuka aykırı olmasından ziyade hukuka uygun içeriklerin kaldırılmasına ilişkindir. Bu nedenle hukuka aykırı içerikler için erişimin engellenmesi ya da içeriğin yayından çıkarılması yoluna başvurulması doğru bir

---

⁴³⁹ Mehmet Bedii Kaya, *Unutulma Hakkı*, s.6-7. <https://www.mbkaya.com/hukuk/unutulmahakki.pdf>
Erişim Tarihi: 12.01.2022.

yöntem iken bunun unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmenin doğru olmadığı kanaatindeyiz. 5651 sayılı Kanun'un m.9/10

“İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir”

şeklindedir. Bu düzenleme, kanun kapsamında her ne kadar doğrudan unutulma hakkı şeklinde ifade edilmemiş de olsa özünde unutulma hakkına işaret etmektedir.

Ülkemizde unutulma hakkına ilişkin ilk kararlardan biri Korkuteli Sulh Ceza Hakimliği'nin 13.08.2020 tarih ve 2020/344 esas sayılı, cinsel saldırı suçundan hüküm giyen milli güreşçi R.Ç. hakkında çıkan haberlerin, kişilik hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle unutulma hakkının kullanılması suretiyle erişim engeli getirilmesidir. Kararın gerekçesinde haberin üzerinden zamanın geçtiği ve sanığın hayatında temiz bir sayfa açma hakkının olduğu belirtilmiştir.⁴⁴⁰ Her ne kadar lehe karar vermiş olsa da cinsel saldırı suçundan ceza almış ve karar tarihinde hala cezaevinde cezasını çekmekte olan bu nedenle hakkında çıkan haberlerin güncelliğini yitirmemesi göz önünde bulundurulduğunda da sanık lehine unutulma hakkının kullanılmış olması kanaatimizce isabetsizdir.

Bir başka güncel karar ise, İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği'nin 14.01.2022 tarih ve 2022/252 sayılı kararı ile haber ve paylaşımların silinmelerine ve arama motorlarından çıkartılmasına yönelik vermiş olduğu karardır. Kararın gerekçesi ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) AKP tarafından yönetildiği dönemden kalan borçları nedeniyle belediyenin hesaplarına haciz işlemi uygulatan MET-GÜN İnşaat Taahhüt ve Tic. A.Ş. ve sahibi Metin Güneş ile ilgili birçok haber ve sosyal medya paylaşımının, kişilik hakları ihlaline neden olmasıdır.⁴⁴¹

---

⁴⁴⁰<https://www.evrensel.net/haber/412053/guresci-cakira-unutulma-hakki-verildi-akdeniz-haber-kamuyuilgilendiriyor> Erişim Tarihi:12.01.2022. <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/fulya-soybas/tecavuzcunun-unutulma-hakki-olabilir-mi-41592216> Erişim Tarihi: 12.01.2022.

⁴⁴¹ <https://ifade.org.tr/engelliweb/> Erişim Tarihi: 12.01.2022.

BÖLÜM III

SOSYAL MEDYA ARACILIĞIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN KİŞİLİK HAKKI İHLALLERİNDE GENEL HÜKÜMLERE GÖRE HUKUKİ KORUMA

3.1. GENEL HÜKÜMLERE GÖRE HUKUKİ KORUMA İŞLEMLERİ

Kişiliğin, özel hukuk açısından korunmasında genel ilkeler TMK ile düzenlenmiştir. TMK’de kişiliğin korunması ile ilgili hükümlerden 23. madde kişinin kendi rızasına dayanan saldırılara karşı korumaktayken, 24. madde bir rıza mevcut olmadan yapılan saldırılara karşı korumaktadır.⁴⁴²

3.1.1. Kişinin Kendi Rızasına Dayanan Saldırlara Karşı Korunması

TMK 23. madde ile kişilik hakkının hukuki işlemlere konu yapılması düzenlenmekte yani bu hüküm kişilik hakkı üzerinde tasarruf niteliği taşıyan hukuki işlemlerin geçerlilik sınırını çizmektedir.⁴⁴³ TMK 23. madde ile kimsenin hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemeyeceği aynı maddenin ikinci fıkrası ile kimsenin özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlandıracağı düzenlenmiştir. Bu şekilde kişilerin kişilik hakkını hukuki işlemlere konu yapmaktan, kişilik hakkından vaz geçmekten veya aşırı derecede sınırlandıran işlemler yapmaktan korumaktadır.⁴⁴⁴ Hukuk düzeni, kişinin kendi iradesiyle dahi olsa maddi, manevi, iktisadi bütünlüğünü tehlikeye düşürecek şekilde kişiliğini oluşturan unsurları kısıtlamasına engel olmaktadır.⁴⁴⁵

TMK 23. madde ile korunan değerler, kişiliği oluşturan unsurların, ehliyetlerin ve maddi, manevi, iktisadi varlıkların hukuki işlemlere konu olamayacağı yani devir ve feragat edemeyeceğidir.⁴⁴⁶ TMK 23. madde ile sağlanan koruma sadece kişinin hak

---

⁴⁴² Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 87; Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 103-104.

⁴⁴³ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 87.

⁴⁴⁴ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 354.

⁴⁴⁵ Jale Akipek ve Turgut Akıntürk 1989, age. s.362.

⁴⁴⁶ age. s. 362.

ehliyeti, fiil ehliyeti ve özgürlüğünü kapsamamakta kişilik hakkı kapsamına dâhil olan her türlü kişisel değerleri korumaktadır.⁴⁴⁷ Bu hüküm ile kişiliği bir bütün olarak koruduğu gibi kişiliği oluşturan unsurları da korumaktadır.⁴⁴⁸

TMK madde 23 ile yasağa uyulmadığı takdirde ne yaptırım uygulanacağı belirtilmemiştir. Bu yasağa uymamanın yaptırımı TBK'nin 27. maddesi ile düzenleme bulmuştur. Bu haliyle TBK'nin 27. maddesi TMK'nin 23. maddesinin tamamlayıcısı niteliğindedir.⁴⁴⁹ TBK m. 27 ile "*Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.*" denmektedir. Bu madde ile kişilik hakkına aykırılık kesin hükümsüzlük nedeni olarak açıkça belirtilmiştir. Bu doğrultuda TMK m.23 ile yasağa uyulmadığı takdirde yasağın yaptırımı işlemin kesin hükümsüzlükle sonuçlanmasıdır.⁴⁵⁰ Özel kişilik haklarına ilişkin sözleşmeler TMK m.23 hükmünün çizmiş olduğu sınırlar içinde kalmak şartıyla TBK m.27 hükmüne uygun ve geçerlidir.⁴⁵¹

Hükmün amacı kişinin serbest iradesi le düzenleyeceği hukuki işlemlerin sınırını çizmektedir. Kişinin hak ve/veya fiil ehliyetinden kısmen ya da tamamen vazgeçip bir anlamada köle olmayı kabul ettiği yönündeki yapacağı hukuki işlem ve taahhüt kesin olarak hükümsüzdür.⁴⁵² Yani kişinin kişilik değerlerine saldırıda bulunulmasına rıza göstererek yapmış olduğu her sözleşme geçersiz olmamakla birlikte geçersiz olması gerekenler kişilik hakkını tümüyle ortadan kaldıran ve bu yönde tehlikeye düşürmeye yönelik ya da kullanılmasını olanaksızlaştıracak veya güçleştirecek olan sözleşmeler geçersizdir.⁴⁵³

3.1.2. Kişinin Rızası Dışında Yapılan Saldırlara Karşı Korunması

Kişilik hakkına yönelik kişinin rızası olmaksızın gerçekleşen hukuka aykırı bir fiil sonucunda kişilik hakkı zedelenen kişi TMK kapsamında hukuki koruma hakkına sahiptir.

---

⁴⁴⁷ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 103-104; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 208; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 88.

⁴⁴⁸ Jale Akipek ve Turgut Akıntürk 1989, age. s. 363.

⁴⁴⁹ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 87.

⁴⁵⁰ Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s. 104.

⁴⁵¹ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 358.

⁴⁵² M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 206.

⁴⁵³ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 432.

3.1.2.1. Kişinin Rızası Olmaksızın Kişilik Hakkına Saldırı Olması

Kişilik hakkına saldırılar, kişinin rızası bulunmaksızın çoğunlukla kişinin iradesine karşı üçüncü şahısların kusuruna dayanan ya da dayanmayan fiillerle gerçekleşebilir.⁴⁵⁴ TMK madde 24 ile hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimsenin hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebileceğini düzenlemiştir. Aynı maddenin 2. fıkrası ile müdahalenin ne zaman hukuka aykırı olup olmayacağı düzenlenmiştir. Kişinin hukuken korunmaya değer varlıklarına müdahale her zaman mümkün olmayacağı için buna TMK m. 24/2 ile sınırlama getirilmiştir.⁴⁵⁵

Kişilik hakkına saldırıda kişinin rızası dışında yapılan saldırılara karşı kişiyi korumanın kapsamına kişilik hakkı kapsamına giren tüm değerler girmektedir.⁴⁵⁶ Kişinin hayatı, sağlığı, onur ve haysiyeti, resmi, sesi, özel hayatının gizliliği ve zamanla oluşan ve tek tek saymanın mümkün olmadığı kişiliği oluşturan tüm unsurlar koruma kapsamındadır.⁴⁵⁷ Rıza dışında yapılan saldırının ağır ya da hafif olmasına bakılmaksızın kişilik değerlerine yapılan en hafif saldırı dahi koruma kapsamındadır.⁴⁵⁸

3.1.2.2. Kişilik Hakkına Yönelik Fiilin Hukuka Aykırı Olması

Genel olarak hukuka aykırılık, hukuk kurallarına ters düşme, hukuk düzeni tarafından izin verilmeme ve hoş görülme şeklinde hukuka aykırı saldırıda hukuk kurallarına aykırı olan, hukuk düzeni tarafından izin verilmeyen bir eylem davranış şeklinde tanımlanabilir.⁴⁵⁹

TMK 24. maddesi ile kanun koyucu “ *Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse*” şeklinde ifade kullanmıştır. Aynı madde ile kanun koyucu kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebepleri dışında kalan her saldırıyı hukuka aykırı kabul etmiştir. Bu şekilde hukuka aykırılık kavramı açıklanmak ve belirli sınırlara alınmak istenmişse de yeterli açıklıkta olmayıp bunların koşulları ve temellendirmeli farklı madde ve farklı kanun metinlerinde yer almıştır.⁴⁶⁰ Bu durumda hukuka aykırılığın tespitinde takdir yetkisine dayanarak görev mahkemelere

⁴⁵⁴ Jale Akipek ve Turgut Akıntürk 1989, age. s. 282.

⁴⁵⁵ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 149.

⁴⁵⁶ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 460.

⁴⁵⁷ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 218.

⁴⁵⁸ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 460.

⁴⁵⁹ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 400.

⁴⁶⁰ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 461.

düşmektedir. Burada hâkim saldırıya uğrayan kişinin hukuken korunmaya değer çıkarının bulunup bulunmadığına bakmalıdır.⁴⁶¹ Daha açık bir ifade ile hâkim kişilik hakkının konusuna giren kişisel değerlerin saldırıya uğrayıp uğramadığına bakmalı daha sonra ise kişilik hakkına yönelik fiilin hukuka aykırılığını gideren bir hususun olup olmadığına bakmalıdır.⁴⁶² Burada hâkim kanundan ve gelenek hukukundan yararlanacak gerekirse kendisi hukuk yaratacaktır.⁴⁶³

Ayrıca kişilik hakkına yönelik saldırıda kişilik hakkı ihlalinin oluşması için hukuka aykırı fiilin kusurlu olarak işlenmesine gerek yoktur. Yani hukuka aykırı fiili işleyen kişinin hiç kusuru olmasa dahi kişilik hakkı ihlali oluşabilir.⁴⁶⁴

3.2. KİŞİLİK HAKKINA SALDIRIDA HUKUKA UYGUNLUK NEDENLERİ

TMK ve TBK ile kişilik hakkına ihlalleri hukuka aykırı olmaktan çıkaran haller; kişilik hakkı ihlal edilenin rızası, daha üstün nitelikli özel ve kamusal yarar, kanunun verdiği yetkinin kullanılması, haklı savunma, zorunluluk hali olarak gösterilir.

3.2.1. Kişilik Hakkı İhlal Edilenin Rızası

Kişi, kişisel değerlerinden herhangi birine bakası tarafından yapılacak müdahaleye izin vermiş ise bu müdahale bir kısım zararlar doğursa bile artık hukuka uygundur.⁴⁶⁵ Hukuken geçerli bir rızaya dayanarak yapılan müdahaleler hukuka aykırı sayılmaz ve failin sorumluluğunu doğurmaz.⁴⁶⁶ Yani kişi üzerinde tasarruf edebileceği bir hakka yönelik ve sınırları belirlenmiş müdahaleye ilişkin olarak rızası ile hukuka aykırılığı giderebilir. Yani kişilik hakkına yönelik her türlü saldırıya yönelik ya da kişilik hakkından vazgeçmeye yönelik rıza geçerli değildir.⁴⁶⁷ Kişilik hakkına yapılan müdahalenin hukuka uygun olması için rızanın TMK 23/2 maddesi doğrultusunda hukuka ve ahlaka aykırı olmaması ve TBK 27. maddesi ışığında ise kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine aykırı olmaması gerekmektedir.

Rızanın hukuka aykırılığı giderebilmesi için ön şart olarak rızanın hukuka ve ahlaka aykırı olmaması gerekmekte olup TMK. 23. maddeye aykırı olan rızada hukuka

---

⁴⁶¹ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 149; Aydın Zevkliler, Şeref Ertaş, Ayşe Havutçu ve Damla Gürpınar 2015, age. s.104-105.

⁴⁶² Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 95.

⁴⁶³ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 461.

⁴⁶⁴ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 219.

⁴⁶⁵ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 401.

⁴⁶⁶ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 104.

⁴⁶⁷ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 220.

aykırılığı gideremeyecektir.⁴⁶⁸ Örneğin kişinin cinsel hayatının ya da aile hayatının bütünüyle ifşa edilmesi anlamındaki sosyal medya paylaşımlarına verilen özel hayatını tamamen ortaya çıkaran ve sınırları belirsiz genel rızalar bu paylaşımları hukuka uygun hale getirmez.⁴⁶⁹ Kişinin rızasını hukuka aykırılığı giderebilmesi için; müdahaleye ilişkin kişilik hakkından vazgeçme iradesinin açıkça belirtilmiş olması, verilen rıza bilinçli ve serbest irade ile verilmiş olmalı ve ayrıca verilen rıza ahlaka aykırı olmamalıdır.⁴⁷⁰ Hukuk düzeninin açıklık şartını öngördüğü haller dışında, rıza açık olabileceği gibi müdahaleye rağmen ses çıkarmama şeklinde örtülüde olabilir.⁴⁷¹ Örneğin kişinin kendi fotoğrafını sosyal medyada herkese açık profilinde paylaşması ve buradan elde edilen fotoğrafın diğer kullanıcılar tarafından paylaşılması kişinin fotoğrafının bu şekilde paylaşımına göstermiş olduğu örtülü rıza olarak değerlendirilebilir.⁴⁷²

Yargıtay da bir kararında

“Sanığın, katılanın, internette facebook hesabındaki herkese açık profil resmini kopyalayarak rıza olmaksızın kendi facebook hesabına koyduğu olayda; resmin ele geçirilemediği ve içeriğinin belirlenemediği gözetildiğinde, sanık tarafından, katılanın sürekli takip, denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş özel hayatın gizliliğini ihlale yol açacak bir görüntü bulunmadığı gibi; katılanın, facebooktaki profil resmi, katılanın başkalarının görülmesi ve bilinmesini istemediği, hukuk tarafından gizliliği ve korunması temel bir şahsiyet hakkı kabul edilmiş özel yaşam alanına ilişkin görüntü olarak değerlendirilemeyeceğinden, atılı suçun yasal unsurları itibariyle oluşmadığı; TCK'nın 136. maddesindeki verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu yönünden değerlendirme yapıldığında, katılanın facebook hesabındaki resmi kişisel veri kapsamında kabul edilebilir ise de; sanığın, resmi, katılanın internette facebook hesabındaki herkese açık profil resminden elde etmesi ve katılana ait başkaca bir kişisel bilgiye yer vermeden kendi facebook hesabına koyması nedeniyle hukuka aykırı olarak ele geçirme ve yaymadan da söz edilemeyeceğinden, bu suçun da unsurlarının oluşmayacağı anlaşılmalı; beraati yerine yazılı düşüncelerle mahkumiyetine karar verilmesi... hükmün isteme aykırı olarak BOZULMASINA karar verildi.”

⁴⁶⁸ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 150.

⁴⁶⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 382.

⁴⁷⁰ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 220; Serap Helvacı 2017, age. s.148-149.

⁴⁷¹ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 103; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 220; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 220.

⁴⁷² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 380.

demek suretiyle sosyal medya da herkese açık olarak kullanılan profil resmini başkaları tarafından görünmesi istenmeyen, gizli ve hukuk düzeni tarafından korunması gereken bir kişilik hakkı olarak değerlendirilmemiştir.⁴⁷³

Kişilik hakkına müdahalede fiilin hukuk uygun olabilmesi için rızanın müdahaleden önce verilmiş olması gerekmekte olup müdahaleden sonra verilen onay (icazet) artık hukuka aykırı fiili hukuka uygun hale getirmez.⁴⁷⁴ Müdahale, verilen rızanın sınırları içinde kalmalıdır. Rızanın sınırlarını aşan müdahale kısmen de olsa hukuka aykırıdır.⁴⁷⁵

Kişi vermiş olduğu rızayı her zaman geri alabilir. Fakat müdahale sona erdikten sonra yapılan geri alma hukuka aykırılığı ortadan kaldırmaz çünkü geri alma işlemi ileriye dönük olarak sonuç doğurur. Bu nedenle geri alma işleminin müdahale gerçekleşmeden ya da en geç müdahale sırasında yapılması halinde istenilen sonuca ulaşılacaktır.⁴⁷⁶

Verilen rızanın geçerli olabilmesi için kişinin rıza vermeye ehil olması gerekmektedir. Tam ehliyetliler ve sınırlı ehliyetlilerin vermiş oldukları rıza geçerliken tam ehliyetsizler hiçbir şekilde izin veremezler, sınırlı ehliyetliler açısından ise durum çok açık olmamakla birlikte kişilik hakkının korunabilmesi için kanuni temsilcilerinin izinlerinin alınması uygun olacaktır.⁴⁷⁷

Kişi müdahaleye rıza göstermesi halinde müdahale sonucunda maddi ve manevi bir zarar doğması halinde artık bunun giderilmesini isteyemeyecektir.⁴⁷⁸ Çünkü artık ortada hukuk aykırı bir eylem yerine rızaya dayalı hukuka uygun bir eylem vardır.

3.2.2. Üstün Nitelikli Özel Yarar

TMK 'nın 24. maddesi ile üstün nitelikli özel yarar hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler arasında sayılmıştır. Üstün nitelikli yarar kişilik hakkı ihlal edilen kişiye, faile ya da üçüncü bir kişiye ait olabilir.⁴⁷⁹

---

⁴⁷³ Yargıtay 12. C.D. 13.10.2014 K. 2014/4081E. 2014/19490K. <https://karararama.yargitay.gov.tr>
Erişim Tarihi: 15.06.2021

⁴⁷⁴ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 103.

⁴⁷⁵ Serap Helvacı 2017, age. s.151.

⁴⁷⁶ age. s.151.

⁴⁷⁷ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 103.

⁴⁷⁸ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 401; Serap Helvacı 2017, age. s. 151.

⁴⁷⁹ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 225; Serap Helvacı 2017, age. s. 151.

Kişilik hakkı ihlal edilenin üstün nitelikli özel yarar genellikle acil tıbbi müdahalelerde ve tedavinin genişletilmesi sırasında ortaya çıkmaktadır.⁴⁸⁰ Örneğin narkoz altındaki kişide önceden öngörülmemiş bir durum sebebiyle ameliyatın daha geniş kapsamlı yapılması mağdurun üstün nitelikli yararadır.⁴⁸¹ Failin ya da üçüncü kişinin üstün nitelikli özel yararının en yaygın örneği ise haklı savunma hakkı ve hak arama hürriyetinin kullanılmasıdır.⁴⁸² Haklı savunma TBK 64. maddesi ile hak arama hürriyeti ise Anayasa 36. maddesi ile ayrıca düzenlenmiştir.

Sosyal medyada yapılan paylaşımlar ile taraflardan birinin ifade, düşünce, eleştiri özgürlüğü ile diğer tarafın şeref, haysiyet ve mahremiyeti gibi kişisel değerleri karşı karşıya gelebilir. İşe burada hangisinin korunmaya değer olduğu hususunun belirlenmesinde çatışan karşılıklı menfaatlerin tartışılması söz konusu olur.⁴⁸³ Örneğin sosyal medya üzerinden fotoğraflarını paylaşan bir kadının paylaşmış olduğu görselin altına müstehcen, uygunsuz yorumlar yapması üzerine kadının “yeter artık sapık” demesi tek başına düşünüldüğünde şeref ve haysiyet ihlali olarak değerlendirilebilecekken kadının haysiyetine ilişkin üstün nitelikli özel yararı gözetilerek yapılan paylaşım hukuka uygun kabul edilmelidir.⁴⁸⁴

3.2.3. Üstün Nitelikli Kamu Yararı

Bazı durumlarda kişinin rızası olmasa dahi kişilik hakkına yapılan müdahalede kamunun üstün yararı söz konusu olabilir.⁴⁸⁵ Kişiliğine müdahale edilenin özel yararı ile kamu yararı tartıldığında kamu yararının ağır bastığı durumlarda üstün nitelikli kamusal yarardan bahsedilecektir.⁴⁸⁶ Bir salgın hastalıkta aşılama zorunluluğunun getirilmesi, bulaşıcı hastalıkları önlemek için karantina uygulaması, trafik kazalarının önlenmesi amacıyla araç sürücülerine alkol testinin uygulanmasının yapılması örnek gösterilebilir.⁴⁸⁷

Üstün nitelikli kamu yararı en çok kitle iletişim araçları ile yapılan müdahalelerde karşımıza çıkmaktadır.⁴⁸⁸ Kamunun günlük olalar hakkında bilgi sahibi

---

⁴⁸⁰ Mine Kaya 2015, age. s. 316.

⁴⁸¹ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 150.

⁴⁸² M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 228.

⁴⁸³ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 399.

⁴⁸⁴ age. s. 400-401.

⁴⁸⁵ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 402.

⁴⁸⁶ age. s. 402.

⁴⁸⁷ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 229; Mehmet Ayan ve Nursen Ayan 2015, age. s. 105.

⁴⁸⁸ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 151.

olma hakkı, basın ve yayın organlarının ise bu konularda kamuyu aydınlatma, görüş ve yorumlarını paylaşma, eleştiride bulunma ödev ve yetkisi vardır.⁴⁸⁹ Bu nedenle basın ve yayın aracılığıyla basın özgürlüğü sınırının aşılmadığı sürece kişilerin onur ve saygınlığı, resimleri, giz ve özel alanı gibi kişilik hakkı üzerinde yapılan müdahaleler hukuka uygun olarak kabul edilir.⁴⁹⁰ Önemle belirtmek gerekir ki bu tür müdahalelerin hukuka uygun olması için kamu yararı taşıması, basın özgürlüğü sınırları içinde olması, yapılan eleştirileri ise objektif olması, küçük düşürücü değer yargılarının eklenmemesi ve kötü amaç taşımaması gerekmektedir.⁴⁹¹ Bunun yanı sıra paylaşımın güncel, gerçeğe uygun, öz ve biçim dengesi açısından uygun olması da gerekmektedir.⁴⁹²

İnternet, sosyal medya, radyo, televizyon gibi platformlarda haber, tweet, video paylaşımı, e-posta ile başkalarının özel hayatına müdahale edilmesi, eleştiri yapılması durumunda kişilik hakkı ile kamu yararı çatışabilmektedir.⁴⁹³ Bu durumda hangisine üstünlük tanınacağı hâkim tarafından belirlenecek olup paylaşım ve fikirlerin serbestçe dile getirilmesi ifade özgürlüğü içinde olması ve bunun kamusal tartışma ortamına katkısı değerlendirilmelidir.⁴⁹⁴ Kamuya mal olmamış kişilerin resmi tören, genel toplantı, tiyatro, sinema salonu gibi kamusal alanlarda günlük olaylara ilişkin fotoğraflarının kullanılması durumunda d üstün kamu yararını hâkim somut olaya göre değerlendirmelidir.⁴⁹⁵

İnternet ortamında yapılan kişilik hakkı ihlalleri 5651 sayılı Kanun ile özel olarak düzenlenmiş olup ihlaller karşısında başvurulacak yollar açıkça düzenlenmiştir. Bu konu çalışmanın ikinci bölümünde detaylı bir şekilde açıklandığından burada değinilmeyecektir.

3.2.4. Kanunun Verdiği Yetkinin Kullanılması

Kamu kurum ve görevlilerinin kamu hukukunu düzenleyen hükümlerden kaynaklanan yetkilerini kullanırken bir kişinin kişilik hakkına müdahale ederse sahip oldukları yetki hukuka aykırılığı ortadan kaldıracaktır.⁴⁹⁶

---

⁴⁸⁹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 464.

⁴⁹⁰ age. s. 464.

⁴⁹¹ age. s. 464; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 106-107.

⁴⁹² Mine Kaya 2015, age. s. 319.

⁴⁹³ age. s. 318-319.

⁴⁹⁴ age. s. 318-319.

⁴⁹⁵ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 385.

⁴⁹⁶ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 151.

Kanunun verdiği yetki kullanılırken hukuka aykırılığı ortadan kaldırmak için bu yetkinin maddi ve şekli şartlarının kanununda açıkça düzenlenmesi ve yetkinin bu şartlara uygun olarak kullanılması gerekmektedir.⁴⁹⁷ Kanunun verdiği yetkiyi kullanan kamu görevlisi kanunun vermiş olduğu yetkinin sınırları dâhilinde kalmalı sınırları aşmamalıdır.⁴⁹⁸ Aksi durumda hukuk aykırılık söz konusu olmakta ve sorumluluğu gerektirmektedir.⁴⁹⁹ Kanunun verdiği yetkinin kullanılmasının hukuka aykırılığı ortadan kaldırması için söz konusu yetkinin sahibi tarafından kullanılması gerekmektedir.⁵⁰⁰ Aksi takdirde yetkinin yetkisiz bir kişi tarafından kullanılması artık fiili hukuka aykırı hale getirir.⁵⁰¹

Örneğin bazı suçların tespiti açısından iletişimin dinlemesi, tespiti, gizli dinleme, verilerin incelenmesi gibi hususlarla iletişim denetlenmesi hukuka aykırı değildir.⁵⁰² Bunun yanı sıra avukatların savunma kapsamı içinde kalmak ve aşırıya kaçmamak kaydıyla savunma sırasında karşı tarafın manevi kişisel değerlerine yönelik sarf ettiği sözler avukatın sorumluluğuna yol açmaz.⁵⁰³ Ancak kimsenin savunma adı altında başka bir kişiye hakaret etmesi, gerçek dışı isnatlarda bulunması kişilik hakkı ihlali anlamına gelecektir.⁵⁰⁴

3.2.5. Haklı Savunma

TBK m. 63 ile haklı savunma hukuka uygunluk nedeni olarak sayılmış ve m. 64/1 ile haklı savunmada bulunanın saldıranın şahsına verdiği zarardan sorumlu tutulmayacağı düzenlenmiştir. Her ne kadar haklı savunma hukuka uygunluk nedeni olarak düzenlenmişse de gerek TMK’da gerekse TBK’da tanımı yapılmamıştır. Haklı savunma, kişinin kendisinin ya da başkasının şahıs ya da mal varlığına yapılan mevcut veya çok yakın hukuka aykırı saldırısından kurtarmak için bu kişinin hukuki varlığını ihlal eden zorunlu bir savunma fiili olarak tanımlanabilir.⁵⁰⁵

Bir fiilin haklı savunma olarak nitelendirilebilmesi için; haklı savunmada ulunan kişinin kendisinin ya da üçüncü kişinin şahıs ya da mal varlığına yönelik bir saldırı olmalı, saldırı devam etmekte ya da başlaması çok yakın olmalı, saldırı hukuka

---

⁴⁹⁷ age. s. 151.

⁴⁹⁸ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 465.

⁴⁹⁹ Mine Kaya 2015, age. s. 319-320.

⁵⁰⁰ Gamze Turan Başara 2018, age. s.80.

⁵⁰¹ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 97.

⁵⁰² Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 466.

⁵⁰³ age. s. 466.

⁵⁰⁴ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 100.

⁵⁰⁵ Fikret Eren (2013), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 15. bs., Yetkin, Ankara, s. 606.

aykırı olmalı, savunma ile saldırı arasında denge orantı olmalı, savunma fiili saldırana yönelik yapılmalıdır.⁵⁰⁶ Belirtilen şartların varlığı halinde haklı savunma fiili hukuka aykırı olmaktan çıkıp hukuka uygun hale gelecektir.⁵⁰⁷ Haklı savunma halinde her durum kendi içinde değerlendirilmeli ve olayın özelliğine göre haklı savunma sınırları içinde kalıp kalmadığı sınırı aşırıp aşmadığı belirlenmelidir.⁵⁰⁸

Örneğin, bir kişi tarafından Twitter hesabından “ertesini gün ne büyük ahlaksızlıklar yaptığının ifşa edileceğini” açıklaması üzerine mağdurunda sosyal medya hesabı üzerinden “saldırganın beyanlarına itibar edilmemesi gerektiği onun ne büyük bir yalancı ve güvenilmez kişi olduğunu” paylaşması her ne kadar normal şartlar kişilik haklarına saldırı niteliğinde olsa da olay özelinde haklı savunma olarak değerlendirilmelidir.⁵⁰⁹

3.2.6. Zorunluluk Hali

Zorunluluk hali, bir kişinin kendisinin ya da üçüncü kişinin şahıs ya da mal varlığına açık veya yakın bir zarar tehlikesinden korumak için başkasının malına zarar vermesi haline denir.⁵¹⁰ TBK m. 64/2

“Kendisini veya başkasını açık ya da yakın bir zarar tehlikesinden korumak için diğer bir kişinin mallarına zarar verenin, bu zararı giderim yükümlülüğünü hâkim hakkaniyete göre belirler.”

şeklinde düzenlenmiştir. Kanun maddesinden yola çıkıldığı zaman zaruret halinin kişilik hakkı yönünden geçerli olup olmayacağı hususu kuşkuludur. Kanun maddesi açıkça başkasının malına zarar vermektan bahsetmiş olup böyle olunca kişilik hakkını kapsamaması gerektiği düşünülmektedir.⁵¹¹ Hukuk düzeni bir kimsenin kişilik hakkına, vücut bütünlüğüne, yaşam hakkına yapılan saldırıları zorunluluk hali kapsamında kabul etmemiştir.⁵¹²

Her ne kadar kanun maddesinin kişilik hakkını kapsamadığı durumu söz konusu olsa da örnek olarak “ertesini gün A firmasının/kişisinin ithal ettiği kaçak mallar açıklanacaktır” şeklinde paylaşımlara karşı A firmasının/kişisinin bahsedilen malları kendisinin değil B firmasının ithal ettiğini açıklaması gösterilmiş ve bu beyanın

⁵⁰⁶ age. s. 607-608.

⁵⁰⁷ age. s. 608.

⁵⁰⁸ Mine Kaya 2015, age. s. 320.

⁵⁰⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 396.

⁵¹⁰ Fikret Eren 2013, age. s. 609.

⁵¹¹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 468.

⁵¹² Fikret Eren 2013, age. s.609.

zorunluluk hali içinde paylaşıldığı bu nedenle hukuka uygunluk sebebinden faydalanması gerektiği ileri sürülmüştür.⁵¹³

Bir fiilin zorunluluk hali kapsamında değerlendirilebilmesi için; kişiye veya mala yönelmiş açık ya da yakın zamanlı zarar tehlikesinin varlığı, zarar tehlikesinin kaynağı malına zarar verilen kişi olmamalıdır, zarar tehlikesiyle sadece üçüncü kişinin malına zarar verilmeli, önlenecek zarar ile üçüncü kişinin malına verilen zarar arasında orantı olmalı, zarar tehlikesinden kurtulma üçüncü kişinin malına zarar vermeden mümkün olamayacak nitelikte olmalıdır.⁵¹⁴

3.3. SOSYAL MEDYADA KİŞİLİK HAKKI İHLALİNDEN KORUNMA YOLLARI

Kişilik hakkı ihlaline uğrayan kişinin başvurabileceği korunma yolları genel hükümlere göre TMK 24. madde vd. ile TBK 56. madde vd.'ında düzenlenmiştir. Bahse konu düzenlemeleri hukuka aykırı saldırının durdurulmasını sağlayan davalar ve hukuka aykırı saldırının doğurmuş olduğu zararın giderilmesini sağlayan davalar şeklinde iki başlık altında inceleyeceğiz.

3.3.1. Hukuka Aykırı Saldırıların Durdurulmasını Sağlayan Davalar

Kişilik hakkına karşı yapılan hukuka aykırı saldırıların durdurulmasını sağlayan davalar; saldırı tehlikesini önleme, saldırıya son verme, hukuka aykırılığın tespiti davasıdır. Ayrıca kişilik hakkı hukuka aykırı saldırıya uğrayan kişinin bu davalar ile birlikte kararın yayımlanması ve üçüncü kişilere bildirilmesi ile düzeltme ve cevap hakkı da vardır.

3.3.1.1. Saldırı Tehlikesinin Önlenmesi Davası

Önleme davası, kişilik hakkına karşı henüz mevcut olmamakla beraber çok yakın bir zamanda yapılması mümkün ve olası görülen hukuka aykırı saldırıya karşı açılan davadır.⁵¹⁵ Bu durumda önleme davası kişiliğe tecavüzün başlamadığı fakat tehlikenin bulunduğu hallerde açılır.⁵¹⁶ Örneğin, sosyal medyadan yakın zamanda bir kişinin özel hayatını ya da şeref ve haysiyetini tehdit edecek nitelikte fotoğraf

⁵¹³ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 397.

⁵¹⁴ Fikret Eren 2013, age. s. 609-610.

⁵¹⁵ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 397.

⁵¹⁶ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 153.

paylaşımı yapacağını duyuran bir kişi için ilgili kişi mahkemeden saldırı tehlikesinin önlenmesini isteyebilir. Davanın açıldığı zaman ortada henüz bir saldırı yoktur fakat saldırının yakın zamanda gerçekleşmesi muhtemeldir.⁵¹⁷

Kişilik hakkına saldırı tehlikesi ile karşılaşan kişi önleme davası ile failin gelecekteki saldırısının önüne geçer ve saldırının kişilik hakkını korumak amacıyla önlenmesini ve sona erdirilmesini sağlayabilir.⁵¹⁸ Yani önleme davasının amacı kişiliğe karşı yapılan saldırının başlamadan tehlike anındayken engellenmesini sağlamaktır.⁵¹⁹ Bu nedenle bu dava saldırı sonucuna değil bizzat saldırı fiiline yöneliktir.⁵²⁰

Bu davanın açılabilmesi için bir saldırının olacağı varsayımı yeterli olmayıp bu saldırı tehdidinin ciddi ve yakın olması gerekmekte ayrıca saldırı tehlikesinin varlığını sürdürüyor olması gerekmektedir.⁵²¹ Aksi takdirde tehlike gerçekleşmiş saldırı yapılmışsa önleme davası değil artık saldırıya son verme davası açılabilir.⁵²² Saldırının önlenmesi davası her ne kadar henüz var olmayan yakında yapılacağı konusunda belirtisi bulunan saldırılar için açılabilir da saldırı yapılmış sona ermiş fakat aynı saldırının yeniden yapılmasının söz konusu olduğu durumlarda da açılabilir.⁵²³ Örneğin, kişilik hakkını ihlal edecek olan bir fotoğrafın sosyal medya da yayınlanacağı tehdidine rağmen yayınlanmadan silinmesi halinde artık bir tehlikeden bahsedilemez ve önlem davası açılmaz ancak bu fotoğrafın sadece telefonda silinmesine rağmen bilgisayarda kopyasının bulunması halinde hala tehlikenin devam etmesi nedeniyle önleme davası açılabilir.⁵²⁴

Saldırı tehlikesine karşı açılan önleme davasında tehlikenin dava devam ederken hala devam ediyor olması gerekmektedir.⁵²⁵ Ancak yargılama sırasında tehlikenin varlığı ortadan kalkabilir ve gerçek bir saldırıya dönüşebilir. Bu durumda dava konusuz kalır ve kural olarak esas hakkında karar verilmesine yer olmadığı kararı ile sonuçlanır. Bu nedenle bu durumun önüne geçmek için uygulamada saldırı tehdidinin gerçek bir saldırıya dönüşme ihtimaline karşı, saldırının önlenmesi ve

---

⁵¹⁷ Habip Oğuz 2010, age. s. 148.

⁵¹⁸ Ahmet M. Kılıçoğlu (2016), *Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılarından Hukuksal Sorumluluk*, Turhan Kitabevi, Ankara, s.326.

⁵¹⁹ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 153.

⁵²⁰ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s.325.

⁵²¹ Serap Helvacı 2017, age. s. 160; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 256-257.

⁵²² M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 257.

⁵²³ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 474.

⁵²⁴ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 369-370.

⁵²⁵ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 330.

saldırının durdurulması davaları terditli olarak açılmakta ya da başka bir yol olarak şartların varlığı halinde yargılama aşamasında ıslah yolu kullanılmaktadır.⁵²⁶

Önleme davasının açılması için failin kusurunun aranmadığı gibi muhtemel zarar tehlikesinin de varlığı aranmaz.⁵²⁷ Önleme davası failin bir fiili yapmasına değil yapmamasına yöneliktir.⁵²⁸ Başka bir anlatımla hâkim faile gerçekleştirmeyi planladığı fiili işlememesini emreder.⁵²⁹

Önleme davasının incelenmesinde hakim kişilik hakkına yönelik saldırı tehlikesinin ciddiyetini somut olayın özelliklerine göre tarafların önceki tutum ve davranışları, taraflar arasındaki ilişkiyi varsa husumeti birlikte değerlendirmelidir.⁵³⁰ Örneğin, eşler arasındaki özel sosyal medya yazışmalarının her iki tarafta da kayıtlı olmasının eşler arasında bir sorun yokken tehlike arz ettiği iddiası önleme davası için yeterli olmamaktayken eşlerin kavga etmeleri, boşanma aşamasında olmaları ya da birinin diğerine “seni rezil edeceğim, göreceksin!” şeklinde ifadeler kullanması halinde kişilik hakkı ihlali açısından yakın ve ciddi bir tehlikenin varlığından bahsedilebilir ve önleme davasının konusu olabilir.⁵³¹

3.3.1.2. Saldırıya Son Verilmesi Davası

Kişilik hakkına yönelmiş ve hala devam etmekte olan saldırının durdurulması ve tekrarına engel olmak için saldırının durdurulması davası açılabilir.⁵³² Durdurma davası ile kişilik hakkına yapılan saldırının nedeni ve kaynağı yok edilmek istenmekte olup bu nedenle durdurma davası geçmişe değil geleceğe yöneliktir.⁵³³ Bu davanın amacı var olan saldırının ortadan kaldırılması olduğundan davanın açılabilmesi için saldırının başlamış ve hala sürmekte olması gerekmektedir.⁵³⁴ Bu nedenle saldırı sona ermiş olup etkisi hala devam ediyorsa açılacak dava saldırıya son verilmesi değil hukuka aykırılığın tespiti olmalı, saldırı sona ermiş ama tekrarlanma tehlikesi varsa da açılacak dava saldırının önlenmesi davası olmalıdır.⁵³⁵

⁵²⁶ Mine Kaya 2015, age. s.324-325; Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 330-331.

⁵²⁷ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 154; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 110; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s.474.

⁵²⁸ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 327.

⁵²⁹ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 110.

⁵³⁰ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 371.

⁵³¹ age. s. 370-371.

⁵³² Jale Akipek ve Turgut Akıntürk 1989, age. s. 399.

⁵³³ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 336-337.

⁵³⁴ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 472.

⁵³⁵ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 254-255.

Sosyal medya özelinde; sosyal medyada kişilik hakkını ihlal eden bir paylaşım saldırıya son verme davası ile kaldırılmış olsa da artık onun dünya genelinde ve kaç kişinin eline geçtiğini bilmenin imkânsız olduğunu düşünürsek saldırı her kadar sona ermiş gibi görünse de etkileri devam ettiği gibi tekrarlanma tehlikesi de devam etmektedir.⁵³⁶ Bu nedenle sosyal medyada gerçekleşen kişilik hakkı ihlallerine sadece son verilme davası açmak yeterli olmayıp tekrarlanma tehlikesine istinaden önleme ve etkisinin devam etmesi sebebiyle tespit ve kararın yayımlanması taleplerinin de bulunmasında hukuki yarar bulunmaktadır.⁵³⁷

Bu davanın açılabilmesi için; sosyal medyada kişilik hakkına yapılan bir saldırı olmalı, saldırı hukuka aykırı olmalı ve saldırı hala devam etmekte olmalıdır. Bu şartlar sağlandığında kişilik hakkına yapılan saldırıda bir zararın doğup doğmadığına bakılmaksızın bu dava ile saldırıya son verilmesi mümkündür.⁵³⁸ Örneğin, kişinin kişilik hakkını ihlal eden özel bir fotoğrafının sosyal medya sitesi olan Facebook’ da hala yayınlanıyor olması durumunda açılacak dava saldırıya son verme davası olmalıdır. Sosyal medyada kişilik hakkını ihlal eden fotoğraf, yazı, resim, video durduğu sürece saldırı devam etmekte olup son verme davasının konusu oluşturur.⁵³⁹ Ayrıca saldırıya son verme davası için saldırıya son verilebilmesi yani saldırının durdurulabilmesi mümkün olmalıdır.⁵⁴⁰ Örneğin, tanınmış kişiye ait kişilik hakkını ihlal eden bir fotoğrafın, videonun sosyal medyada paylaşılması maddi bir saldırı niteliğindedir ve bu içerikler kaldırılabilir. Ancak içerik kaldırılmış olsa da toplumun zihninde bu kişi hakkında hep bu olumsuzluklar kalacak olup buda manevi saldırının devam edeceği anlamına gelmektedir. Fakat bu manevi saldırı devam etse de bu durum için saldırıya son verilmesi davası açılmayacaktır.⁵⁴¹ Saldırıya son verme davasının açılabilmesi için ayrıca bir saldırıya uğrayanın yararının bulunması gerekmektedir.⁵⁴² Sosyal medya ortamında kişilik hakkına yapılan saldırıda saldırının güncelliğini yitirmesinden sonra bu davanın açılması hukuki yarardan ziyade tekrar toplumun dikkatini çekerek güncelleşeceğinden bir yarar olmayacaktır.⁵⁴³ Bu nedenle saldırıya

---

⁵³⁶ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 374-375.

⁵³⁷ age. s.375.

⁵³⁸ Jale Akipek ve Turgut Akıntürk 1989, age. s. 399-400; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 473.

⁵³⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s.374.

⁵⁴⁰ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 340.

⁵⁴¹ age. s. 340; Habip Oğuz 2010, age. s. 152.

⁵⁴² Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 341.

⁵⁴³ Habip Oğuz 2010, age. s. 152.

son verme davasında sübjektif yararın varlığı her zaman yeterli olmamakta objektif yararın bulunup bulunmadığı da incelenmelidir.⁵⁴⁴

Sosyal medya ortamında yapılan paylaşımlar nedeniyle kişilik hakkı ihlalinde hukuka aykırı içeriği bizzat sosyal medya ortamın aktaranın (içerik sağlayıcının) yanı sıra internet servis sağlayıcısına, erişim sağlayıcısına ve yer sağlayıcısına da şartları oluşmuşsa saldırıya son verme davası açılabilir.⁵⁴⁵ Sosyal medya ortamında yapılan yayınlar nedeniyle kişilik hakkının ihlal edilmesi durumunda hakkı ihlal edilen kişiler içerik sağlayıcısına (sosyal medya özelinde kullanıcıya) ona ulaşamamaları halinde yer sağlayıcısına (sosyal medya özelinde Facebook, Twitter, Instagram gibi site sahiplerine) başvurarak içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilir.⁵⁴⁶ Kişilik hakkı ihlal edilen kişi bu şekilde bir sonuç alamazsa şartlar dâhilinde kamu gücüyle içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi yoluna başvurma ya da içerik sağlayıcıya veya yer sağlayıcıya içeriğin kaldırılmasını sağlamak amacıyla saldırıya son verme davası açmalıdır.⁵⁴⁷ Ayrıca sona erdirmeden sonra kişilik hakkına ihlal devam edecekse son verme ile birlikte düzeltme, mahkeme kararının üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayınlanması da talep edilebilir.⁵⁴⁸ Bu davanın açılabilmesi için içerik sağlayıcının (kullanıcının) ya da ihlal kendisine bildirilmesine rağmen yeterli bir gerekçe sunmaksızın gerekeni yapmayan yer sağlayıcının (sosyal medya site sahipliğinin) kusurlu olması gerekmez.⁵⁴⁹

3.3.1.3. Saldırının Hukuka Aykırılığının Tespiti Davası

Kişinin kişilik hakkının konusunu oluşturan değerlere yönelik haksız saldırının yapılmakta ya da yapılacak olduğunu belirlemek amacıyla tespit davası açılır.⁵⁵⁰ Aksi görüşe göre çok yakın ve olası saldırıda veya gerçekleşme olasılığının çok kuvvetli olduğu durumlarda tespit davası açılamaz.⁵⁵¹ Bu dava ile sadece hukuka aykırı bir saldırının varlığı tespit edilecek olup saldırının kaldırılması, yasaklanması ya da saldırıdan kaynaklı zararının tazmini istenemez.⁵⁵² Tespit davası ile amaçlanan, kişilik

⁵⁴⁴ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 341.

⁵⁴⁵ Habip Oğuz 2010, age. s. 148.

⁵⁴⁶ 5651 Sayılı Kanun m.9/1. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf> Erişim Tarihi: 20.09.2021

⁵⁴⁷ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 374.

⁵⁴⁸ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 254.

⁵⁴⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 374; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 111.

⁵⁵⁰ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 475.

⁵⁵¹ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 398-399; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 112.

⁵⁵² Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 475.

hakkına karşı gerçekleştirilmiş ve etkisi hala devam eden eylem ya da fiilin hukuka aykırılığının mahkeme kararıyla saptanmasıdır.⁵⁵³ TMK 25/1 maddesi ile “...sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir.” denilmekle tespit davasının, saldırı sona erse dahi etkiler devam ediyorsa açılabilirliğini belirtmiştir. Örneğin, Facebook adlı sosyal medya platformunda bir kişinin kişilik hakkına saldırı amacıyla fotoğrafın paylaşılmasında fotoğrafın yayımlandığı anda saldırı son bulur ancak etkileri sürmeye devam edecektir. Nitekim sosyal medya ile yapılan paylaşımların yayılım hızı ve elektronik arşivin kalıcı olduğu göz önüne alındığında sosyal medya yolu ile gerçekleştirilen kişilik hakkı ihlallerinde saldırı bitse de etkisinin uzunluğu göz önünde bulundurulmalıdır.⁵⁵⁴

Kişinin her zaman bir urumun ya da ilişkinin varlığının tespitini istemeye yetkisi olduğu gibi kişisel değerlerine yapılan haksız bir saldırının varlığının da tespitini isteme hakkı vardır.⁵⁵⁵ Bazen kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi sadece saldırının hukuka aykırı olduğunu göstermek isterler işte bu durumda saldırının önlenmesi ya da durdurulmasını açmaya yönelmezler. Fakat saldırının tespiti davasında karar sadece davanın tarafları arasında bilineceği için bu kararın topluma gösterilmesi adına kararın ilanı veya üçüncü kişilere bildirimini de talep edebilirler.⁵⁵⁶

Saldırıya son verme, önleme davası ya da doğan zararın giderilmesine karar verebilmek için hâkim öncelikle, kişilik değerine yönelik haksız bir saldırının var olup olmadığını saptamalıdır bu nedenle kişilik hakkına yapılan saldırılara yönelik açılan davalar içinde az ya da çok tespiti de barındırmaktadır.⁵⁵⁷

Tespit davasında failin kusurlu olması aranmaz, sadece fiilin hukuka aykırı olması ve tespit yapılmasında hukuki yararın bulunması yeterlidir.⁵⁵⁸ Tespit davası sonucunda verilen karar icrai nitelik taşımamakta olup sadece hukuka aykırı saldırının varlığı tespit edilir.⁵⁵⁹

---

⁵⁵³ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 398.

⁵⁵⁴ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 377.

⁵⁵⁵ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 475.

⁵⁵⁶ Mine Kaya 2015, age. s. 331.

⁵⁵⁷ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 476; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 259.

⁵⁵⁸ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 113.

⁵⁵⁹ age. s.113.

3.3.1.4. Kararın Yayınlanması (İlanı) ve Üçüncü Kişilere Bildirilmesi

Saldırının durdurulması, önlenmesi ya da tespiti davalarından birini açan kişi ayrıca aynı davada kararın ilgili üçüncü kişiye bildirilmesini ya da kararın yayımlanmasını isteyebilir.⁵⁶⁰ Buradaki amaç kararın başkaları tarafından bilinmesi ve yerine getirilmesidir.⁵⁶¹ Eğer saldırının etkisinin çok sınırlı bir çevrede devam ettiği düşünülüyorsa kararın yayımlanması yerine üçüncü kişilere bildirilmesi yoluna başvurulması düşünülebilir.⁵⁶² Kişilik hakkı ihlal olan kişi mahkeme kararının yayımlanması ya da üçüncü kişilere bildirilmesini talebini saldırı tehlikesini önleme, saldırının durdurulması, saldırının tespiti, maddi ve manevi tazminat davaları ile birlikte talep edebilir.⁵⁶³ Bu talep tek başına kullanılmaya elverişli olmaması sebebiyle bağımsız bir dava niteliği taşımadığı görüşü mevcuttur.⁵⁶⁴

Kişinin kararın yayımlanmasını talep etmesi üzerine yayımlamaya karar veren hâkim kararın nerede ve nasıl yayımlanacağına da karar vermektedir.⁵⁶⁵ Yayım ve bildirimle ilişkin masrafların kim tarafından, nasıl karşılanacağı da ayrıca kararda belirtilmelidir.⁵⁶⁶ Ayrıca talep yoksa hâkim kendiliğinden kararın yayımlanması ya da üçüncü kişilere bildirilmesine karar veremez.⁵⁶⁷

Sosyal medya platformunda bir kişinin kişilik hakkını ihlal eden bir fotoğrafın kısa süreliğine dahi paylaşılması bu fotoğrafın kopyalanması ve birçok kişinin elektronik arşivine eklenmesine ve onlar tarafından da paylaşılmaya devam edilmesine neden olabilmektedir.⁵⁶⁸ Böyle durumlarda önleme davası açılabilmesi teknik olarak mümkün görünse de fiiliyatta bu davanın artık kime yöneltileceğinin tespitinin imkânsız olması nedeniyle önleme davası pratikte faydalı olmayacaktır.⁵⁶⁹ Aynı şekilde hukuka aykırı içerik kaldırılmış olduğundan son verme davası da açılmayacaktır.⁵⁷⁰ O halde saldırının sona ermesine rağmen etkilerinin hala devam etmesi nedeniyle tespit davası açılmalı ve hukuka aykırılık tespit edildikten sonra kararın yayımlanması ve üçüncü kişilere bildirilmesi yolu ile ihlalin tekrarlanma

⁵⁶⁰ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 155.

⁵⁶¹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 477.

⁵⁶² M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 261.

⁵⁶³ Habip Oğuz 2010, age. s. 155.

⁵⁶⁴ Serap Helvacı 2017, age. s. 141; Habip Oğuz 2010, age. s. 155.

⁵⁶⁵ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 155; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 260.

⁵⁶⁶ age. s. 261.

⁵⁶⁷ Habip Oğuz 2010, age. s.155.

⁵⁶⁸ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s.377.

⁵⁶⁹ age. s. 377-378.

⁵⁷⁰ age. s. 377-378.

ihtimalinin en aza indirmesi ve toplumda oluşan yıkıcı algının bertaraf edilmesi isabetli olacaktır.⁵⁷¹

3.3.1.5. Düzeltme İsteme ve Cevap Hakkı

Anayasa'nın 32. maddesi

“Düzeltme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınır ve kanunla düzenlenir.”

şeklinde düzeltme ve cevap hakkını güvence altına almıştır. Ancak TMK m. 25/2 de cevap hakkına yer verilmemiş sadece düzeltme hakkına yer verilmiştir.

Kişilik hakkına saldırıda bulunulan kişi TMK. 25. maddesinde yer alan koruyucu davalarla birlikte hâkimden hazırladığı ya da düzelttiği metnin yayınlanmasını isteyebilir, hakim de düzeltme metnini inceleyip onaylamak suretiyle yayınlanmasına karar verebilir.⁵⁷² Bu sayede artık üçüncü kişilerde oluşan olumsuz değer yargıları talep eden tarafından hazırlanmış düzeltme metninin yayınlanması ile ortadan kalkacaktır.⁵⁷³ Düzeltme ve cevap hakkı ile amaçlanan hukuka aykırılığın tespiti değil, saldırının gerçekleştiği yerde cevabın ve düzeltmenin yayınlanmasını sağlamaktır.⁵⁷⁴

Sosyal medya ortamında yapılan yayınlar açısından özel olarak düzenlenme bulmuş 5651 sayılı Kanunun eski 9. maddesi⁵⁷⁵ ile içeriğin yayından çıkarılması ve cevap hakkı şeklinde düzenleme bulunmaktayken 6518 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda madde metninde cevap hakkına yer verilmemiş dolayısıyla internet yayınlarında düzeltme ve cevap hakkının kullanım imkanı kalmamıştır.

---

⁵⁷¹ age. s.377-378.

⁵⁷² Mine Kaya 2015, age. s. 334.

⁵⁷³ age. s. 334.

⁵⁷⁴ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 260.

⁵⁷⁵ 5651 sayılı kanunun ilk hali ile 9. Madde “İçerik nedeniyle hakları ihlâl edildiğini iddia eden kişi, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması halinde yer sağlayıcısına başvurarak kendisine ilişkin içeriğin yayından çıkarılmasını ve yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabı bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanmasını isteyebilir. İçerik veya yer sağlayıcı kendisine ulaştığı tarihten itibaren iki gün içinde, talebi yerine getirir. Bu süre zarfında talep yerine getirilmediği takdirde reddedilmiş sayılır. Talebin reddedilmiş sayılması halinde, kişi on beş gün içinde yerleşim yeri sulh ceza mahkemesine başvurarak, içeriğin yayından çıkarılmasına ve yayındaki kapsamından fazla olmamak üzere hazırladığı cevabın bir hafta süreyle internet ortamında yayımlanmasına karar verilmesini isteyebilir. Sulh ceza hâkimi bu talebi üç gün içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Sulh ceza hâkiminin kararına karşı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Sulh ceza hâkiminin kesinleşen kararının, birinci fıkraya göre yapılan başvuruyu yerine getirmeyen içerik veya yer sağlayıcısına tebliğinden itibaren iki gün içinde içerik yayından çıkarılarak hazırlanan cevabın yayımlanmasına başlanır.”

Düzeltilme ve cevap hakkı Basın Kanunu'nun 14. maddesi ile özel olarak düzenleme bulmuştur. İlgili kanun maddesine göre, kişilerin şeref ve haysiyetini ihlal edici veya kişilerle ilgili gerçeğe aykırı yayım yapılması halinde ilgili kişi öncelikle yayımı yapana başvurarak sorumlu müdürden düzeltme ve cevap yazısını yayımlamasını talep edebilir.⁵⁷⁶ Kişi, yayımı yapandan olumlu sonuç alamaması halinde ise düzeltme ve cevap hakkı için mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.⁵⁷⁷

İnternet ortamında yapılan haber faaliyetleri yani internet gazeteciliği Basın Kanunu kapsamında yer almamakla beraber 12.03.2014 tarihinde Basın Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile internet haber sitelerinin Basın Kanunu kapsamına alınması gibi konuların Basın Kanunu kapsamın alınması amaçlansa da kabul edilip kanunlaşmaması sebebiyle düzeltme ve cevap hakkı internet yayımlarıyla gerçekleşen kişilik hakkı ihlalinde başvurulacak koruma yollarından biri olarak düzenlenmemiştir.⁵⁷⁸ Ancak, Yargıtay internet yayın ve faaliyetlerinin Basın Kanunu'nda yer alan gazete kavramına dâhil etmiş ve bu mecrada çalışanları ise gazeteci olarak nitelendirmiştir.⁵⁷⁹

Yargıtay 9. HD. 17.04.2007 T., 2006/33909 E. ve 2007/11104 K. Sayılı ilamında

"...Davalı şirketin unvanında "yayıncılık" ifadesi de yer almakta olup, davalı işverenin bu anlamda elektronik ortamda yayın yapan gazeteler çıkardığı tartışmasız durumdadır. Günlük veya çok kısa aralıklarla yayımlanan, günlük haber ileten nispeten büyük boyutta basılı eser olarak tanımlanabilen gazetenin umuma hitap etmesi ve devamlılık göstermesi de gerekir. Gazetenin yayınlanması bir başka anlatımla basılıp çoğaltılması gerekirse de, günümüzde teknoloji ve iletişimin geldiği nokta itibarıyla, gazetenin nesne olarak basımı ve dağıtımı bir zorunluluk değildir.

---

⁵⁷⁶ Basın Kanunu madde 14/1 "Sürelî yayınlarda kişilerin şeref ve haysiyetini ihlâl edici veya kişilerle ilgili gerçeğe aykırı yayım yapılması halinde, bundan zarar gören kişinin yayım tarihinden itibaren iki ay içinde göndereceği suç unsuru içermeyen, üçüncü kişilerin hukuken korunan menfaatlerine aykırı olmayan düzeltme ve cevap yazısını; sorumlu müdür hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, günlük süreli yayınlarda yazıyı aldığı tarihten itibaren en geç üç gün içinde, diğer süreli yayınlarda yazıyı aldığı tarihten itibaren üç günden sonraki ilk nüshada, ilgili yayımın yer aldığı sayfa ve sütunlarda, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlamak zorundadır."

⁵⁷⁷ Basın kanunu madde 14/4 "Düzeltilme ve cevabın birinci fıkrada belirlenen süreler içinde yayımlanmaması halinde yayım için tanınan sürenin bitiminden itibaren, birinci fıkra hükümlerine aykırı şekilde yayımlanması halinde ise yayım tarihinden itibaren on beş gün içinde cevap ve düzeltme talep eden kişi, bulunduğu yer sulh ceza hâkiminden yayımın yapılmasına veya bu Kanun hükümlerine uygun olarak yayımlanmasına karar verilmesini isteyebilir. Sulh ceza hâkimi bu istemi üç gün içerisinde, duruşma yapmaksızın, karara bağlar."

⁵⁷⁸ www5.tbmm.gov.tr//develop/owa/tasari_teklif_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=152090
Erişim Tarihi: 25.09.2021.

⁵⁷⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 415-416.

Gazetenin elektronik ortamda, umuma açık olarak yayınlanması ve okuyucunun yararlanmasına sunulması da mümkündür. Somut olayda davalı işveren internet ortamında gazetecilik faaliyetlerini yürütmüş ve davacı da iki gazetenin koordinatörlüğünü yapmıştır. Bu itibarla davacının çalıştığı işyeri, 5953 Sayılı Kanunun 1. maddesinde sözü edilen "gazete" kavramı kapsamında değerlendirilmelidir..."

demek suretiyle elektronik ortamda yayın yapan gazetelerin de Basın Kanunu kapsamında "gazete" sayılması ve bu işte çalışan fikir ve sanat işçilerinin de basın mesleğinde çalışanlar olduğu hakkında karar vermiştir.⁵⁸⁰ Yargıtay kararları doğrultusunda Basın Kanunda yer alan düzeltme ve cevap hakkını şartları oluştuğu takdirde internet gazetelerinin sosyal medya yayınları ile gerçekleştirmiş oldukları kişilik hakkı ihlallerinde uygulanabileceğinin kabulü gerekmektedir.⁵⁸¹

3.3.2. Hukuka Aykırı Saldırının Doğurmuş Olduğu Zararın Giderilmesini Sağlayan Davalar

Kişilik hakkı ihlal edilen kişi saldırının durdurulmasını sağlayan davaların yanı sıra maddi ve manevi tazminat isteminde de bulunabilir. Ayrıca şartlar dâhilinde kazancın iadesi davası da açabilir.

3.3.2.1. Maddi Tazminat Davası

Kişilik hakkı hukuka aykırı şekilde zarara uğrayan kişi bu saldırı yüzünden malvarlığında meydana gelen eksilmenin giderilmesi için maddi tazminat davası açabilir.⁵⁸² TMK'nin 25. maddesinin ikinci fıkrası ile kişisel değerleri haksız saldırıya uğrayan kişinin maddi tazminat isteme hakkının saklı olduğu düzenlenmiştir. Bu dava sonucunda başkasının kişilik hakkına saldırıda bulunan kişi kişilik hakkına saldırı sonucunda zarar gören kişinin maddi zararını karşılayan tutarı maddi tazminat olarak zarar görene ödemeye mahkum edilir.⁵⁸³

Kişilik hakkına yapılan saldırı sonucunda maddi tazminata hükmedilebilmesi için hukuka aykırı saldırı, maddi zarar, saldırı ile zarar arasında illiyet bağı ve failin kusuru ya da kusursuz sorumluluk hallerinin mevcut olması gerekmektedir.⁵⁸⁴ Oysaki

---

⁵⁸⁰ age. s. 415.

⁵⁸¹ age. s. 514-516.

⁵⁸² Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 404.

⁵⁸³ age. s. 404.

⁵⁸⁴ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 262.

saldırı tehlikesinin önlenmesi, saldırıya son verilmesi ya da saldırının hukuka aykırılığının tespiti davalarının açılabilmesi için hukuka aykırı saldırının varlığı yeterli olup kusur ve zarar aranmamaktadır.⁵⁸⁵ Kişilik hakkına saldırı sonucunda oluşan zarar malvarlığının aktiflerinde azalma, pasiflerinde çoğalma ya da yoksun kalınan kar şeklinde gerçekleşebilir.⁵⁸⁶ Maddi zararın ispat yükü ise zarar görene aittir.⁵⁸⁷

Maddi tazminat davasında kural olarak kusur aranmaktayken kusursuz sorumluluk hallerinin varlığı halinde kusur aranmaz.⁵⁸⁸ Örneğin, Sosyal medya alanında çalıştırılan kişilerin eylemleri sonucunda bir kişinin özel hayatının gizliliği, şeref ve haysiyeti, kişisel verileri, adı gibi kişisel değerleri zarar görmüşse bu kişilerin eylemlerinden denetim ve gözetim görevi olan adam çalıştıranların kusursuz sorumlulukları mevcuttur.⁵⁸⁹ Ayrıca sosyal medya üzerinden yapılan kişilik hakkı ihlallerinde kişilik hakkı ihlal edilenin yer sağlayıcıyı haberdar etmesi durumunda, yer sağlayıcının haberdar edildiği tarihten itibaren gerekli hukuki denetimi yapmaması ve hareketsiz kalması durumunda 5651 sayılı Kanun'un 9/1 maddesindeki yükümlülüğünü ihlal edeceğinden yer sağlayıcının (sosyal medya site sahibinin) meydana gelecek zarardan kusursuz sorumluluğu bulunmaktadır.⁵⁹⁰

Yargıtay 4. HD. 30.09.2014 T., 2013/18163E. ve 2014/12640 K. sayılı ilamında

"...Mahkemece, davalının yer sağlayıcı olup, sorumluluğunun 5651 sayılı kanunla belirlendiği, hukuka aykırı içerikten haberdar edilmesi halinde, içeriği yayından kaldırmakla yükümlü olduğu, davaya konu yazıların yazarlarının kimlikleri tespit edilemediği, yer sağlayıcı davalının yazılar sebebiyle sorumluluğunun bulunmadığı şeklindeki gerekçeyle davanın reddine karar verilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 10.10.2013 tarihli Delfi As - Estonya kararında da belirtildiği üzere, kullanıcıların isim dahi belirtmeksizin siteye üye olup yorum yapabildiği durumlarda mağdurdan bu kişileri tespitini istemenin hakkaniyete uygun olmadığı, sitedeki yorumlardan dolayı site sahibi şirketin sorumluluğuna gitmenin pratik ve makul olduğu ve hukuken sorumlu tutulmasının ifade özgürlüğünü ihlal etmeyeceği belirtilmiştir. Dosya kapsamından davacı hakkında davalı şirketin sahibi olduğu sitede 2011 yılı şubat ayından itibaren saldırgan ve aşağılayıcı ifadeler kullanıldığı,

⁵⁸⁵ Serap Helvacı 2017, age. s. 164; Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 157.

⁵⁸⁶ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 363-364.

⁵⁸⁷ age. s. 366.

⁵⁸⁸ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 157.

⁵⁸⁹ Mine Kaya 2015, age. s. 339.

⁵⁹⁰ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 421.

28.2.2011 tarihli ihtarnameyle davacının çalıştığı şirket adıyla davacının da ismi belirtilerek ve onun hakkında da geçerli olacak şekilde uyarıda bulunulduğu, buna rağmen uyar-kaldır sisteminin işletilmediği ve uzun bir süre yayına devam edildiği, makul süre ilkesinin de aşıldığı, ayrıca site sahibi olan davalının yorumların içeriğini denetleme yükümlülüğünün bulunduğu anlaşılmaktadır. Zira zararı doğuran saldırı eyleminin gerçekleşmesi elverişli ortamı hazırlayan-kullanıma sunan site sahibidir. Ayrıca bu tür durumlarda site sahibinin sorumluluğunun türü kusursuz sorumluluktur. Şu durumda, davacının kişilik haklarının ihlal edildiği benimsenerek uygun bir miktar manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken yanlıya dayalı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.”

demek suretiyle bu tür durumlarda site sahibinin sorumluluğunun kusursuz sorumluluk olduğunu belirtmiştir.⁵⁹¹

5651 sayılı Kanun’ da 7253 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrasında 01.10.2020 tarihinde yürürlüğe giren ve yeni sosyal medya kanunu olarak anılan kanunun Ek madde 4/8

“Hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriğin sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesi durumunda, bildirime rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumludur. Bu hukuki sorumluluğun işletilmesi için içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartı aranmaz.”

hükmü getirilmiştir. Bu hüküm ile hukuka aykırılığı mahkeme kararıyla tespit edilen içeriğin kendisine bildirilmesiyle yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmak veya erişimi engellemek zorundadır. Aksi halde içerik nedeniyle doğan zarardan bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle sosyal ağ sağlayıcı sıfatıyla doğrudan sorumlu olacaktır.⁵⁹² Anılan hüküm gereğince sorumluluğun kusursuz sorumluluk olduğu ve sosyal ağ sağlayıcının kurtuluş kanıtı getirerek dahi sorumluluktan kurtulamayacağı söylenebilir.⁵⁹³

Maddi tazminatın bir diğer şartı, zarar ile hukuka aykırı saldırı fiili arasında sebep sonuç ilişkisi yani illiyet bağının mevcut olmasıdır.⁵⁹⁴ Sosyal medya yoluyla gerçekleşen kişilik hakkı ihlallerinde kişilik hakkına saldırıya neden olan içeriğin hazırlanması tek başına yeterli olmayıp içeriğin sosyal medya ortamına sunulması yani

⁵⁹¹ <http://kazanci.com.tr/gunluk/4hd-2013-18163.htm> Erişim tarihi: 30.09.2021

⁵⁹² Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 422.

⁵⁹³ age. s. 422.

⁵⁹⁴ Jale Akipek ve Turgut Akıntürk 1989, age. s. 409-410.

içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı ya da erişim sağlayıcı tarafından başka kullanıcıların erişimine sunulması gerekmekte olup burada da ortak illiyet söz konusudur.⁵⁹⁵

Tazminatın kapsamını ödeme şeklini ve miktarını hâkim takdir eder.⁵⁹⁶ Hâkim tarafından tazminat miktarı saldırganın kusurunun ağırlığı, zarar görenin ya da üçüncü kişinin ortak kusuru ve illiyet bağına etki eden nedenler göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.⁵⁹⁷ Hükmedilecek maddi tazminat kişilik hakkı zarar görenin mal varlığında meydana gelen azalmayı karşılayacak şekilde aynen ya da nakden giderilir.⁵⁹⁸ Fakat sosyal medya yolu ile yapılan ihlallerde maddi bir zararın doğması ve bu zararında aynen tanzim edilmesi ender rastlanılacak durum olarak değerlendirilir.⁵⁹⁹

3.3.2.2. Manevi Tazminat Davası

Kişilik hakkına yönelik hukuka aykırı saldırı sonucunda kişinin uğradığı manevi zararın başka bir anlatımla manevi acı, elem ve ızdırabın giderilmesi amacıyla manevi tazminat davası açılabilir.⁶⁰⁰ Manevi tazminat davası birçok yönü ile maddi tazminat davasına benzese de ihlal edilen değer açısından farklılık göstermektedir.⁶⁰¹

Kişilik hakkına yönelik hukuka aykırı saldırıya uğraya kişi maddi bir zarara uğramamış olabilir fakat saldırı sonucunda utanç ve üzüntü içinde olabilir.⁶⁰² Bu durumda kanun koyucu utanç ve üzüntü içinde olan kişiye sadece manevi doyum ve haz sağlamak amacıyla manevi tazminat hakkı tanımıştır.⁶⁰³

Kişilik hakkına saldırı halinde TMK 25. maddesi ile manevi tazminat davası açılabileceği düzenlemiş olsa da manevi tazminat davasının şartlarına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Manevi tazminat davasının açılabilmesi için; hukuka aykırı saldırı, manevi zarar, saldırı ile zarar arasında illiyet bağı ve kusur olmalıdır.⁶⁰⁴ Ancak saldırı kusursuz sorumluluk hallerinden birinden kaynaklanıyorsa kusur aranmaksızın yine de manevi tazminat istenebilir.⁶⁰⁵

⁵⁹⁵ Mine Kaya 2015, age. s. 339-340.

⁵⁹⁶ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 404.

⁵⁹⁷ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 383.

⁵⁹⁸ Habip Oğuz 2010, age. s. 166-167.

⁵⁹⁹ age. s. 167.

⁶⁰⁰ Serap Helvacı 2017, age. s.165.

⁶⁰¹ Habip Oğuz 2010, age. s. 167.

⁶⁰² Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 407.

⁶⁰³ age. s. 407.

⁶⁰⁴ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 483-484.

⁶⁰⁵ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 159.

Manevi tazminat olarak ödenecek paranın miktarını hâkim, saldırıya uğrayan kişinin kişisel değerlerinin önemini, saldırının ağırlığını, sürekliliğini, yayılma olasılığını, saldırıya uğrayan ve saldıranın kişinin toplumdaki yerini, kusurun karşılıklı olup olmadığını ve tüm etkileri göz önünde tutmalıdır.⁶⁰⁶ Örneğin, sosyal medya sitesinde ünlü bir kişiye ait pek uygun olmayan içerikli fotoğrafların yayınlanması ile kapalı bir çevrede yaşayan sıradan bir kişiye ait fotoğrafların yayılması arasında manevi tazminatın miktarı açısından fark olabilir.⁶⁰⁷ Ayrıca, hâkimin takdir edeceği manevi tazminat ne faili ekonomik yönden yıkacak nede mağdur için manevi zararı özlenebilir hale getirecek derecede olmamalıdır.⁶⁰⁸ Manevi tazminat sadece olay sırasında yaşanan değil kişinin bütün yaşamı boyunca duyacağı elem ve acıya karşılık takdir edilen para olduğundan hâkim bu miktarı belirlerken acı ve üzüntünün gelecekte devam edip etmeyeceği, paranın alım gücü ve değer düşüklüğünü de göz önünde bulundurmalıdır.⁶⁰⁹

Manevi zararın tazmininde kişinin ruhsal incinmesini ve acısını telafi etmek için hâkim saldırıya uğrayan kişiye para ödenmesinden başka tazmin şekillerine karar verebilir.⁶¹⁰ TMK 24. maddesinde hâkime bu takdir yetkisinin verildiğinden bahsedilmese de TBK 58. maddesinde yer verilmiştir. TBK 58/2 maddesi

“Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir.”

hükmüne yer vermiştir. Bu hüküm ile talebe bağlılık ilkesine istisna getirilmiş ve hâkim somut olayın özelliklerine göre para olarak talep edilen manevi tazminatın yerine haklı gerekçesini sunarak başka bir tazmin türüne karar verebilir.⁶¹¹ Hâkim manevi tazminat yerine davacının tatmin duygusunu sağlayıp sağlamadığına göre manevi tazminat yerine kınama cezası verebilir.⁶¹² Kınama cezasının yanı sıra uygulamada en çok talep edilen manevi tazminatla birlikte kararın ya da kararın özetinin yayımlanması talebidir.⁶¹³

---

⁶⁰⁶ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 489-484.

⁶⁰⁷ Habip Oğuz 2010, age. s. 174.

⁶⁰⁸ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz 2013, age. s. 160.

⁶⁰⁹ Habip Oğuz 2010, age. s. 175.

⁶¹⁰ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 422.

⁶¹¹ age. s. 422.

⁶¹² Mine Kaya 2015, age. s. 347.

⁶¹³ age. s. 347.

Bazı durumlarda kişilik hakkı ihlal edilen kişi açıkça belirtilmemiş olsa da kişinin belirlenebilir özellikleri ile kim olduğu objektif olarak anlaşılabilir kişilerin kişilik hakkı saldırıya uğramaktadır.⁶¹⁴ Bu durumlarda kanunda açıkça yer almamakla birlikte Yargıtay içtihatlarıyla hukukumuzda girmiş olan matufiyet kavramı karşımıza çıkmaktadır. Matufiyet kelime anlamı olarak “yöneliklik, yönelmiş olmaklık” olarak tarif edilmektedir. Matufiyet terimi, kişilik hakları saldırıya uğrayan kişilerin saldırı nedeniyle tazminat talepli davalarda özellikle söz konusu olmaktadır.⁶¹⁵

Yargıtay sosyal medya hesabı üzerinden isim verilemeden yapılan bir paylaşım hakkında;

“...Bu ilke ve açıklamalar kapsamında; davalının sosyal paylaşım ağı Twitter hesabı üzerinden yazdığı ifadelerde, davacının ismini belirtmemiş olmasına rağmen isnatların mahiyetinden davacıyı kastettiği anlaşıldığından somut olayda matufiyet şartı gerçekleşmiştir. O halde, internet yoluyla kişilik haklarına saldırıdan kaynaklanan manevi tazminat istemine ilişkin davada matufiyet unsuru gerçekleştiğinden, davalının Twitter paylaşımı değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçeyle yazılı biçimde karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmektedir.”

şeklinde karar vermiştir.⁶¹⁶

Kural olarak kişilik hakkı ihlali deneniyle manevi tazminat dava açma hakkı kişinin kendisindedir.⁶¹⁷ Ancak TMK 25/4 maddesi ile “Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; mirasbırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.” şeklinde düzenleme getirilmiştir. Manevi tazminat isteminin kişilik hakkı ihlal edilen kişi hayattayken devredilebilmesi karşı tarafın kabulüne bağlanmıştır.⁶¹⁸ Kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin ölümünden sonra bu hakkın mirasçılara geçebilmesi için manevi tazminat talebinin kişilik hakkı saldırıya uğraya kişi yani miras bırakan tarafından talep edilmesi gerekmektedir.⁶¹⁹ Yani mirasçılara geçebilmesi için karşı tarafın kabulüne gerek yoktur ancak manevi tazminat talebini zarar gören ölmeden önce talep etmelidir.⁶²⁰ Bu talep dava ile dile

---

⁶¹⁴ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 441.

⁶¹⁵ Yargıtay 4. H.D. E. 2016/2955 K. 2017/8684 T:26.12.2017. <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim tarihi: 30.09.2021.

⁶¹⁶ Yargıtay 4. HD., E. 2016/13407 K. 2018/7257 T.22.11.2018. <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim tarihi: 30.09.2021.

⁶¹⁷ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 118; Mine Kaya 2015, age. s. 351.

⁶¹⁸ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz 2013, age. s. 162.

⁶¹⁹ age. s. 162.

⁶²⁰ age. s. 120.

getirilebileceği gibi dava açılmadan da dile getirilebilir.⁶²¹ Bu durumda miras bırakan ölmeden önce manevi tazminat davasını açmışsa mirasçılar bu davaya devam ederek manevi tazminat isteyebileceklerdir.⁶²²

Tüzel kişilerin kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle manevi tazminat davası açıp açmayacakları hususu tartışmalıdır. Manevi zararın bir kimsenin ruhsal yaşamındaki ruhsal çöküntü, acı, elem, ızdırab olup tüzel kişilerin yapıları gereğince böyle bir zarara uğramaları ve bunun giderilmesinin mümkün olmadığı yönünde görüşler mevcuttur.⁶²³

Yargıtay HGK. 2014/4-213 E., 2016/70 K. sayılı ilamı ile

“Bu kapsamda, tüzel kişinin ekonomik faaliyetini yürütürken kazandığı saygınlık, onun kişisel değerleri içinde yer alır. Ticari şeref ve haysiyetin çiğnenmesi, onun ekonomik yaşam içindeki yerini ve durumunu sarsabilir. Tüzel kişinin kişilik haklarından olan onur ve saygınlığı onun korunan değerlerinin başında gelir. Bu nedenle tüzel kişi onur ve saygınlığından vazgeçemeyeceği gibi, bu değerlerini hukuka ve ahlaka aykırı olarak da sınırlayamaz. Ekonomik itibar da tüzel kişinin şeref ve haysiyetinin bir görüntüsüdür. Tüzel kişinin ekonomik faaliyetleri de toplum tarafından değerlendirilmektedir. Tüzel kişilerin manevi tazminat talep edemeyeceği tartışmalı olmakla birlikte hukuk düzeninin tüzel kişileri hukuk sujesi olarak tanıdığına ve onlara ad, şeref ve itibar gibi kişisel varlıklar bahşedilmiş olduğuna göre, kişisel varlıklara yapılan saldırı nedeniyle elem ve ızdırap duymayacaklarından söz edilerek tüzel kişilerin manevî tazminat adı ile bir paranın ödetilmesi davası açamayacaklarını kabul etmek yasa koyucunun amacına aykırı düşecektir. Gerek Medenî Kanun ve gerekse Borçlar Kanunu yalnız gerçek kişilerin değil, aynı zamanda tüzel kişilerin de kişisel haklarını korumaktadır. Günümüzde doktrin ve Yargıtay tarafından yaygın olarak benimsenen görüş, gerçek kişilere özgü olanlar dışında kalan kişilik haklarında tüzel kişilerin de manevi zarara uğrayabileceğini ve bu nedenle manevi tazminat talebinde bulunabileceğini kabul etmektedir.”

tüzel kişilerin de manevi tazminat isteyebileceği açıkça ifade edilmiştir.⁶²⁴

Yargıtay 4. HD. 24.09.2001 T., 2001/4164 E., 2001/8421 K. sayılı kararında;

---

⁶²¹ age. s. 120.

⁶²² Mine Kaya 2015, age. s. 351.

⁶²³ Ahmet M. Kılıçoğlu (1983), “Tüzel Kişi Manevi Tazminat İsteyebilir mi?”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 293.

⁶²⁴ Yargıtay HGK., E.2014/4-213 K.2016/70 T:22.01.2016 <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.09.2022.

“MK. ’nın 24. Maddesi ve BK. ’nun 49. Maddesinde belirtilen manevi zarar kişisel çıkarlarında uğradığı eksilmedir. Bir tüzel kişinin haklarından olan (adı, şerefi, onuru ve itibarı) varlıklarına yapılan saldırının bu manevi değerlerinde eksilmeye neden olacağı açıktır. Gerçi, duyguları olmayan tüzel kişilerin elem ve ızdırap duymaları düşünülemez. Ancak hukuk düzeni tüzel kişileri hukuk süjesi olarak tanıdığına ve onlara ad, şeref, onur ve itibar gibi kişisel varlıklar bahsedilmiş olduğuna göre, tüzel kişinin üzüntü duymayacağı gerekçesiyle davanın reddi doğru değildir. Zaten manevi zarar salt üzüntünün varlığı halinde değil, kişinin kişilik değerlerinin saldırıya uğraması durumunda gerçekleşen bir zarardır. Bunun içindir ki gerek Medeni Kanun gerekse Borçlar Kanunu yalnız gerçek kişilerin değil, aynı zamanda tüzel kişilerin de kişisel haklarını korumaktadır”

şeklinde karar verilmiştir.⁶²⁵

Sosyal medya yolu ile kişilik hakkını ihlal ederek kişinin manevi zarar uğramasına neden olan kişiye karşı manevi tazminat davası açılır.⁶²⁶ Kişilik hakkı ihlali nedeniyle manevi zarara birden fazla kişi neden olmuşsa bunlara arasında müteselsil sorumluluk vardır.⁶²⁷ Ancak sosyal medya yolu ile yapılan ihlallerde saldırıyı gerçekleştiren kişinin kimliğinin tespiti zor ya da imkânsız olabilmekte bu nedenle hâkim tarafından karar verilmeden önce saldırganın elektronik kimliğinin yer sağlayıcı veya erişim sağlayıcıdan istenmesi isabetli olacaktır.⁶²⁸

Ayrıca sosyal medya üzerinden yapılan kişilik hakkı ihlallerinde kişilik hakkı ihlal edilenin yer sağlayıcıyı haberdar etmesi durumunda, yer sağlayıcının haberdar edildiği tarihten itibaren gerekli hukuki denetimi yapmaması ve hareketsiz kalması durumunda 5651 sayılı Kanun’ un m. 9/1’deki yükümlülüğünü ihlal edeceğinden manevi tazminat davası yer sağlayıcıya (sosyal medya site sahibine) karşı da açılabilir.⁶²⁹

Yargıtay 4. HD., 06.03.2019 T., 2016/16612 E., 2019/1233 K. sayılı kararında *“...Dosya kapsamından; davacının facebook sayfasına sinkaflı sözler içeren mesajlar gönderildiği, suça konu mesajların gönderildiği bilgisayarların IP numaralarının davalılara ait olduğu, davacının e-posta ve facebook adreslerine mail ve mesaj atıldığı*

⁶²⁵ Yargıtay 4.HD., E.2001/4164 K.2001/8421 T:24.09.2001 <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim Tarihi: 01.09.2022.

⁶²⁶ Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 120.

⁶²⁷ TBK m.61. “Birden çok kişi birlikte bir zarara sebebiyet verdikleri veya aynı zarardan çeşitli sebeplerden dolayı sorumlu oldukları takdirde, haklarında müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanır.”

⁶²⁸ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 444.

⁶²⁹ age. s. 421.

saatlerde, mailin ve mesajın bırakıldığı mail adresine davalıların internete çıkış yaptıkları IP adresi üzerinden bağlantı yapıldığı anlaşıldığından, dava konusu mesajların gönderilmesinden hat sahibi davalılar sorumludur. Bu nedenle; gönderilen mesajlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, her iki davalının da yazılan mesajlardan sorumlu olduğu kabul edilmeli ve uygun bir miktar manevi tazminata hükmedilmelidir.”

internet hattının sahibini de o hat üzerinden paylaşılan hukuka aykırı içerikten dolayı sorumlu tutmuş ve hakkında manevi tazminata hükmedilmiştir.⁶³⁰

3.3.2.3. Kazancın İadesi Davası

Bir kişinin kişilik hakkına saldırıda bulunan kişi bu saldırı nedeniyle bir kazanç elde etmiş ve mal varlığında bir artış meydana gelmiş ise zarar gören vekaletsiz iş görme hükümleri uyarınca bu kazancın kendisine ödenmesini talep edebilir.⁶³¹ TMK m. 25/3 ile hükmü ile kanun koyucu maddi tazminat ile kişilik hakkının korunmasının yetersiz olduğu durumlarda saldırıya uğrayanın vekâletsiz iş görmeye dayanan dava hakkını kullanmasını kabul etmiştir.⁶³² Yani saldırıdan elde edilen kazancın iadesi vekâletsiz iş görme hükümleri çerçevesinde talep edilebilecektir.

Vekaletsiz iş görme, bir kişinin başka bir kişiye ait olduğunu bildiği bir işi kendi yararını gözeterek istismar etmesine dayanır.⁶³³ Vekaletsiz iş görme davası ise, saldırıda bulunan kişinin saldırı sebebiyle mal varlığında sebepsiz olarak bir zenginleşme meydana gelmişse bu zenginleşmenin saldırıya uğrayana ödenmesini sağlayan davadır.⁶³⁴

Sosyal medya yoluyla kişilik hakkı ihlal edilen kişi kazancın iadesini talep etmek için vekaletsiz iş görme davasını açabilmesi için; kişinin kişisel değerlerinden birine saldırıda bulunulması, saldırının hukuka aykırı olması saldırı ile kazanç arasında illiyet bağının olması ve saldırganın saldırıya uğrayanın elde etmek istemediği veya elde edemeyeceği bir kazancı elde etmesi gerekmektedir.⁶³⁵ Yani vekaletsiz iş görmeye dayanan davanın açılabilmesi için başka bir kişiye ait bir işin görülmesi ve bu işin görülmesi sonucunda iş görenin mamelekinde bir artışın olması

⁶³⁰ <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim tarihi: 30.09.2021.

⁶³¹ Mine Kaya 2015, age. s. 352-353.

⁶³² Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 356.

⁶³³ age. s. 357.

⁶³⁴ Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş 2016, age. s. 412.

⁶³⁵ Serap Helvacı 2017, age. s. 167-168.

gerekmektedir.⁶³⁶ Bu davanın açılabilmesi için saldırıda bulunanın kusurlu olması gerekmemektedir.⁶³⁷ İnternet ortamında kişilik hakkının ihlal edilmesi sebebiyle açılacak vekaletsiz iş göre davasında kişinin özel yaşamına ait uygun olmayan içeriklerin (fotoğraf, görüntü vb.) internet ortamında pazarlandığında ya da kişiyi özel yaşamına ilişkin sırların internet ortamında yer alması ile bir kazanç sağlanıyorsa açılabilir.⁶³⁸

Kişinin rızası olmadan kazanç elde etmeye yönelik davranışlara, bir kimsenin özel hayatına ilişkin mahrem bilgilerin hukuka aykırı şekilde şahsi Youtube kanalında yayınlanması suretiyle tiraj attırması, yine özel hayata ilişkin fotoğrafların sosyal medya da paylaşarak bunun üzerinden reklam geliri sağlamak, bir sosyal medya kanalına, Whatsapp grubuna, sosyal ağ sayfasına ünlü birinin rızası dışında editör olarak eklendiğinin söylenmesi ve bu şekilde takipçi sayısının artırılması ile gelir artışı sağlanması örnek gösterilebilir.⁶³⁹

Kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi, kişilik hakkına yapılan saldırıya rıza gösterseydi vekâletsiz iş görenin ödemesi mümkün olan kazancı talep edebilir.⁶⁴⁰ Bu dava ile elde edilen kazancın tümünün istenip istenemeyeceği hususunda ise, davacı saldırganın saldırının gerçekleştiği fiili yapmasına izin verseydi ondan ne kadar ücret alabileceyse o miktarı talep edebilir, ancak davacının böyle bir izni asla vermeyecek olduğu böyle bir sözleşmesel ilişkiye görmeyeceği durumlarda ise elde edilen kazancın tümünü isteyebileceği düşünülmektedir.⁶⁴¹

3.4. ÇOCUĞUN KİŞİLİK HAKKININ SOSYAL MEDYA YOLUYLA İHLALİ

Hukuk açısından çocuk küçüğü yetişkinden ayırma ve ana babaya olan soy bağıını ifade edebilme olarak tanımlanır.⁶⁴² Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 1. Maddesi ile “*Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.*” demek suretiyle çocuk tanımlanmıştır. Çocuk Koruma Kanunu m. 3/1-a ile çocuk

---

⁶³⁶ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s. 359.

⁶³⁷ M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir 2018, age. s. 270.

⁶³⁸ Habip Oğuz 2010, age. s. 180.

⁶³⁹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 456.

⁶⁴⁰ Ahmet M. Kılıçoğlu 2016, age. s.359.

⁶⁴¹ Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla 2000, age. s. 494.

⁶⁴² Emine Akyüz (2018), *Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması*, Pegem Yayınevi, Ankara, s.2.

“...daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi” olarak tanımlanmıştır.

Günümüzde kişiler sosyal medyada aktif rol almalarının yanı sıra çocukları da sosyal medyanın paylaşım nesnesi haline getirmiştir. Bu doğrultuda da sosyal medyada ebeveynler tarafından çocuğun fotoğraflarının sürekli olarak paylaşılması ile İngilizce share (paylaşmak) ve parenting (ebeveynlik) sözcüklerinin birleştirilmesiyle “sharenting” kavramı oluşmuştur.⁶⁴³ Kelimenin Türkçe karşılığı tam olarak olmasa da ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili hikâye, görsel ve içerikleri sürekli olarak sosyal medyada paylaşmaları olarak tanımlanabilir.⁶⁴⁴ Ebeveyn tarafından kişisel verilerin paylaşıldığı durumlar günümüzde blog yazarlığı, sosyal medya fenomenliği, youtuberlık, insta-mom adları altında hayatımıza girmiştir.⁶⁴⁵ Son yıllarda Youtube üzerinden çocuklarıyla ilgili içerik paylaşımında bulunan anneler “youtubermoms” ya da “youtuberanneler” ifadeleri ile anılmaktayken Instragram’da çocuk odaklı paylaşım yapan anneler “Instamoms” ya da “İstagramanneleri” ifadeleri ile anılmaktadır.⁶⁴⁶

Çocuğun kişiliği, maddi ve manevi değerleri ile hukukun ona sağladığı ehliyet ve çocuğun ruhsal bütünlüğünden oluşmakta, çocuğun kişilik hakkı ise onun tüm bu kişilik değerleri üzerindeki hakkıdır.⁶⁴⁷ Çocuğun kişilik hakkı tıpkı yetişkinler gibi sosyal medya yoluyla yapılan paylaşımlar sonucunda ihlal edilebilir. Çocuğun fotoğrafının, videosunun sosyal medya yoluyla paylaşılması ile çocuğun resim üzerindeki hakkı, onur ve saygınlığı, giz alanı gibi kişilik hakkını oluşturan manevi değerleri ihlal edilebilir. Bu nedenle çocukların da korunmaya değer bir özel hayatları ve kişilik hakkının olduğu kabul edilmelidir.

TMK’ da zamanaşımına ilişkin özel bir düzenleme bulunmaması sebebiyle TMK 25. madde ile belirtilen davalar için TBK’ da bulunan genel zamanaşımı süreleri

---

⁶⁴³ Sevde Uzun, “Velayet Hakkı Bağlamında Çocuğun Görüntüsünün Sosyal Medyada Paylaşılması ve Ortaya Çıkabilecek Hukuki Meseleler”, s.5. [http://humanistburo.org/dosyalar/humdosya/Cocugun%20Goruntusunun%20Sosyal%20Medyada%20Paylasilmasina%20Dair%20Hukuki%20Meseleler%20\(S.Uzun\).pdf](http://humanistburo.org/dosyalar/humdosya/Cocugun%20Goruntusunun%20Sosyal%20Medyada%20Paylasilmasina%20Dair%20Hukuki%20Meseleler%20(S.Uzun).pdf). Erişim Tarihi: 15.10.2021.

⁶⁴⁴ Cansu Dursun (2019), “Ebeveynlerin Çocuklarını Sosyal Medyada Teşhiri: Çocuk Hakları Bağlamında Bir Değerlendirme”, *Çocuk ve Medeniyet*, C.IV, s.203.

⁶⁴⁵ Ö. Ali Girgin ve Seray Gönal (2020), “Çocuğun Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Ebeveyn Tarafından Paylaşılmasının Hukuki Sonuçları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S.44, s. 108.

⁶⁴⁶ Esra Gül Atalay (2019), “Sosyal Medya ve Çocuk: “Babishko Family Fun TV” İsimli Youtube Kanalının Eleştirel Bir Analizi”, *Erciyes İletişim Dergisi*, S.1, s. 187.

⁶⁴⁷ Burcu G. Özcan Büyüktanır (2019), *Çocuğun Kişilik Hakkı ve Çocuğun Kişilik Hakkının Hukuka Aykırı Fiillere Karşı Korunması*, Yetkin, Ankara, s.37.

uygulanacaktır.⁶⁴⁸ Maddi ve manevi tazminat ile kazancın iadesi davası için TBK m.72/1

“Tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır.”

hükmü uygulanır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 16. Maddesi

“1. Hiçbir çocuğun özel yaşantısına aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamaz. 2. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.”

şeklinde düzenlenmiştir. Madde metni ile çocuğun özel hayatına keyfi olarak müdahale edilemeyeceği ve çocuğun kişilik hakkının sadece üçüncü kişilere karşı değil ebeveynine karşı da korunmaya çalışılmaktadır.⁶⁴⁹

Anne baba, anayasa ile güvence altına alınmış ifade özgürlüğünü sosyal medya aracılığıyla da kullanabilmektedir. Ancak bu özgürlüğünü kullanırken araç olarak velayeti altındaki çocuğu kullanması durumunda çocuğun kişilik hakkını ihlal edip etmediği hususu önem taşımaktadır.⁶⁵⁰ Velayet hakkına sahip ebeveynlerin sınırsız yetkilerinin olduğu düşünülmemeyeceği için anne babanın ifade özgürlüğünü kullanırken çocuğun kişilik hakkının korunmasına ilişkin temel ilkelere olan çocuğun menfaati ilkesini göz ardı etmemelidir.⁶⁵¹ Çocuğun menfaati ilkesi Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (BMÇHS) 3. maddesi⁶⁵² ve 19. maddesi⁶⁵³

⁶⁴⁸ Habip Oğuz 2010, age. s. 184.

⁶⁴⁹ Ö. Ali Girgin ve Seray Gönal 2020, agm. s. 103.

⁶⁵⁰ Esra Gültekin (2018), “Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü”, *Çocuk ve Medeniyet*, C.III, S.5, s. 117-118.

⁶⁵¹ age. s. 118.

⁶⁵² Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de göz önünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar. Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.

⁶⁵³ Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmâl ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dâhil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar. Bu tür koruyucu önlemler; burada tanımlanmış olan çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca

ile koruma altındadır. Ayrıca Anayasanın 41/4 maddesi ile de güvence altına alınmıştır.⁶⁵⁴ Bu durumda çocuğun kişilik hakkı ihlali nedeniyle menfaatinin zedelenmesi halinde anne babasının ifade özgürlüğü çocuğun menfaatinin zedelendiği ölçüde kısıtlanır.⁶⁵⁵ Sosyal medyada çocuğa ilişkin yapılan paylaşımlarda çocuğun yüksek yararı göz önüne alınmalıdır. Anne baba çocuğuyla ilgili paylaşımında bulunurken paylaşılan fotoğraf, video veya herhangi bir içeriğin çocuğun psikolojisi üzerinde nasıl bir etkiye sebep olacağı, paylaşımın ebeveynin sosyal medya profiline mi yoksa çocuğun gelişimine mi katkı sağladığı göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuğun psikolojik, fiziksel ya da sosyal yaşamını olumsuz etkileyecek veya ileride akrabaları ya da sosyal çevresi tarafından küçük düşmesine neden olacak her türlü paylaşım çocuğun menfaatine aykırı düşmektedir.⁶⁵⁶ Velayet hakkına sahip olan anne baba çocuğu ile ilgili yapmış olduğu paylaşımında onun menfaatinin korunmalıdır. Anne babanın ifade özgürlüğü ile çocuğun menfaati arasında çatışma olduğu zaman, çocuğun menfaatinin korunmasına üstünlük tanınarak ebeveynin ifade özgürlüğünde sınırlamaya gidilecektir.⁶⁵⁷

Örneğin; ünlü anne bloggerlardan biri olan Nihan Kayalıoğlu'nun iki çocuğu üzerinden yaptığı paylaşımlarla çocuklarını reklam malzemesi yaparak maddi kazanç elde ettiği gerekçesiyle çocukların babaları tarafından açılan velayet davasında velayet hakkının Nihan Kayalıoğlu'ndan alınarak babaya verilmesi hakkında karar verilmiştir. Ayrıca Mahkeme çocuklara ait fotoğraf paylaşımlarının çocuk mahremiyetinin ihlaline girdiğini belirterek anneye çocuklarına ait fotoğrafları paylaşmasına ilişkin fotoğraf yayınlama yasağı kararı verilmiştir.⁶⁵⁸ Bu karar bilinçsizce paylaşım yapan insta-mom olarak adlandırılan annelerin çocuklarının fotoğraf ya da videolarını sosyal medya hesabında kamuya sunmalarının hukuki sonuçlarını gösterir niteliktedir. İtalya'da ise on altı yaşındaki bir çocuğun rızası olmadan annesi tarafından sosyal medyada yaptığı paylaşımlar üzerine çocuk tarafından anneye karşı dava açılmıştır. Mahkeme, çocuğun kişilik haklarının korunması amacıyla annenin şikâyete konu olan

---

yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.

⁶⁵⁴ Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf> Erişim tarihi: 25.10.2021

⁶⁵⁵ Esra Gültekin 2018, agm. s. 118.

⁶⁵⁶ Sevede Uzun, Erişim Tarihi: 15.10.2021, agm. s.5.

⁶⁵⁷ agm. s. 4.

⁶⁵⁸ <https://www.ntv.com.tr/turkiye/mahkeme-cocuklarini-reklam-malzemesi-yapan-blogger-annenin-iki-cocugunubabaya-verdi,qS8Pj79Zc0SNNhjagnJu8A>. Erişim Tarihi: 21.02.2022

paylaşımları silmesi gerektiğine ve anne mahkeme kararına uymazsa ya da gelecekte yeni fotoğraflar yayımlarsa oğluna 10 bin Euro tazminat ödemesine hükmetmiştir. Çocuklar, sosyal medya üzerinden rıza dışı fotoğraf, video vb. paylaşımlarda bulunan ebeveynlere karşı büyüdüklerinde kişisel haklarını korumak amacıyla karşı hukuki süreç başlatabilmektedir. Benzer bir şekilde Mantova kentinde yerel mahkeme tarafından 2013 yılında reşit olmayan kızı adına Facebook hesabı açıp hesabı yöneten ve paylaşımlarda bulunan bir anne için benzer bir karar verilmiştir. Mahkeme küçük yaştaki çocukların toplumsal imajının ve özel hayatın gizliliğinin korunması ilkesi gereğince çocuklarının fotoğraflarının sosyal medyadan kaldırmasına ve hesabı iptal etmesine ilişkin karar vermiştir.⁶⁵⁹

Soy bağının bir sonucu olarak anne babaya velayet hakkından doğan bazı hak ve görevler tanınmışsa da kişilik hakkını ihlal edecek içeriklerin sosyal medya üzerinden paylaşılması bu hakkın sınırını oluşturur.⁶⁶⁰ Çocuğa ilişkin ses, görüntü, video ve benzeri içeriklerin sosyal medyada paylaşılması çocuğun kişilik hakkının ihlaline neden olabilir ancak kişinin rızası saldırıyı hukuka uygun hale getiren sebeplerdendir. BMÇHS 12. Maddesi

“Taraflar Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.”

şeklinde düzenlenmiştir. Fakat bu aşamada çocuğun rızasına ilişkin net bir yaş sınırı uygulaması hakkaniyete aykırı düşmekle birlikte, ayırt etme gücüne sahip olup olmaması açısından ikili bir ayırım yapılması gerekmektedir.⁶⁶¹ Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüğün rızası, tam ehliyetsiz olması sebebiyle geçerli olmayacaktır. Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçük rızası geçerli olamamakta, kanuni temsilcisinin rızası aranmaktadır.⁶⁶² Ancak burada ihlali yapan kişinin anne baba olduğu düşünülürse verilen rızanın geçerli olması mümkün olmayacaktır.⁶⁶³ Ayırt etme gücüne sahip çocuğun ise rızası alınmadan anne veya babası tarafından sosyal medya üzerinden fotoğraflarının paylaşılması çocuk açısından özel alanının izin

⁶⁵⁹ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42604622>. Erişim Tarihi: 21.02.2022

⁶⁶⁰ Sevede Uzun, Erişim Tarihi: 15.10.2021, agm. s. 6.

⁶⁶¹ agm. s. 6.

⁶⁶² Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan 2015, age. s. 103.

⁶⁶³ Murat Akdi (2016), “Ana-Babanın Çocuğun Fotoğraf ve Görüntülerinin Sosyal Medyada Yayınlanmasından Doğan Sorumluluğu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. XXII, S.3, s. 135.

almaksızın üçüncü kişilere açıldığı anlamına gelebilmektedir.⁶⁶⁴ Her ne kadar ayırt etme gücüne sahip olsa da sınırlı ehliyetsiz sosyal medya özelinde kişilik hakkına yapılan saldırıya rıza göstermesi tek başına yeterli olmayacak bunun yanı sıra yasal temsilcisinin örtülü dahi olsa buna icazet göstermesi isabetli olacaktır.⁶⁶⁵ Örneğin, 16 yaşındaki bir çocuğun aynı yaştaki kız arkadaşının mahrem görüntülerini sosyal medyada paylaşması durumunda kız arkadaşının rızasının bulunması ya da aynı yaştaki çocukların sosyal medya üzerinden birbirlerinin kişilik hakkına saldırı niteliğindeki sinkafli paylaşımlarında karşılıklı rızalarının bulunması her zaman tek başına yeterli olmayacaktır.⁶⁶⁶

Sosyal medya sitelerinde üçüncü kişiler tarafından çocuk kullanıcılara belirli bir güven duygusu oluşturmak ve ikna ile cinsel içerikli konuşmalar yaparak, vücutlarının mahrem yerlerinin fotoğrafını, videosunu istemekte ve böylece TCK 226. maddesi anlamında müstehcen ürün üretiminde çocuklar kullanılarak müstehcenlik suçu işlenebilmektedir.⁶⁶⁷ Bu eylemlerde çocukların özel hayatının gizliliği ve kişisel değerleri ihlal edilmekte olup ayırt etme gücüne sahip olsa dahi çocuğun rızası, hile ile elde edildiği ve rıza olsa bile hakkın özünden vazgeçilemeyeceği ve de rıza hukuka ve ahlaka aykırı olamayacağı için hukuka uygunluk nedeni sayılmayacaktır.⁶⁶⁸

Sosyal medya kullanımı günümüzde öğrenci öğretmen ilişkisine de yansımaktadır. Okulda bulunan yöneticiler, öğretmenler ve diğer tüm çalışanlar sosyal medya platformlarını kullanırken farkında olmadan öğrencilerinin özel anlarının izinsiz bir şekilde kayda alınıp sosyal medya platformlarında paylaşılması kişilik hakkının ihlaline neden olabilmektedir. Bu tür bilinçsiz davranışların ortaya çıkmasına engel olmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çalışmalar yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 7 Mart 2017 tarihinde yayınlanan, 2975829 sayılı ve 2017-12 numaralı "Okullarda Sosyal Medyanın Kullanılması" konulu genelge ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen 20.11.1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Ceza Kanununa vurgu yapılmış bu genelge ile sosyal medya platformları aracılığıyla öğrenci fotoğraf ve videoları başta olmak üzere yapılan paylaşımlara ilişkin açıklık getirilmiştir. Bu genelge gereği öğrencilerin fotoğraf, video ve ses

---

⁶⁶⁴ Burcu G. Özcan Büyüktanır 2019, age. s. 210.

⁶⁶⁵ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s.381.

⁶⁶⁶ age. s. 381.

⁶⁶⁷ Mine Kaya 2010, agm. s. 304-305.

⁶⁶⁸ agm. s. 304-305.

kayıtlarının internette, sosyal medya platformlarında hukuka aykırı olacak bir şekilde paylaşılması durumunda, gerekli hukuki işlem başlatılacağı ifade edilmiştir. Ayrıca internette öğrenci fotoğrafları paylaşmak, sınıf ortamında çekilen öğrenci videolarını sosyal medya araçları ile paylaşmak, hukuka aykırı ise gerekli soruşturma yapılacağı belirtilmiştir.⁶⁶⁹ Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından, okul ortamında sosyal ağlar üzerinden ses, görüntü ve video paylaşımı konusunda yaşanan tereddütlerin giderilmesi ile ilgili bir açıklama metni yayınlanmıştır. Bu açıklamada

"Öğrencilerin kişisel gelişimleri ile psikolojik ve sosyal gelişimlerine olumsuz etki yapacak ve bununla birlikte kişilik haklarını ihlal edecek ses, görüntü ve video kayıtlarının sosyal ağ ortamlarında paylaşılması konusunda; Anayasa, uluslararası sözleşmeler, yasal ve idari düzenlemeler ile Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerinin dikkate alınması ve bu kapsamda, gerekli tedbirlerin oluşturulması amaçlanmıştır. Bu bilgiler ışığında, eğitim-öğretim ile ilgili kamuoyu ile paylaşılmasında fayda görülen, örnek uygulamaları içeren 'ses, görüntü ve video kayıtlarının' öğrenci velilerinden izin alınarak, Resmi okul/kurum web sitelerinde paylaşılmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır."

denilmiştir.⁶⁷⁰

Çocuğun kişilik hakkı ebeveynleri tarafından ya da üçüncü kişiler tarafından ihlal edilebileceği gibi kendisi tarafından da ihlal edilebilir. Örneğin, çocuk çevresine karşı küçük düşeceği, aşağılanacağı ya da başka kullanıcılar tarafından ele geçirilerek kişilik hakkına zarar verecek fotoğraflarını sosyal medyada kendisinin paylaşması, ileride olumsuz sonuçlar doğurabilecek kendi kişisel bilgilerini paylaşması suretiyle kişilik hakkını ihlalinde çocuğun kendisi tarafından kişilik hakkını ihlal söz konusu olur.⁶⁷¹ Bu durumda çocuk tarafından paylaşılan içeriklerin kötü niyetli kişiler tarafından ele geçirilmesi sonucunda çocuğun maddi manevi kişisel değerleri zarar göreceğinden çocuğun yüksek yararı gereğince velayet hakkına sahip anne baba ölçülülük ilkesi de göz önünde bulundurularak müdahalede bulunabilir.⁶⁷²

Çocuğun sırlarının veya resminin ya da kişilik hakkı ihlaline sebep olacak her türlü içeriğin sosyal medya aracılığıyla paylaşılması yine çocuğun onur ve saygınlığını zedeleyecek paylaşımların yapılması halinde TMK 24. madde kapsamında manevi ve sosyal kişilik değerlerinin ihlali olarak kabul edilir ve TMK 25. maddesi ile öngörülen

⁶⁶⁹ <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1833.pdf>. Erişim Tarihi: 23.02.2022

⁶⁷⁰ <http://tkb.meb.gov.tr/www/ses-goruntu-ve-video-paylasimi/icerik/69>. Erişim Tarihi: 23.02.2022

⁶⁷¹ Hale Haydaroglu (2020), *Türk Medeni Hukukunda Çocuğun Kişilik Hakkının Korunması*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.120.

⁶⁷² Hale Haydaroglu 2020, agt. s. 120.

koruyucu davaların açılmasını mümkün kılar.⁶⁷³ 5651 sayılı Kanun'da sosyal medya yoluyla çocuğun kişilik hakkı ihlaline ilişkin ayrı ve açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, çocuğun kişilik hakkı ihlalinde ayırt etme gücüne sahip çocuk ya da yasal temsilcisi, ayırt etme gücüne sahip olmayan çocuk adına ise yasal temsilcisi içeriğin yayından çıkarılması veya erişimin engellenmesini isteyebilir.⁶⁷⁴ Sosyal medya yoluyla çocuğun kişilik hakkı ihlali bizzat çocuğun yasal temsilcisi tarafından yapılmaktaysa gecikmesinde sakınca bulunan bir hal olması durumunda 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi ile kurum başkanına tanınan yetki ile kendiliğinden hukuka aykırı içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi yolu işletilmelidir.⁶⁷⁵ İhlalden zarar görenin çocuk olması durumu çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince gecikmesinde sakınca bulunan hal olarak değerlendirilmelidir.⁶⁷⁶ Yani çocuğun kişilik hakkı ihlalinde genel bir kanun olan TMK hükümlerine ya da internet ortamında yapılan kişilik hakkı ihlallerine ilişkin özel bir kanun olan 5651 sayılı Kanun hükümlerine başvurulabilmektedir.

Sosyal medya yoluyla kişilik hakkı ihlal edilen çocuk, ihlale karşı hakkının korunmasını isteyebilir.⁶⁷⁷ Anne baba çocuğun kişilik hakkını ihlal ederse TMK m.25 kapsamında davalar çocuk tarafından anne babaya karşıda yöneltiler.⁶⁷⁸ Çocuk ayırt etme gücüne sahipse, sınırlı ehliyetsiz sıfatıyla bizzat hakkını koruma talebini tek başına ileri sürebilecektir.⁶⁷⁹ Ayırt etme gücüne sahip olmayan çocuğun ise kişilik hakkını ihlal etmeyen ebeveyn tarafından hakkın korunması talebi ileri sürülebilir.⁶⁸⁰ Çocuğa kayyım atanmış olması halinde ise koruma talebi, ihlali yapan ana babaya karşı, yasal temsilci olan kayyım tarafından da talep edilebilecektir.⁶⁸¹ Anne babası tarafından kişilik hakları ihlal edilen çocuğun, koruma ve tazminat talebinde bulunması için ayırt etme gücüne haiz olması ya da temsil yolunu kullanması gerekmekte olup bu sırada zamanaşımının dolması söz konusu olabileceğinden çocuk TBK'nin 153. maddesinden yararlanır.⁶⁸² Kanun maddesi gereğince çocuğun velayet süresince ana ve babalarından olan alacakları için zamanaşımı işlemez. Ancak bu

---

⁶⁷³ Burcu G. Özcan Büyüktanır 2019, age. s. 211.

⁶⁷⁴ age. s. 212.

⁶⁷⁵ age. s. 213.

⁶⁷⁶ age. s. 213.

⁶⁷⁷ Sevde Uzun, Erişim Tarihi: 15.10.2021, agm. s. 11.

⁶⁷⁸ Murat Akdi 2016, agm. s.137.

⁶⁷⁹ agm. s.137.

⁶⁸⁰ Sevde Uzun, Erişim Tarihi: 15.10.2021, agm. s. 11.

⁶⁸¹ agm. s. 11.

⁶⁸² agm. s. 12.

istisnaya sadece anne babanın birlikte velayete sahip olduğu durumlarda başvurulabilir.⁶⁸³

3.5. ÖLENİN HATIRASININ SOSYAL MEDYA YOLUYLA İHLALİ

TMK 28. madde ile “Kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar ve ölümle sona erer.” Şeklinde düzenleme ile kişiliğin başlangıcı ve sona ermesi düzenlenmiştir. Madde metninden anlaşıldığı üzere kişilik ölümle sona erer. Ölüm ile birlikte kişinin hak ehliyeti ve taraf ehliyeti kendiliğinden sona erer.⁶⁸⁴ Kişilik ölümle sona erse dahi ölümden sonra kişilik hakkının korunmasına ilişkin doktrinde görüş birliği yoktur.

Alman hukukunda hakim olan görüş, ölümle birlikte kişinin hak ehliyetinin sona erdiği ancak kişilik hakkının devam ettiği savunulmaktadır. Bu görüşe göre, ölenin ismi, hatıraları, resimleri, yaptığı çalışmalarının ölümünden bir süre sonrada etkisinin devam etmesi nedeniyle hak sahibinin ölümünden sonra da korunması gereken kişilik değerleri olduğunun kabul edilir.⁶⁸⁵ Türkiye ve İsviçre’de ağırlık kazanan görüş ise, hatırayı koruma teorisi olarak ifade edilen ve ölenin kişiliğine yapılan saldırının yakınlarının saygı duygusunu zedeleyerek onların kişilik hakkının ihlal edilmesine neden olması sebebiyle doğrudan dava açabilmeleridir.⁶⁸⁶ Kişiliği ölümle sona eren kimse artık hak ehliyetine de sahip olmadığı için herhangi bir kişilik hakkından da bahsedilemez.⁶⁸⁷ Ölümle birlikte kişilik hakkının sona ermesi nedeniyle ölenin maddi ve manevi hakkına yönelik saldırıların ölenin yakınlarının ölene karşı duyduğu saygıyı zedelediği gerekçesiyle kendi kişilik haklarına dayanarak hukuki koruma talep edebilecekleri kabul edilmektedir.⁶⁸⁸ Bu durumda ölenin kişiliği ortadan kalkmakta ancak ölenin yakınları ölene karşı yapılan saldırıdan zarar görüyorlar ve koruma talep ediyorlarsa dolaylı olarak ölen kimsenin kişilik değerleri koruma altına alınır.⁶⁸⁹ Kişilik hakkının ihlali sadece ilgili kişiyi değil aynı zamanda bu kişiyle yakın ilişkisi olan üçüncü kişileri de ilgilendirebileceğinden ölene yapılan saldırı aynı

---

⁶⁸³ agm. s. 12.

⁶⁸⁴ Ümit Gezder (2007), “Ölüm Sonrası Hatırayı Koruma Doktrini ve Ölüm Sonrası Kişiliğin Korunması Teorisi”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, s. 210.

⁶⁸⁵ Gamze Turan Başara (2020), “Kişiliğin Korunması Kapsamında Ölümden Sonra Hatıranın Korunması Teorisi”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 344.

⁶⁸⁶ agm. s. 343.

⁶⁸⁷ agm. s. 346.

⁶⁸⁸ agm. s. 346.

⁶⁸⁹ Murat Uçak (2021), “Kişisel Verilerin Ölümden Sonra Korunması”, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s. 105.

zamanda yakınlarının da saygı duygusunu zedeleyebilir ve onların kişilik hakkına da dahil olur.⁶⁹⁰ Burada ölenin adına başvuru yapılamayacak ancak yakınları bizzat kendi kişilik hakkının ihlali nedeniyle başvuruda bulunabilecektir.⁶⁹¹ Burada yakınlarının saygı duygusunun korunması ile dolaylı olarak öleninde kişiliği korunmuş olmaktadır.⁶⁹² Örneğin, ölenin şeref ve haysiyetin ihlal etmeye yönelik sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımlar ölenin yakınlarının akrabalık ya da arkadaşlık ilişkilerine dayanan duygularının zedelenmesine sebep olabileceğinden ölenin yakınları kendi manevi bütünlüklerine hukuka aykırı olarak zarar verildiği gerekçesiyle korunma talebinde bulunabilirler.⁶⁹³ Kişinin ölümünden sonra sosyal medya platformlarının yani dijital malvarlığının akıbeti hakkında ise yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Almanya’da 2012 yılında 15 yaşındaki kızını Berlin’deki bir metro kazasında kaybeden bir anne, söz konusu olayın gerçekten bir kaza mı yoksa intihar mı olduğunu anlamak için kızının Facebook hesabına girmek ister. Ancak annenin ölen kızının hesabına girmesi mümkün olmaz. Bunun üzerine anne Facebook’a hesaba giriş talebi için başvurur ve Facebook talebe ret cevabı verir. Gerekçe olarak ise, kullanıcı sözleşmesi genel işlem şartlarını ve Telekomünikasyon Kanun’unda bulunan “telekomünikasyonun gizliliği” ilkesini gösterir. Ölen kızın annesi mirasçı sıfatıyla Facebook’a dava açarak hesaba giriş ve hesapta tutulan konuşma geçmişini talep eder.⁶⁹⁴ Uyuşmazlık Alman Federal Mahkemesi tarafından ele alınmış ve Federal Mahkeme Facebook ile miras bırakan arasındaki sözleşme ilişkisi ve bu sözleşmeden doğan kullanıcı hesabına erişim hakkının miras yoluyla mirasçılara intikal ettiğini karara bağlamıştır.⁶⁹⁵ Bu karar sadece Facebook için değil diğer sosyal medya platformları içinde emsal teşkil etmektedir.

3.6. SOSYAL MEDYADA KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASINDA USUL KURALLARI

Sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkı ihlallerinde, kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi tarafından açılacak davalarda görevli mahkeme, yetkili mahkeme ve bu davalarda zamanaşımı süreleri ayrı başlıklar halinde incelenecektir.

---

⁶⁹⁰ Ümit Gezder 2007, agm. s. 212.

⁶⁹¹ agm. s. 212.

⁶⁹² agm. s. 213.

⁶⁹³ Gamze Turan Başara 2020, agm. s. 348.

⁶⁹⁴ Çiğdem İleri (2020), “Dijital Miras” - Alman Federal Mahkemesinin "Facebook" Kararı Üzerine Bir İnceleme”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, s. 129-130.

⁶⁹⁵ Çiğdem İleri 2020, agm. s.132-133.

3.6.1. Görevli Mahkeme

Kural olarak kişilik hakkı ihlaline dayanan davanın konusu para ya da para ile ölçülen bir değer olabiliyorsa miktar ve değere bakılmaksızın HMK 2. maddesi gereğince görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir. Kişilik hakkına saldırı nedeniyle açılacak saldırının durdurulması, hukuka aykırılığın tespiti ve bu davalar ile birlikte talep edilebilecek olan kararın ilanı veya üçüncü kişilere bildirilmesi ya da düzletme istemlerinde de görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.⁶⁹⁶

Yargıtay'ın genel eğilimi, içeriğin yayından çıkarılması talebinin tek başına ya da tazminat talebiyle birlikte olmasına bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesinden istenemeyeceği olup içeriğin yayından çıkarılması talebine bakmakla görevli mahkemenin sulh ceza mahkemesi olduğu yönündedir.⁶⁹⁷ Bu kararlarda sunulan gerekçe ise, 5651 sayılı Kanun ile TMK arasından özel kanun genel kanun ilişkisi dolayısıyla öncelikle özel kanun olan 5651 sayılı Kanun' un uygulanması gerektiği ve Sulh Ceza Mahkemesi'nin görevli olduğudur.⁶⁹⁸ Kararlardaki karşı oy ise istenilirse TMK hükümlerine göre istenirse 5651 sayılı Kanun hükümlerine göre Sulh Ceza Mahkemesi'ne başvurulabileceğini belirtmektedir.⁶⁹⁹ Yargıtay 2016 tarihli bir kararında 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi cezai sorumluluğu, TMK madde 24 ve 25. maddelerin hukuki sorumluluğu düzenlediğini belirterek, davacının bunlara başvurmakta serbest olduğunu yani bir özel hüküm genel hüküm ilişkisi olmadığını vurgulamıştır.⁷⁰⁰ Nitekim hukuk netice olarak aynı konuyu ele alsalar da buna rağmen her iki kanun da farklı imkânlar sağlamaktadır.

İçeriğin yayından çıkarılması ile saldırıya son verilmesi davası sonucunda alınan fiili netice aynı olsa da içeriğin yayından çıkarılması hakkında sulh ceza mahkemesi tarafından verilen hüküm işin esasına yönelik tespit hükmü içermemekteyken son verme davası sonucunda verilen karar kişilik hakkına yapılan müdahalenin hukuka aykırı olduğunun tespiti içermekle birlikte kesin hüküm teşkil edeceğinden hukuki netice bakımından önemli farklar vardır.⁷⁰¹ Bu nedenle kişilik

---

⁶⁹⁶ Mine Kaya 2015, age. s. 396.

⁶⁹⁷ Yargıtay 4. HD., E. 2012/6581 K. 2012/10331 T. 13.06.2012, Yargıtay 4. HD., E. 2012/2045 K. 2013/1218 T. 29.01.2013, Yargıtay 4. HD. 27.05.2013T., 2013/7417E. ve 2013/10004 K., Yargıtay 4. HD. 29.01.2013T., 2012/2045E., ve 2013/1218K. <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim tarihi: 02.10.2021.

⁶⁹⁸ Yargıtay 4. HD., E. 2014/7187 K. 2014/8832 T. 28.05.2014; Yargıtay 4. HD., E.2013/10125 K. 2014/5825 T. 07.04.2014 <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim tarihi: 02.10.2021.

⁶⁹⁹ Yargıtay 4. HD., E. 2015/6149 K. 2015/7354 T. 04.06.2015 Erişim tarihi: 02.10.2021

⁷⁰⁰ Yargıtay 4. HD., E. 2015/13252 K. 2016/2190 T. 22.02.2016 Erişim tarihi: 02.10.2021

⁷⁰¹ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 403-404.

hakkı saldırıya uğrayan kişinin içeriğin çıkarılmasına yönelik talebini sulh ceza mahkemesinden, kesin hüküm elde etmek istediği taleplerini ise asliye hukuk mahkemesinden talep etmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.⁷⁰² Bir başka görüşe göre ise, erişimin engellenmesi kararının bir tedbire ilişkin olduğu bu nedenle sulh ceza mahkemesinin görevli olduğu ancak saldırının durdurulmasına ilişkin eda davasının ya da içeriğin yayından çıkarılması taleplerinde asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğunu kabul etmek gerektiğidir.⁷⁰³

3.6.2. Yetkili Mahkeme

TMK' nın 25. maddenin son fıkrası gereğince kişilik hakkının korunmasına ilişkin davalarda kişi kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir. İlgili madde ile kanun koyucu 25. madde de belirtilen davalar için geçerlidir şeklinde açık hüküm koymadığına göre yetkiye ilişkin düzenleme saldırının durdurulmasını sağlayan davalar ile birlikte tazminat ve kazancın iadesi davasını da kapsamaktadır.⁷⁰⁴ Ayrıca kişilik hakkına yapılan ihlal aynı zamanda haksız fiil niteliği taşıması sebebiyle HMK gereğince genel yetki kuralları ile haksız fiile ilişkin özel yetki kuralları da yetkili mahkemeyi belirtmektedir.⁷⁰⁵ Bu nedenle HMK 6. maddesi gereğince genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ve HMK 16. maddesi gereğince haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir.

Sosyal medyada gerçekleşen kişilik hakkı ihlallerde çoğu zaman haksız fiilin işlendiği yer ile zararın meydana geldiği yer farklı olabilir.⁷⁰⁶ Sosyal medya yoluyla kişilik hakkını ihlal eden içeriğin yer aldığı, fotoğrafın yüklendiği, paylaşımın yapıldığı yer nere olursa olsun bu saldırı sonucunda haksız fiile konu içeriğin ulaştığı veya alındığı yer Türkiye' de neresi ise bu yer mahkemesi zararın meydana geldiği yer mahkemesi olarak yetkili mahkeme olacaktır.⁷⁰⁷ Sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkının ihlallerinin yenilenme ve bu nedenle de zararın meydana gelme ihtimali durumu söz konusu olduğundan HMK 16. maddesi gereğince zararın doğma

---

⁷⁰² age. s. 404.

⁷⁰³ Mine Kaya 2015, age. s. 397.

⁷⁰⁴ Habip Oğuz 2010, age. s. 182.

⁷⁰⁵ Mine Kaya 2015, age. s. 398.

⁷⁰⁶ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 401.

⁷⁰⁷ Mine Kaya 2015, age. s. 398-399.

ihtimalinin bulunduğu yerde de açılabilir. Bu madde, özellikle yurt dışında bulunan kişilerce gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmesi muhtemel kişilik hakkı saldırılarında zararın doğma ihtimalinin olduğu yer olan Türkiye’de dava açma imkânı verecektir.⁷⁰⁸

Yargıtay 4. HD. 27.12.2011 T., 2011/15158 E. ve 2011/14199 K. sayılı ilamı ile internet sitesindeki kişilik hakkı ihlali sebebiyle açılan manevi tazminat davasında, yerel mahkemenin davacının kendi yerleşim yeri, davalının yerleşim yeri ve yayına konu olayın yaşandığı yer dışındaki yer dışında bir yerde dava açması sebebiyle verdiği yetkisizlik kararını bozmuş ve HMK m. 6 ve TMK m. 25/5 hükümlerine göre kişilik hakkını koruyan davalarda davacının kendi yerleşim yeri, davalının yerleşim yeri veya haksız eylemin gerçekleştiği ya da zararın doğduğu yer mahkemesinde dava açma hususunda seçimlik hakka sahip olduğuna, internet yayınlarının ulaştığı her yerde davanın açılabilmesine karar vermiştir.⁷⁰⁹

Sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkı ihlallerinde hukuka aykırı içeriğin haksız fiilin işlendiği yer ile zararın meydana geldiği ya da gelme ihtimalinin bulunduğu yerin coğrafi olarak belirlenmeye çalışılmasından ziyade hukuka aykırı paylaşımın hangi yer sosyal medya kullanıcıları tarafından ulaşılması sonucunda saldırıya uğrayacak kişinin kişilik hakkının zedelenme ihtimalinin bulunduğu belirlenmesi yoluna gidilmesi daha isabetli olacaktır.⁷¹⁰ Örneğin, Twitter üzerinden hakarete maruz kalan ve Karabük ilinde yaşayan lise öğrencisinin şeref ve haysiyeti muhtemelen kendi yaşadığı ildeki sosyal çevresi tarafından paylaşımların okunması suretiyle zarar görecektir. Bu paylaşım her ne kadar uluslararası olsa ve İngiltere deki kullanıcılar tarafından dahi görülebilecek olsa da zararın meydana gelme ihtimalinin bulunduğu yer olarak oradan bahsetmek pek gerçekçi olmayacaktır. Ancak bu kişinin İngiltere de yaşanan tanıdıkları, akrabaları bulunuyorsa zararın meydana gelme ihtimalinin bulunduğu yeri İngiltere olarak nitelendirebiliriz.⁷¹¹

5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi ile içeriğin yayından çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararı için doğrudan Sulh Ceza Hâkimliği’ne başvurulması hükmüne yer verilmiştir. Fakat buradaki Sulh Ceza Hâkimliği’nin neredeki Sulh Ceza Hâkimliği olduğuna yer verilmemiştir. İçeriğin yayından çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararı internet ve sosyal medya platformlarına ilişkin olması sebebiyle

---

⁷⁰⁸ age. s. 399.

⁷⁰⁹ <https://karararama.yargitay.gov.tr> Erişim tarihi: 04.10.2021.

⁷¹⁰ Sinan Sami Akkurt 2020, age. s. 407.

⁷¹¹ age. s. 408.

internet yayının ulaştığı her yerdeki sulh ceza mahkemesine başvurulabilecek olup bu konudaki seçme hakkı ise içeriğin yayından çıkarılması veya erişimin engellenmesini isteyen kişiye aittir.⁷¹²

3.6.3. Zamaşımı

Saldırının önlenmesi davası saldırı tehlikesinin ortaya çıktığı andan saldırının gerçekleştiği veya gerçekleşme tehlikesinin son bulunduğu ana kadar, saldırıya son verilmesi davası saldırının başladığı andan bitime kadar, tespit davasında ise sona eren bir saldırının etkileri devam ettiği sürece açılabilirliği için bu davalarda nitelikleri gereği zamaşımı süresi yoktur.⁷¹³ Tespit davası ile birlikte düzeltme isteme ve kararın yayınlanması veya üçüncü kişilere bildirilmesi davaları da saldırının durdurulması niteliği taşıdığından bu istemler bakımından da saldırının ya da etkilerinin devam ettiği sürece dava açılabilir.⁷¹⁴

---

⁷¹² Mine Kaya 2015, age. s. 400.

⁷¹³ Habip Oğuz 2010, age. s. 184.

⁷¹⁴ Mine Kaya 2015, age. s. 402.

SONUÇ

Eski dönemlerde insanlardan başka varlıklar da hukukun öznesi olarak kabul edilmişse de günümüzde hukukun öznesini kişi oluşturmakta olup kişi öncelikle insanı ifade etmektedir. İnsanın yanı sıra insan veya mal topluluklarından oluşan tüzel kişiler de kişi olarak kabul edilmektedir.

Gerçek kişi hukuki anlamda haklara ve yükümlülüklerle sahip olabilen insandır. Tam ve sağ doğmak şartıyla anne karnına düşen her birey doğumundan ölümüne kadar gerçek kişi kabul edilir. Kişi kavramının kişilik kavramıyla aynı olduğu görüşleri olsa da çoğunlukla kişilik kavramının, kişi kavramını da içine alan daha geniş bir kavram olduğu kabul edilmektedir. Bu doğrultuda kişilik hukukun koruduğu kişiye bağlı maddi manevi değerlerin bütününe ifade etmektedir. Kişilik hakkını oluşturan maddi değerler yaşam hakkı, sağlık hakkı, beden bütünlüğü iken, manevi değerler özgürlükler, onur ve saygınlık, isim üzerindeki hak, resim üzerindeki hak ve kişinin giz alanıdır. Kişinin ihlal edilen, en önemli ve korunması gereken menfaati ise kişilik hakkıdır. Belli bir amaca yönelmiş kişi ya da mal topluluklarına ise tüzel kişi denişmekte olup tüzel kişiler sadece insana özgülenenler dışındaki mi hak ve borçlara sahiptir.

Günümüzde bilgisayar, telefon gibi teknolojik cihazların her alanda kullanılması ile kişilerin zamanının büyük bölümünü sosyal medya kullanımı oluşturmaktadır. Sosyal medya, kişilerin açık ya da yarı açık profiller oluşturarak ortak ve karşılıklı bilgi, duygu ve düşüncelerinin ifade edilmesi ile kişilerin birbirleriyle iletişim halinde bulunması amacıyla kullanılan internet tabanlı uygulamalardır. Sosyal medya kullanımının hızla artmasıyla beraber sosyal medya üzerinden gerçekleşen kişilik hakkı ihlalleri de artmaktadır. Bu ihlaller nedeniyle sosyal medyanın süjeleri olan, internet servis sağlayıcıları üst kavramı altında toplanan ve sunmuş oldukları hizmete göre erişim sağlayıcılara, içerik sağlayıcılara, yer sağlayıcılara ve toplu kullanım sağlayıcılara ve 7253 Sayılı Kanun ile eklenen sosyal ağ sağlayıcısına çeşitli sorumluluk ve yükümlülükler yüklenmiştir.

Sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkı ihlallerinden korunma yolları genel ve özel hükümlerle düzenlenmiştir. Sosyal medya yolu ile gerçekleşen kişilik hakkı ihlallerine karşı özel hukuktaki genel düzenleme ile Türk Medeni Kanunu kişiliğin korunması ile ilgili hükümlerden 23. maddesi kişinin kendi rızasına dayanan saldırılara karşı korumaktayken 24. maddesi bir rıza mevcut olmadan yapılan saldırılara karşı korumaktadır. Kişilik hakkı ihlal edilen kişi TMK 25. madde kapsamında ihlalin niteliğine göre koruyucu davaları ya da tazminat davaları açabileceği gibi düzeltme ve kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir. Sosyal medya yoluyla kişilik hakkı ihlal edilen kişi, saldırı henüz başlamamış ancak başlama tehlikesi bulunuyorsa saldırı tehlikesini önleme; devam etmekte olan saldırının durdurulması ve tekrarına engel olmak için saldırıya son verme; saldırının yapılmakta ya da yapılacak olduğunu belirlemek amacıyla tespit davası açabilir. Bunun yanı sıra bu davaları açan kişi aynı karar ile düzeltme metninin yayımlanması, ilgili üçüncü kişiye bildirilmesini ya da verilen kararın yayımlanmasını da isteyebilir. Bununla birlikte, sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkı ihlali nedeniyle maddi veya manevi zarara uğrayan kişi zararın giderilmesi için maddi, manevi tazminat davaları açabileceği gibi saldırıdan elde edilen kazancın iadesini de talep edebilir.

Sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkı ihlalleri bakımından, özel nitelikteki 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun düzenlenmiştir. 5651 sayılı Kanuna 29.07.2020 tarihinde kabul edilen ve Resmi Gazetede yayınlanan 7253 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişiklikler kapsamında eklenmiş ve toplumda Sosyal Medya Kanunu olarak anılan düzenleme yerini almıştır. Bu düzenleme ile literatüre “Sosyal Ağ Sağlayıcı” kavramı kazandırılmış ve kanun ile yükümlülükleri de düzenlenmiştir. Düzenleme ile kişilik hakkını korumayı amaçlayarak getirilen en önemli düzenleme ise içeriğin yayından çıkarılması veya erişimin engellenmesidir. İçeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararları ise içerik sağlayıcılar ve yer sağlayıcılar tarafından yerine getirilecektir. Uyarı yöntemi ile kendisine başvuru alan içerik sağlayıcı veya yer sağlayıcısı kişilerin taleplerini en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırmalıdır. Ayrıca Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı da kişiler tarafından yapılacak bu başvuruları en geç kırk sekiz saat içinde olumlu ya da olumsuz

cevaplandırılmalıdır. Her ne kadar içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, sosyal ağ sağlayıcının ön inceleme yükümlülüğü bulunmasa da içeriğin yayından çıkarılması veya erişimin engellenmesi gibi bir kısım yükümlülükleri mevcuttur. Bu düzenleme ile kişilik hakkı sosyal medya yolu ile ihlal edilen kişi, dava yoluna gitmeden saldırının durdurulması adına yeni usul ve kavramlar eklenmiştir.

Sosyal medya platformu ile yapılan her paylaşım başlangıçta hukuka aykırı olmayabilir. Ancak başlangıçta hukuka aykırı olmadan yayınlanmış ve alenileşmiş ancak zamanla güncelliğini yitirmiş ve herhangi bir üstün menfaati karşılamaması nedeniyle erişime açık olması sonradan sahibi için hukuka aykırılık teşkil edebilir. Bu nedenle kişiler zamanla dijital hafızalarda bulunan verilerinin silinmesini talep edebilmekte olup bu da unutulma hakkının kapsamını oluşturmaktadır. Hukukumuzda unutulma hakkına ilişkin doğrudan bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak 5651 sayılı Kanun'da 7253 sayılı Kanun ile özellikle m.9 ve m.10 ile getirilen düzenlemenin unutulma hakkını işaret ettiği anlaşılmaktadır.

5651 sayılı Kanun'a 1 Ekim 2020 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 7253 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile sosyal medya yoluyla yapılan kişilik hakkı ihlalleri açısından esaslı değişiklikler yapılmıştır. Ancak kanun ile gelen sosyal ağ sağlayıcı kavramı çok geniş platformları kapsayacak şekilde tanımlanmış olup kanaatimizce de günümüzde en çok kullanılan Facebook, Twitter, Instagram, Whatsapp gibi platformlar sosyal ağ sağlayıcı olarak kabul edilmelidir. Ancak, düzenleme tam anlamıyla ihtiyaçları karşılamamakta olup temsilci atama statüsüne ilişkin belirsizlikler barındırmakta ve bazı yaptırımların ölçsüz olmasına ilişkin bazı tartışmalara neden olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akar Erkan (2013), "Sosyal Medya Platformları", *İçinde, Sosyal Medya*, Ed. F. Zeynep Özata, ss. 52-78, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Akdemir Pınar (2014), *Kişilik Haklarının İhlalinden Elde Edilen Kazancın İadesi Davası*, Vedat Yayınevi, İstanbul.
- Akdi Murat (2016), "Ana-Babanın Çocuğun Fotoğraf ve Görüntülerinin Sosyal Medyada Yayınlanmasından Doğan Sorumluluğu", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 22, Sayı 3, ss. 123-144.
- Akipek Jale ve Akıntürk Turgut (1989), *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Şahsın Hukuku*, 3. b, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Akipek Jale, Akıntürk Turgut ve Ateş Derya (2016), *Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Akkurt Sinan Sami (2017), "Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlali Halinde Ortaya Çıkacak Cezai Sorumluluğa Medeni Hukuk Bağlamında Bir Bakış", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2, ss. 329-373.
- Akkurt Sinan Sami (2020), *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması*, 2. b, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Akkurt Sinan Sami (2016), "17.06.2015 Tarih, E.2014/4-56, K.2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde 'Unutulma Hakkı'", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s.s 2605-2635.
- Akyüz Emine (2018), *Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması*, Pegem Yayınevi, Ankara.
- Atalay E. Gül (2019), "Sosyal Medya ve Çocuk: "Babishko Family Fun TV" İsimli Youtube Kanalının Eleştirel Bir Analizi", *Erciyes İletişim Dergisi*, ss. 179-202.
- Ayan Mehmet ve Ayan Nurşen (2015), *Kişiler Hukuku (7. b.)*, Mimoza Yayınevi, Konya.

- Babacan Mehmet Emin (2015), *Sosyal Medya ve Gençlik*, Açılımkitap Yayınevi, İstanbul.
- Bostancı Mustafa (2019), *Sosyal Medya Dün Bugün Yarın*, Palet Yayınları, Konya.
- Boyd Danah M. ve Ellison Nicole B. (2007), Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship, *Journal of Computer-Mediated Communication*, ss. 210-230. Mayıs 14, 2021 tarihinde alındı
- Çınar Abdurrahim (2021), Unutulma Hakkının Ortaya Çıkış Serüveni ve Kapsamının Değerlendirilmesi, *TAAD*, ss. 551-584.
- Doğu Ali Haydar (2014), "İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali", *KTU SBE Sos. Bil. Dergisi*, ss. 323-341.
- Dural Mustafa ve Ögüz Tufan (2013), *Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku*, 14. b, Cilt II, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Dursun Cansu (2019), "Ebeveynlerin Çocuklarını Sosyal Medyada Teşhiri: Çocuk Hakları Bağlamında Bir Değerlendirme", *Çocuk ve Medeniyet*, Cilt 4, Sayı 8, ss. 195-208.
- Dülger Murat V. (2004), *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Eraslan Levent ve Çakıcı Eser Derya (2015), *Sosyal Medya Toplum Araştırma (Sosyal Medya Sosyolojisine Giriş)*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Eren Fikret (2013), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayınevi, Ankara.
- Evrensel* (2020, 08 20), <https://www.evrensel.net/haber/412053/guresci-cakira-unutulma-hakki-verildi-akdeniz-haber-kamuyuilgilendiriyor> adresinden alındı
- Gezder Ümit (2007), "Ölüm Sonrası Hatırayı Koruma Doktrini ve Ölüm Sonrası Kişiliğin Korunması Teorisi", *İstanbul Hukuk Mecmuası*, ss. 207-222.
- Gezder Ümit (2017), *İçerik Sağlayıcının ve Yer Sağlayıcının Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Muafiyeti*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Girgin Ö. Ali ve Gönal Seray (2020), "Çocuğun Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Ebeveyn Tarafından Paylaşılmasının Hukuki Sonuçları", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, ss. 99-128.
- Gülener Serdar (2012), "Dijital Hafızadan Silinmeyi İstemek: Temel Bir İnsan Hakkı Olarak 'Unutulma Hakkı'", *TBB Dergisi*, ss. 219-240.
- Gültekin Esra (2018), "Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü", *Çocuk ve Medeniyet*, Cilt 3, Sayı 5, ss. 103-143.

- Güneş Peschke Seldağ ve Peschke Lutz (2013), "Protection of the Mediatized Privacy in the Social Media: Aspects of the Legal Situation in Turkey and Germany", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, ss. 857-883.
- Güneş Peschke Seldağ ve Peschke Lutz (2016), *New Media And Law: A Comparative Study: Yeni Medya*, Yetkin Yayınevi, Ankara.
- Haydaroğlu Hale (2020), Türk Medeni Hukukunda Çocuğun Kişilik Hakkının Korunması, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Hazar Murat (2011), Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi* (32), 151-175. Nisan 30, 2021 tarihinde <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TVRJd01ERXhNUT09/sosyal-medya-bagimlilik-bir-alan-calismasi-> adresinden alındı
- Helvacı Serap (2017), *Gerçek Kişiler*, Legal Yayıncılık, İstanbul.
- İleri Çiğdem (2020), "'Dijital Miras' - Alman Federal Mahkemesinin 'Facebook' Kararı Üzerine Bir İnceleme", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, ss. 123-152.
- Kaplan Andreas M. ve Haenlein Michael (2010), Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media, *Business Horizons*, 59-68. Nisan 28, 2021 tarihinde alındı
- Kaplan Yavuz (2004), *İnternet Ortamında Fikri Hakların Korunmasına Uygulanacak Hukuk*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Kaya Mine (2010), "Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması", *Ankara Barosu Dergisi*, ss. 279-334.
- Kaya Mine (2015), *Elektronik Ortamda (Elektronik Haberleşme-İnternet-Sosyal Medya) Kişilik Hakkının Korunması*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Kaya Mehmet B. (tarih yok), <https://www.mbkaya.com/hukuk/unutulmahakki.pdf>.
<https://www.mbkaya.com>:
<https://www.mbkaya.com/hukuk/unutulmahakki.pdf> adresinden alındı
- Kent Bülent (2019), *Türkiye'de İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Kietzmann Jan H., Silvestre Bruno S., Hermkens Kristopher ve McCarthy Ian P. (2011), "Social media? Get serious! Understanding the functional building blocks of social media", *Business Horizons*, 241-251. Nisan 28, 2021 tarihinde alındı
- Kılıçoğlu Ahmet M. (1983), "Tüzel Kişi Manevi Tazminat İsteyebilir mi?", *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, ss. 287-294.

- Kılıçoğlu Ahmet M. (2016), *Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Oğuz Habip (2010), *İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Oğuzman M. Kemal, Seliçi Özer ve Oktay Özdemir Saibe (2018), *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, 17. b, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Oymak Hasan (2020), "7253 Sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un Getirdikleri" *Yeni Medya Dergisi*, Sayı 9, ss. 129-141.
- Özata Fatma Z. (2013), "Sosyal Medya Platformları", içinde, *Dijital İletişim ve Yeni Medya*, Ed. Mustafa Öztürk, ss.76-95, Saray Maatbacılık, Ankara.
- Özbakır Ali Fuat (2019), *Sosyal Medyada ve İnternette Hukuki Sorumluluk*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Özcan Büyüktanır Burcu G. (2019), *Çocuğun Kişilik Hakkı ve Çocuğun Kişilik Hakkının Hukuka Aykırı Fiillere Karşı Korunması*, Yetkin Yayınevi, Ankara.
- Özdilek Ali Osman (2002), *İnternet ve Hukuk*, Papatya Yayıncılık, İstanbul.
- Özel Sibel (2004), *Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Özen Muharrem ve Baştürk İhsan (2011), *Bilişim-İnternet ve Ceza Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Öztan, Bilge (2017), *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Öztürk M. Canan (2013), "Sosyal Medyada Halkla İlişkiler", içinde, *Sosyal Medya*, Ed. F. Zeynep Özata, ss. 106-136, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Rüzgar Eser (2013), *Marka Hakkının İnternet Reklamcılığı Yoluyla İhlali ve Sorumluluk Rejimi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Safko Lon ve Brake David K. (2009), *The Social Media Bible*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc. Nisan 29, 2021 tarihinde <http://msport04.free.fr/Books/The%20Social%20Media%20Bible.pdf> adresinden alındı
- Soysal Tamer (2005), "İnternet Servis Sağlayıcılarının Hukuki Sorumlulukları", *TBB Dergisi*, Sayı 61, ss. 304-339.
- Soysal Tamer (2014), *İnternet Alan Adları Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara.

- Soysal Tamer (2019), "Unutulma Hakkının Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, ss. 339-422.
- Sözüer Eren (2017), *Unutulma Hakkı İnsan Hakları Hukuku Perspektifinden Bir İnceleme*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Tekinay Selahattin S. (1978) *Medeni Hukuka Giriş Dersleri*, 3. b, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul.
- Turan Başara Gamze (2018), *Kişiliğin İhlalinden Kaynaklanan Maddi ve Manevi Tazminat ile Haksız Kazancın İadesi*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Turan Başara Gamze (2020), "Kişiliğin Korunması Kapsamında Ölümden Sonra Hatıranın Korunması Teorisi", *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, ss. 341-390.
- Turgut Cemile (2021), *Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı, Doktora Tezi*, İstanbul.
- Tutgun Ünal Aylin (2020), *Sosyal Medya Etkileri, Bağımlılığı ve Ölçülmesi*, Der Yayınevi, İstanbul.
- Uçak Murat (2021), "Kişisel Verilerin Ölümden Sonra Korunması", *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, ss. 97-123.
- Uzun Sevide (Erişim Tarihi: 15.10.2021), "Velayet Hakkı Bağlamında Çocuğun Görüntüsünün Sosyal Medyada Paylaşılması ve Ortaya Çıkabilecek Hukuki Meseleler".
- Zevkliler Aydın, Acabey M. Beşir ve Gökyayla K. Emre (2000), *Medeni Hukuk*, 6 b, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Zevkliler Aydın, Ertaş Şeref, Havutçu Ayşe ve Gürpınar Damla (2015), *Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk (Temel Bilgiler)*, Turhan Kitabevi, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://karararama.yargitay.gov.tr>

<https://tr.wikipedia.org/wiki>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42604622>

<https://www.btk.gov.tr/>

<https://www.evrensel.net/haber/412053/guresci-cakira-unutulma-hakki-verildi-akdeniz-haber-kamuyuilgilendiriyor>

<https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/fulya-soybas/tecavuzcunun-unutulma-hakki-olabilir-mi-41592216>

<https://www.kazanci.com.tr/>

<https://www.mbkaya.com>

<https://www.mevzuat.gov.tr/>

<https://www.ntv.com.tr/turkiye/mahkeme-cocuklarini-reklam-malzemesi-yapan-blogger-annenin-iki-cocugunubabaya-verdi,qS8Pj79Zc0SNNhjagnJu8A>

<https://www.startupnedir.com/yer-saglayicisi-nedir-hukuken-sorumluluklari-nedir/>

https://www.turkhukusitesi.com/makale_736.htm

https://www5.tbmm.gov.tr//develop/owa/tasari_teklif_sd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=152090

